

Prestemangel?

Rekruttering til menighetspreststillinger i Den norske kirke

Ann Kristin Gresaker

Innhold

Figur- og tabelloversikt	5
1. Bakgrunn	9
<i>Rekrutteringen til prestestillinger i Den norske kirke: Et problem?</i>	9
2. Problemstillinger, avgrensninger og datamaterialet	13
<i>Problemstillinger og gangen i rapporten</i>	13
<i>Avgrensninger</i>	14
<i>Datamaterialet</i>	15
<i>Usikkerhet rundt tallene</i>	16
<i>Oppsummering</i>	16
3. Oversikt over menighetspreststillinger og andre prestestillinger i DNK	19
<i>Antall menighetspreststillinger i bispedømmene</i>	19
<i>Andre prestestillinger tilknyttet DNK og andre institusjoner</i>	23
<i>Teologiske kandidater som jobber i kirkelige stillinger</i>	25
<i>Oppsummering</i>	28
4. Vakanser og tilsetninger	29
<i>Antall ubesatte stillinger fordelt på bispedømme</i>	29
<i>Antatt ledighet i nærmeste fremtid</i>	34
<i>Casestudier om vakanser og dekning av ledige/ubesatte stillinger per oktober 2008</i>	35
<i>Tilsetninger</i>	37
<i>Stillinger som har blitt lyst ut i flere omganger</i>	42
<i>Antall ulike søkere blant søknadene</i>	43
<i>Oppsummering</i>	45
5. Utdanning til presteyrket	47
<i>Veier som fører til presteyrket</i>	47
<i>Studier som kan føre til prestatjeneste i Den norske kirke</i>	47
<i>Studieprogram som er inkludert i denne rapporten</i>	48
<i>Cand.theol.-graden: Opptak, antall studieplasser og inntakskrav</i>	49
<i>Cand.theol.-søkernes studieprioriteringer</i>	51
<i>Ferdige kandidater cand.theol.-grad og ferdige kandidater pts</i>	52
<i>Godkjente til prestatjeneste gjennom evalueringsnemnda</i>	54
<i>Veien til prestatjeneste</i>	55
<i>Ordinerte til prestatjeneste</i>	56
<i>Oppsummering</i>	58
6. Arbeidsmarkedet for prester	59
<i>Teologer i det statlige arbeidsmarkedet</i>	59
<i>Arbeidsledighet blant personer med prest som yrkesønske</i>	59

<i>Prester som vurderer å forlate tjenesten som menighetsprest</i>	60
<i>Presters arbeidsforhold og ønsket om å forlate kirken som arbeidsplass</i>	61
<i>Prester som går over til annen stilling i og utenfor kirken</i>	62
<i>Prester som forlater kirken som arbeidsplass</i>	67
<i>Avgang fra prestestillinger</i>	68
<i>Fremtidig avgang fra prestestilling</i>	73
7. Prestebemanningen i Den norske kirke – en drøfting	77
<i>Til sammenligning: Rekrutteringssituasjonen i Svenska kyrkan</i>	77
<i>Bemanningsdekningen ved menighetspreststillinger: En regional problemstilling</i>	77
<i>Tilgangen på menighetsprester og avganger fra menighetspreststilling</i>	78
<i>Hva mangler vi sikker kunnskap om, og hva mangler vi kunnskap om overhodet?</i>	79
<i>Flytmodell</i>	79
Litteratur	83
<i>Appendiks</i>	87

Figur- og tabelloversikt

Tabell 3.1. Antall prestestillinger fordelt på bispedømme i perioden 2003-08. Viser stillingene menighetsprest, fengselsprest og faste vikarprester ansatt av bispedømmekontorene.	20
Tabell 3.2. Antall personer i menighetspreststillinger lønnet av kirkelige fellesråd, prestestillinger tilknyttet Trosopplæringsreformen, døvepreststillinger, fengsels-, politi-, lufthavn- og studentprestestillinger, prestestillinger i feltprestkorpsset, sjømanns-, ambulerende, Nordsjø- og studentprestestillinger i utlandet, og prestestillinger ved offentlige, private og diakonale sykehus og ved sykehjem i perioden 2003-07.	24
Tabell 3.3. Antall ansatte i Trosopplæringen med teologisk embetseksamen fordelt på stillingsbetegnelse.	26
Tabell 3.4. Antall ansatte i fellesrådene, menighetsrådene eller virksomheter med teologisk embetseksamen.	27
Tabell 4.1. Antall ledige/ubesatte faste prestestillinger (menighetspreststillinger og fengselspreststillinger) fordelt på bispedømme i perioden 2004-07.	30
Diagram 4.1. Antall ledige/ubesatte faste prestestillinger fordelt på bispedømme cirka per 15.12.08.	31
Diagram 4.2. Antall tilsettingssaker, antall søknader og antall tilsetninger fordelt på bispedømme i 2004.	37
Diagram 4.3. Antall tilsettingssaker, antall søknader og antall tilsetninger fordelt på bispedømme i 2005.	38
Diagram 4.4. Antall tilsettingssaker, antall søknader og antall tilsetninger fordelt på bispedømme i 2006.	39
Diagram 4.5. Antall tilsettingssaker, antall søknader og antall tilsetninger fordelt på bispedømme i 2007.	40
Diagram 4.6. Antall tilsettingssaker, antall stillinger som har blitt lyst ut, antall søknader, antall søkere og antall tilsetninger fordelt på bispedømme, i 2008.	41
Diagram 4.7. Totalt antall tilsettingssaker, søknader og tilsetninger i perioden 2004-08	44
Tabell 5.1. Antall søknader og antall personer som fikk opptak til cand.theol. fordelt på lærested i perioden 2003-08.	50
Tabell 5.2. Antall ferdige kandidater ved cand.theol. fordelt på lærested i perioden 2003-08.	52
Tabell 5.3. Antall ferdige kandidater ved pts fordelt på lærested i perioden 2003-08.	53
Tabell 5.4. Antall personer som har blitt godkjent til prestatjeneste gjennom Kirkerådets evalueringsnemnd i perioden 2003-08.	54
Tabell 5.5. Antall ferdige kandidater ved VTPs avsluttende del O3 i perioden 2003-08	55
Tabell 5.6. Antall personer ordinert til prestatjeneste fordelt på type tjeneste i perioden 2003-07.	57
Diagram 5.1. Antall ferdige kandidater ved pts og antall personer ordinert til menighetsprestatjeneste og antall personer ordinert til annen prestatjeneste i perioden 2003-07.	58
Tabell 6.1. Antall personer som er helt eller delvis arbeidsledige med prest som yrkesønske	60
Tabell 6.2. Antall personer i faste prestestillinger (menighetsprest og fengselsprest) som har fratrudd sin stilling grunnet annen statlig prestestilling, annen stilling i kirken, annen stilling utenfor kirken og annen årsak fordelt på bispedømme i perioden 2004-08.	63
Diagram 6.1. Antall personer i faste prestestillinger (menighetsprest og fengselsprest) som fratrudd sin stilling grunnet annen statlig prestestilling, annen stilling i kirken, annen stilling utenfor kirken og annen årsak fordelt på bispedømme i 2007.	65

Diagram 6.2. Antall personer i faste prestestillinger som fratrukte sin stilling grunnet annen statlig prestestilling, annen stilling i kirken, annen stilling utenfor kirken og annen arsak fordelt pa bispedomme i 2008.	66
Diagram 6.3. Totalt antall personer i faste prestestillinger (menighetsprest og fengselsprest) som fratrukte sin stilling grunnet annen statlig prestestilling, annen stilling i kirken, annen stilling utenfor kirken og annen arsak i perioden 2004-08.	67
Tabell 6.3. Antall personer i faste prestestillinger (menighetsprest og fengselsprest) som fratrukte prestestilling grunnet alderspensjon, AFP og uforepensjon fordelt pa bispedomme i perioden 2004-08.	69
Diagram 6.4. Antall personer i faste prestestillinger (menighetsprest og fengselsprest) som fratrukte prestestilling grunnet alderspensjon, AFP og uforepensjon fordelt pa bispedomme i 2007.	70
Diagram 6.5. Antall personer i faste prestestillinger som fratrukte prestestilling grunnet alderspensjon, AFP og uforepensjon fordelt pa bispedomme i 2008.	71
Diagram 6.6. Totalt antall personer i faste prestestillinger (menighetspreststillinger og fengselspreststillinger) som har fratrukt sin prestestilling grunnet annen stilling i kirken, annen stilling utenfor kirken, alderspensjon, AFP, uforepensjon og annen arsak i perioden 2004-08.	72
Diagram 6.7. Antall ordinerte til menighetsprestetjeneste og antall avganger fra menighetspreststilling i perioden 2004-07.	73
Diagram 6.8. Antall prester i alderen 56-61 og i alderen 62 ar eller eldre fordelt pa bispedomme i 2007.	74
Modell 7.1. Viser tilgang og avgang av pretekandidater og utdannede prester basert pa observasjoner fra arene 2006-07. Tykkelsen pa pilene betegner omfanget av de enkelte bevegelsesmønstrer.	80

Appendiks

Antall godkjente gjennom evalueringsnemnda fordelt pa kjonn i perioden 2003-08	87
Antall personer som har fullfort O3 fordelt pa ar	87
Antall personer som har fullfort O3 fordelt pa kjonn	88
Antall personer som har fullfort O3 fordelt pa lærested	88
Antall personer som har fullfort O3 fordelt pa alder	88
Har du siste aret vurdert a slutte i din nåværende stilling?	89
Hvis ja, hva var mest aktuelt?	89
Har du siste aret vurdert a slutte i din nåværende stilling? Krysstabell med kjonn	89
Har du siste aret vurdert a slutte i din nåværende stilling? Krysstabell med alder	90
Har du siste aret vurdert a slutte i din nåværende stilling? Krysstabell med bispedomme.	90
Har du siste aret vurdert a slutte i din nåværende stilling? Krysstabell med bispedomme.	91
Har du siste aret vurdert a slutte i din nåværende stilling? Krysstabell med arbeidssted.	91
Har du siste aret vurdert a slutte i din nåværende stilling? Krysstabell med stillingsnavn.	92
Bivariat korrelasjonsanalyse. Pearsons r	92
Bivariat korrelasjonsanalyse. Pearsons r	92
Bivariat korrelasjonsanalyse. Pearsons r	92
Flytmodellen	93

Forord

Problematikken omkring rekruttering av prester til menighetene i Den norske kirke er meget aktuell og viktig; i den perioden KIFO har arbeidet med denne rapporten, har problematikken vært brakt fram i offentligheten gjentatte ganger, både i kirkelige organer og i media. I tillegg har både den svenske og den danske folkekirken utgitt liknende rapporter i det aller siste. Bakgrunnen er hele tiden en bekymring for rekrutteringen til disse stillingene, både ut fra et distriktperspektiv og ut fra alderssammensetningen i yrkesgruppen. Hensikten med denne rapporten har vært å gi et forbedret grunnlag for å beskrive situasjonen, og dermed også et grunnlag for å vurdere hvilke tiltak som eventuelt vil være treffende og effektive.

Vi vil minne om at rekrutteringen av prester til menighetene står i en større sammenheng, som blant annet omfatter den generelle samfunnsutviklingen, religionens stilling i samfunnet, menighetenes rammevilkår og mulighetene for å rekruttere personer til de andre stillingene i kirken. Disse faktorene må trekkes inn dersom kirken skal kunne handle fornuftig i forhold til utfordringene. KIFO vil ta opp noe av dette, ved at vi vil innhente og presentere informasjon også om rekrutteringen av kirkelige yrkesgrupper som diakoner og kateketer, og at vi vil føre videre rekrutteringsstudien mot en nærmere studie av årsakssammenhenger osv (del 2).

Kultur- og kirkedepartementet har finansiert studien gjennom et tilskudd, og det er forskningsassistent, MA Ann Kristin Gresaker som har utført kartleggingsarbeidet og skrevet rapporten. Undertegnede har vært prosjektleder for studien, og forsker Olaf Aagedal har også medvirket med veiledning.

Hans Stifoss-Hanssen
Forskningsjef, dr philos

1. Bakgrunn

Denne rapporten utgjør første del av et todelt prosjekt som ser på bemanningssituasjonen og rekrutteringen til menighetspreststillinger i Den norske kirke. Rapporten vil dessuten inngå som del av et større kartleggingsarbeide, der bemanningen og rekrutteringen til andre kirkelige stillinger også i noen grad skal beskrives. Mandatet for prosjektet er i første omgang å legge frem et faktagrunnlag som beskriver tilstanden for rekrutteringen til prestestillinger, og har derfor funksjon som en forstudie.

På bakgrunn av søknaden ”Rekruttering til prestestillinger – faktagrunnlag og analyse av sammenhenger” mottok KIFO tilskudd fra Kultur- og kirke departementet (KKD). Dette med begrunnelsen fra KKD om at det er behov for systematisk kunnskap som kan beskrive hvilke faktorer som påvirker rekrutteringen til presteutdanningen og menighetspreststillinger i Den norske kirke samt omfang av ordinerte prester og deres mobilitet i arbeidsmarkedet. KKD ønsker denne kunnskapen for å videre kunne planlegge tiltak både på kort og lang sikt.

Prosjektet har oppnevnt en referansegruppe som har hatt to møter. Referansegruppen inkluderer representanter fra Det praktisk-teologiske seminar ved Universitetet i Oslo, Det teologiske menighetsfakultet, Misjonshøgskolen i Stavanger, Kirkelig utdanningscenter i Nord, Presteforeningen, Kirkelig arbeidsgiver- og interesseorganisasjon, Fagforbundet teOLOgene, i tillegg til representanter fra Kirkerådet og Diakonhjemmet høgskole. Dessuten har representanter fra det samfunnsvitenskapelige oppdragsinstituttet NIFU STEP og bispedømmekontoret ved Sør-Hålogaland deltatt.

Rekrutteringen til prestestillinger i Den norske kirke: Et problem?

Rekrutteringssituasjonen for prestestillinger i Den norske kirke har vært i fokus de siste årene, og situasjonen oppfattes fra kirkelig hold som kritisk for prestedtjenesten. Eigil Morvik fikk gjennom Kirkerådet oppdrag fra Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet i 1998 om å fremskaffe ”et bredere grunnlagsmateriale i forbindelse med tildelinger til Den norske kirke”, i tillegg til å gjøre en vurdering av kirkens ressursbruk (2001: 8). I rapporten *Bemanning i Den norske kirke. Opptrappingsplan for kirkelig bemanning* (2001) ser Morvik på kirkens betjeningssituasjon og bemanningsforhold, og viser til at tematikken har blitt etterlyst av flere instanser. Bekymringen rundt bemanningsdekningen ble uttalt allerede i 1995 av Kirke-, utdannings- og forskningskomiteen, og ble fulgt opp i 1996, 1997 og 1998. Stortingskomiteen har i disse ulike periodene formidlet bekymring rundt bemanningssituasjonen fra ulike perspektiv. Deriblant har den norske situasjonen blitt sammenlignet med de andre nordiske landene, der sistnevnte har hatt en bedre kirkelig bemanning. Prestestillingene har også fått en spesiell oppmerksomhet, og komiteen har i denne forbindelse ytret en bekymring for rekrutteringen til stillinger i utkantstrøkene, og spesielt i Nord-Norge (Morvik, 2001: 8). Det har vært et kontinuerlig fokus på rekrutteringssituasjonen i tiden etter dette; i Kultur- og kirkekomiteens budsjettinnstilling for 2008 ble det fremmet en oppfordring til Regjeringen om å lage en handlingsplan for rekruttering av prester. I Kultur- og kirke departementets tekst om presteskaper i Statsbudsjettet for 2008 legges det vekt på disse forholdene.¹

Fokuset på prestemangel og rekrutteringsproblematikk har også kommet til syne i mediene – og da særlig i den kirkelig orienterte pressen (Sandberg og Torkildsen i Huse og Hansen, 2002: 72), men også blant kirkelige arbeidstakerorganisasjoner (se for eksempel *Inter*

---

¹ <http://www.regjeringen.no/pages/2013408/PDFS/STP200720080001KKDDDDPDFS.pdf>, lest 1.2.09

Collegas #1-2008) og utdanningsinstitusjoner. I tillegg har Kirkerådet og Bispemøtet viet tematikken oppmerksomhet. Mens Kirkerådet driver et rekrutteringsnettverk, arrangerte Bispemøtet, som har ansvaret for Veien til prestetjeneste, et seminar i januar 2009 der rekrutteringssituasjonen ble diskutert. Samtidig viser prosjektet *Presters arbeidsforhold*, som Stiftelsen Kirkeforskning er ansvarlig for, at vakanser i prestestillinger og mangel på vikarer er et gjennomgående tema blant respondentene (se for eksempel *Prest i Sør-Hålogaland*, 2008).

Den kritiske situasjonen for rekruttering til prestestillinger har gjerne blitt satt i sammenheng med at en del av dagens menighetsprester nærmer seg pensjonsalder samtidig som rekrutteringen til teologistudier har vært lav (se Morvik, 2001; i Huse og Hansen, 2002: 95-123). Media har dessuten formidlet bekymring over at menighetsprester forlater sin stilling til fordel for andre stillinger utenfor kirken (Sandberg og Torkildsen i Huse og Hansen, 2002: 72). Riktignok viser Magne Sandberg og Pål Torkildsen i artikkelen ”Prester på rømmen. Hvor mange menighetsprester slutter som prester, og hvorfor slutter de?” (i Huse og Hansen, 2002: 63-94) at omfanget av prester i Oslo bispedømme som har fratrudd sin menighetspreststilling til fordel for stillinger utenfor kirken, er mindre enn antatt. I perioden 1980-1999 var det kun 22 menighetsprester som fratrudd sin prestestilling til fordel for andre stillinger utenfor kirken i Oslo bispedømme, noe som utgjør 5,6 % av alle stillingsinnehaverne. Hvis disse tallene er representative for alle bispedømmene i perioden, vil det totale antallet av menighetsprester som har sluttet utgjøre omtrent 160 prester (Sandberg og Torkildsen i Huse og Hansen, 2002: 72). På bakgrunn av disse tallene kan vi anta at en mulig problematikk først og fremst kommer av at rekrutteringen til en del prestestillinger er svak, og ikke nødvendigvis fordi menighetsprester velger å forlate sin stilling i kirken. Samtidig kan situasjonen ha endret seg siden Sandberg og Torkildsen undersøkte antall prester som har forlatt prestetjenesten. Dessuten kan det være at fratreden fra prestestillinger slår ulikt ut i de enkelte bispedømmene, noe som forfatterens studie ikke kartlegger. Vi vil se nærmere på dette senere i rapporten.

Som tidligere nevnt antas det at rekrutteringssituasjonen og bemanningsdekningen er mer kritisk i enkelte områder der befolkningstettheten er lav og den geografiske avstanden mellom menighetene er stor. Derav ligger det en forståelse om at rekrutteringssituasjonen til prestestillinger er en regional problemstilling. I Den norske kirkes Presteforeningens tidsskrift *Inter Collegas* lyder det for eksempel at rekruttering til prestestillinger er ”Verst i nord, verre overallt” (*Inter Collegas* #1-2008: 6). Budskapet her er med andre ord at rekrutteringssituasjonen i dag er et generelt problem, men at forholdene i de nordligste bispedømmene forstås som kritisk.

Tilstanden for presterekrutteringen i Sverige og Danmark kan tyde på noe av den samme problematikken ved bemanningen av presteskaper i årene fremover. For eksempel forventes det store pensjonsavganger blant presteskaper i Sverige, dog oppfattes ikke situasjonen som kritisk på nåværende tidspunkt.² Vi vil kort gjøre rede for bemannings- og rekrutteringssituasjonen til prestestillingene i Svenska kyrkan i kapittel 7. I Danmark har det vært en del fokus på nedgangen av studenter i teologi i den kristelige dagspressen, og det fryktes at prestemangelen vil gjøre seg gjeldende nærmere år 2015.³ I tillegg har Presteforeningen i Danmark merket seg en tendens til at unge prester søker seg til stillinger utenfor folkekirken. Den danske Presteforeningen er i skrivende stund i gang med en

---

² Informasjon fra Eva Lindstrøm ved Svenska kyrkan.

³ Konsulent Bo Peiter Hansen i *Kristeligt-Dagblad* den 30.07.08: <http://www.kristeligt-dagblad.dk/artikel/293229:Danmark--Teologistudier-er-ramt-af-krise>, lest 19.09.08.

undersøkelse der de søker å kartlegge omfanget av og årsakene til hvorfor yngre prester forlater kirken som arbeidsplass.⁴

Mye tyder på at bakgrunnen til rekrutterings- og bemanningssituasjonen til menighetspreststillingene i Den norske kirke beror på flere faktorer. Cathrine Hansen og Morten Huse fokuserer på at presterollen er i endring i deres rapport *Lærdommer utenfra. En studie av prester som ikke er i menighetstjeneste* (2001). Endringer i presterollen setter forfatterne i forbindelse med endringer i samfunnet, i kirken og hos den enkelte prest. Med andre ord setter Hansen og Huse søkelys på hvordan endringer både på et strukturelt og et individuelt plan er med på å endre presterollen. Videre benytter forfatterne den endrende presterollen som forklaring på hvorfor enkelte prester velger å forlate yrket som prest. De viktigste forklaringene til hvorfor enkelte prester velger å forlate sin prestestilling ser ut til være knyttet til egenkaper ved prestene selv, konkluderer Hansen og Huse (2001: 126) med.

---

⁴ Se <http://www.vl.no/kristenliv/article3564251.ece>, publisert i Vårt land 26.05.08. Lest 11.12.08, kl. 16.20.

2. Problemstillinger, avgrensninger og datamaterialet

Denne rapporten skal, som nevnt, fungere som et faktagrunnlag for å forstå bemannings- og rekrutteringssituasjonen for menighetspreststillingene i Den norske kirke. I dette kapitlet vil vi gjøre rede for hvilke spørsmål rapporten søker å svare på og hvilke avgrensninger vi har gjort i forbindelse med dette. I tillegg redegjør vi for kildene til datamaterialet, samt sier noe om svakheter ved enkelte tall på feltet.

Problemstillinger og gangen i rapporten

Spørsmål vi vil drøfte her vil være følgende:

- Hvordan er bemanningsdekningen av menighetsprester i Den norske kirke i dag?
- Hva kjennetegner dekningen?
- Hvordan er rekrutteringssituasjonen for presteutdanningen i dag?
- Hvordan kan vi vurdere rekrutterings- og bemanningssituasjonen for menighetspreststillingene på bakgrunn av den kunnskapen vi har?

For å svare på hvordan bemanningsdekningen av menighetspreststillingene i Den norske kirke er, forsøker vi å kartlegge omfanget av prestestillinger. I kapittel 3 tallfester vi prester som jobber i menighetspreststillinger i tillegg til i andre type prestestillinger som er tilknyttet Den norske kirke og andre institusjoner. Vi redegjør også for personer med teologisk embetseksamen som jobber i området tilknyttet Kirkelig arbeidsgiver- og interesseorganisasjon (KA).

Videre undersøker vi i kapittel 4 omfanget av vakanser i faste menighetspreststillinger og antall tilsettingssaker, søknader og tilsetninger til faste menighetspreststillinger. I dette kapitlet ser vi dermed videre på hvordan bemanningsdekningen av menighetspreststillingene er, i tillegg til hva som kjennetegner dekningen. For perioden 2004-07 er informasjonen om vakanser på bispedømmenivå, mens vi for 2008 tallfester vakante stillinger på prostnivå. Vakanser, eller ubesatte/ledige stillinger, forstås som stillinger som står ubesatt uavhengig om det er satt inn vikar.⁵ Videre i kapitlet redegjør vi for antall stillinger som antas vil stå ubesatt en periode i 2009. Vi har også foretatt casestudier av enkelte prostier. Vi redegjør for antall tilsettingssaker, antall søknader samt antall tilsetninger fordelt på bispedømmene i perioden 2004-08. Vi har også kartlagt antall tilsettingssaker som har blitt lyst ut i flere omganger.

I kapittel 5 ser vi på rekrutteringssituasjonen for presteutdanningen. Her viser vi antall personer som har søkt og fått opptak ved cand.theol.-graden i perioden 2003-08. Dessuten ser vi på antall ferdige kandidater som har oppnådd cand.theol.-graden og antall fullførte ved praktisk-teologisk seminar (pts). Videre viser vi til antall personer som har blitt godkjent til prestetjeneste gjennom Kirkerådets evalueringsnemnd. Vi ser også på omfanget av personer som har fullført Veien til prestetjeneste samt omfanget av ordinasjoner til ulike typer prestetjeneste.

I kapittel 6 ser vi nærmere på teologiske kandidater og prester i arbeidsmarkedet. Her angir vi antall personer som er helt eller delvis ledige og som har prest som yrkesønske. Deretter følger vi opp rekrutteringssituasjonen for menighetspreststillingene ved å se på menighetsprester som vurderer å forlate sin stilling i kirken og prester som har fratrudd sin

---

⁵ Se Kirkeavdelingens "Veiledning for utfylling av statistikkrapporteringskjemaet for 2007", side 2.

stilling, enten på bakgrunn av annen prestestilling, annen stilling i kirken eller annen stilling utenfor kirken. Dessuten angir vi antall prester som har fratrudd sin prestestilling på bakgrunn av alderspensjon, aldersfestet pensjon (AFP) og uførepensjon.

I kapittel 7 tar vi for oss de ulike aspektene ved rekrutteringssituasjonen for menighetspreststillingene som har blitt kartlagt i de tidligere kapitlene, og videre vurderer vi hvordan rekrutterings- og bemanningssituasjonen for menighetspreststillingene er. Vi redegjør dessuten kort for rekrutteringssituasjonen for prester i Svenska kyrkan. Vi avslutter med en flytmodell som viser omfanget av bevegelsesmønstrene fra tilgang til menighetspreststillingene via presteutdanningen til avgang fra menighetspreststillingene.

Avgrensninger

I denne rapporten er det de faste menighetspreststillingene lønnet av bispedømmekontorene som utgjør utvalget. Det vil si stillingene prost, sokneprest, kapellan, prostiprest samt seniorprest. Med andre ord vil andre typer prestestillinger i denne rapporten betraktes som "konkurrerende" stillinger. Andre prestestillinger vil bli redegjort for slik at hele landskapet for prestskapet i Den norske kirke og andre institusjoner blir kartlagt. Vi har ikke gjort rede for prestestillinger i kirkelige organisasjoner. Vi betrakter døveprostiet som en adskilt gruppe fra menighetspreststillingene, til tross for at prostiet er tilknyttet Oslo bispedømme.

Når det gjelder menighetspreststillingene lønnet av bispedømmekontorene, er dette en gruppe som i noen tilfeller ikke har vært enkel å avgrense, blant annet på grunn av kategoriseringer som har blitt benyttet i Etatsstatistikken. Se avsnittet "Usikkerhet rundt tallene" for nærmere informasjon om hvordan vi har valgt å håndtere dette.

De fleste tabellene og diagrammene viser oversikt på bispedømmenivå. Der det er interessante funn i forhold til variasjoner på prostnivå, påpeker vi dette i de tilfellene denne informasjonen har vært tilgjengelig.

Vi fokuserer på den nåværende situasjonen for bemannings- og rekrutteringssituasjonen til menighetspreststillinger. Vi har dermed avgrenset perioden vi beskriver fra 2003-2008. Riktignok har ikke tall for 2003 vært tilgjengelig innenfor alle temaene. Dette gjelder for eksempel i de tilfellene vi har benyttet Kirkeavdelingens etatsstatistikk. I tillegg går vi noe grundigere inn på tallene fra 2007 og 2008, dette for å gjøre avgrensninger i det store materialet. Vi har dessuten valgt å ikke prioritere oversikt over sykefravær blant menighetsprestene. Se Kirkeavdelingens etatsstatistikk (2004; 2005; 2006; 2007) for en kartlegging av dette. Vi har dessuten valgt å ikke prioritere kjønnsperspektivet, oversikt over kvinneandel er dermed inkludert i kun enkelte tabeller og diagrammer.

Når vi ser på teologiutdanningen, har vi valgt å konsentrere oss om cand.theol.-studiet, og har derfor ikke tatt med talloversikt for bachelorprogrammer i teologi eller nærliggende fag.

Rapportens fokus er å se på om de eksisterende menighetspreststillingene er bemannet; vi går derfor ikke nærmere inn på en vurdering om det bør opprettes flere prestestillinger i Den norske kirke. Se Morvik (2001; i Huse og Hansen, 2002: 95-123) for en diskusjon om dette.

Alle prosentueringer er forkortet til én desimal.

Datamaterialet

Studien bygger på ulike typer data. Først og fremst har vi benyttet oss av såkalte registerdata, det vil si data som allerede foreligger, og som ikke blir produsert i forbindelse med en undersøkelse. Størsteparten av dataene vi bygger denne rapporten på, er tallbaserte oversikter. Tallene er innhentet fra utdanningsinstitusjoner, bispedømmekontorene, Bispemøtet, Kirkerådet, i tillegg til databasen Database for statistikk om høgre utdanning (DBH) som tilhører Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD) samt rapporter og bøker som Kirkeavdelingens (KKD) etatsstatistikk og Årbok for Den norske kirke. I tillegg har vi benyttet oss av datasettet til KIFOs forskningsprosjekt *Presters arbeidsforhold* som Ida Marie Høeg er ansvarlig for.

For å finne tall på søknader, opptak og ferdige kandidater ved cand.theol.-graden har vi innhentet datamateriale fra utdanningsinstitusjonene Teologisk fakultet (TF) ved Universitetet i Oslo, Det teologiske menighetsfakultet (MF), Misjonshøgskolen i Stavanger (MHS), Samordna opptak og databasen DBH (NSD). Tall på ferdige kandidater ved praktisk-teologisk seminar er innhentet fra Det praktisk-teologiske seminar ved UiO, MF, MHS, Kirkelig utdanningssenter i Nord (KUN) og DBH (NSD). Tallene for Veien til prestatjeneste (VTP) er hentet fra Bispemøtet. Talloversikt over personer som er godkjente til prestatjeneste gjennom evalueringsnemnda, er hentet fra Kirkerådet.

For å finne tall på prestestillinger innenfor menighetstjenesten som er lønnet av bispedømmekontorene, har vi benyttet Kirkeavdelingens etatsstatistikk i tillegg til at vi har innhentet tall fra bispedømmekontorene. Tall på menighetsprester ansatt og lønnet av kirkelige fellestråd er hentet fra Kirkelig arbeidsgiver- og interesseorganisasjon (KA). Oversikt over antall personer i andre prestestillinger er samlet inn fra Årbok for Den norske kirke. Oversikt over teologiske kandidater som innehar andre stillinger i KA-området, er innhentet fra KA.

Vi har innhentet data på tilsettingssaker, søkere/søknader, tilsettinger og vakanser for 2008 fra de enkelte bispedømmekontorene. Informasjonen for 2008 er fra 1. januar 2008 til midten av desember 2008. For årene 2004-2007 har vi hentet denne informasjonen fra Etatsstatistikken.

Oversikt over arbeidsledighet blant prester er skaffet gjennom NAV. Datasettet til KIFOs prosjekt *Presters arbeidsforhold* har blitt benyttet for å se nærmere på gruppen av menighetsprester som vurderer å forlate sin nåværende stilling til fordel for en stilling utenfor kirken.

I løpet av prosjektperioden har vi også foretatt noen casestudier av enkelte prestier der vi har spurt om erfaringer med vakanser i stillinger. Intervjuene har foregått via epost- eller telefonkorrespondanse.

Den oppnevnte referansegruppen har kommet med kommentarer til prosjektet, både før datainnsamlingen begynte, og i en senere fase, til noe skriftlige arbeide. Disse kommentarene har dermed vært med på å prege den endelige rapporten. Samtidig er det viktig å påpeke at KIFO står ansvarlig for innholdet i rapporten

Usikkerhet rundt tallene

Det er en del usikkerhet rundt tallene på dette feltet, som dermed også påvirker presentasjonen av materialet. Usikkerheten ved datamaterialet kan summeres opp i to ulike typer: Den ene typen usikkerhet beror på at enkelte kilder ikke har hatt et systematisk rapporteringssystem, og at enkelte rapporteringsmetoder har endret seg i perioden vi ser på her. Den andre typen usikkerhet ved datamaterialet beror på at det eksisterer ulike forståelser av begrep knyttet til bemannings- og rekrutteringstematikken.

Den første typen usikkerhet er særlig tilfelle når det kommer til tallene på utdanningsfeltet, da det har vært ulik praksis på rapporteringssystemene fra lærestedenes side samt Bispemøtets rapportering om antall fullførte ved Veien til prestetjeneste. Omlegging av cand.theol.-graden, som følge av Kvalitetsreformen, der pts nå er en integrert del av graden, er blant annet en endring i utdanningssystemet i perioden vi ser på. Se nærmere informasjon om dette og andre faktorer som har ført til noe usikre tall, i kapittel 5 "Utdanning til presteyrket".

Når det gjelder vår egen innsamling av data fra bispedømmekontorene og enkelte prostier, beror usikkerheten ved tallene til dels på ulike tolkninger fra kildene samt ulike måter å rapportere inn tallene. Dette er en svakhet som i visse tilfeller kan forklares på bakgrunn av at våre spørsmålsstillinger ikke har vært nøyaktig spesifisert. Vi har tydeliggjort disse tilfellene i teksten.

Vi fokuserer som nevnt på menighetspreststillingene i denne rapporten. I forbindelse med dette er det verdt å merke seg at Etatsstatistikken, som utgjør store deler av materialet vi legger frem her, inkluderer stillingene fengselsprest samt faste vikarer, i tillegg til menighetspreststillinger. Med andre ord vil alle tabellene der Etatsstatistikken benyttes, være noe unøyaktig i forhold til vårt utvalg. Samtidig utgjør fengselsprester og faste vikarer en temmelig liten gruppe. Når det gjelder vår egen innhenting av informasjon fra bispedømmekontorene, har vi i visse tilfeller fått tall som også inkluderer andre prestestillinger tilknyttet bispedømmet. Vi har utelukket tallene som gjelder andre prestestillinger i de tilfellene det har vært tydeliggjort i materialet. Men det er mulig at vi ikke har fanget opp alle disse tilfellene. Som nevnt, utgjør andre prestestillinger en liten gruppe sammenlignet med menighetsprestene, så vi anser ikke dette som problematisk. På grunn av at menighetsprestene ikke er en klart avgrenset gruppe i datamaterialet, benytter vi i noen tilfeller begrepene menighetspreststillinger og prestestillinger om hverandre.

Vi har ikke fått informasjon fra alle bispedømmene om alle temaene vi redegjør for i denne rapporten. Der vi mangler informasjon, har vi lagd estimat, og rundet av oppover.

Selv om det er noe usikkerhet rundt tallene, mener vi at vi har et godt utgangspunkt for å kunne vurdere de fleste viktige sidene ved dagens bemannings- og rekrutteringssituasjon til menighetspreststillingene i Den norske kirke.

Oppsummering

Menighetspreststillingene som er lønnet av bispedømmekontorene, utgjør utvalget i denne studien. Spørsmålene vi søker å svare på er hvordan bemanningsdekningen av menighetspreststillingene i Den norske kirke er i dag, hva som kjennetegner dekningen, og videre; hvordan er rekrutteringssituasjonen for presteutdanningen. I tillegg skal vi, på

bakgrunn av svar på disse spørsmålene, vurdere rekrutterings- og bemanningssituasjonen for menighetspreststillingene. Disse spørsmålene besvares i de ulike kapitlene i rapporten.

Rapporten kartlegger bemanningssituasjonen for menighetspreststillingene, hovedsakelig på bispedømmenivå. Under enkelte kategorier, som vakanser i stillinger og stillinger som har blitt lyst ut flere ganger, går vi ned på prostnivå. Når det gjelder utdanning til presteyrket har vi valgt å konsentrere oss om cand.theol.-graden, og har derfor utelatt oversikt over studenter på andre nærliggende fag.

Datamaterialet utgjøres hovedsakelig av talloversikter som allerede foreligger, og er innhentet fra ulike institusjoner. Det er en del usikkerhet rundt tallene på feltet. Usikkerhetene beror på at enkelte rapporteringssystem ikke er systematiske, og at det har vært endringer i rapporteringssystemene. Dessuten er det usikkerhet rundt enkelte tall innhentet fra bispedømmekontorene, blant annet på grunn av ulike forståelser av begrep knyttet til bemanningssituasjonen.

3. Oversikt over menighetspreststillinger og andre prestestillinger i DNK

Den norske kirke består av 11 bispedømmer, 106 prostier⁶ og 1278 sokn. Totalt er det omtrent 5700 årsverk i Den norske kirke, der cirka 200 årsverk utgjør regional og sentral administrasjon og cirka 4200 årsverk utgjør stillinger i menighetene ellers. Presteskapet representerer omtrent 1300 årsverk (Stortingsmelding 17, 2007/08: 24).

I dette kapitlet skal vi se nærmere på omfanget av de ulike prestestillingene i Den norske kirke og andre institusjoner. Dette kapitlet er dermed ment som en bakgrunnsinformasjon der vi, i den grad det er mulig, tallfester antall menighetspreststillinger i tillegg til andre prestestillinger tilknyttet Den norske kirke eller andre institusjoner. Andre typer prestestillinger tilsvarer menighetsprester som er ansatt av kirkelige fellelråd, prester som jobber i Trosopplæringen, prester som jobber i døveprostiet, fengselsprester, politiprester, lufthavnprester, prester i feltprestkorpsset, studentprester, prester i Sjømannskirken/Norsk kirke i utlandet, ambulerende prester, Nordsjøprester, studentprester i utlandet, prester ved offentlige, private og diakonale sykehus og prester ved sykehjem. Dessuten redegjør vi for personer med teologisk embetseksamen, ordinert eller ikke-ordinert, som besitter andre typer stillinger i området knyttet til Kirkelig Arbeidsgiver- og interesseorganisasjon (KA).

Antall menighetspreststillinger i bispedømmene

I denne rapporten utgjør som nevnt menighetsprestene som er tilsatt og lønnet av bispedømmekontorene vårt utvalg. Disse prestestillingene er stillinger som prost, sokneprest, kapellan, prostiprest samt seniorprest. Etatsstatistikken har inkludert stillingskategoriene ”prostiprest” og ”seniorprest” under ”andre stillinger” der også fengselsprester og faste vikarer er inkludert. Derfor vil oversikten for prestestillinger, se tabell 3.1, i perioden 2003-08 inkludere både menighetspreststillingene og ”andre prestestillinger”.⁷

---

⁶ Informasjon om antall prostier er hentet fra Statistisk årbok (2008: 28-29).

⁷ Kvinneandelen til prestestillingene er ved en rekke bispedømmer regnet ut fra korrigerte tall i perioden 2003-2006. Dette er fordi det har vært uklart om bispedømmekontorene har medregnet kategorien ”Antall prester med prostiet som tjenestedistrikt” i totalsummen av prestestillingene da de rapporterte til Kirkeavdelingen. Da kvinneandelene har blitt regnet ut fra stillingskategoriene proster, sokneprester, kapellaner og andre faste prestestillinger er derfor de korrigerte totalsommene ikke inkludert kategorien ”Antall prester med prostiet som tjenestedistrikt”. Se etatsstatistikken (2004; 2005; 2006; 2007) for informasjon om de korrigerte tallene.

Tabell 3.1. Antall prestestillinger fordelt på bispedømme i perioden 2003-08. Viser stillingene menighetsprest, fengselsprest og faste vikarprester ansatt av bispedømmekontorene.

Bispedømme	2003	2004	2005	2006	2007	2008
A & T	131,2 (12)	129 (10)	132 (12)	134 (13)	135 (18)	135
Bjørgvin	176 (15)	173,6 (15)	173 (17)	174 (20)	175 (21)	176 ⁸
Borg	129,5 (25)	131 (26)	130,5 (29)	133 (27)	135 (32)	135 ⁹
Hamar	119,6 (32)	121,7 (31)	121 (28)	125 (30)	130 (31)	130 ¹⁰
Møre	79,5 (9)	79 (8)	79,3 (9)	79 (10)	82 (9)	82 ¹¹
Nidaros	128 (34)	126,5 (32)	127 (33)	117 (36)	126 (35)	124 ¹²
N-H	89,5 (15)	93,5 (16)	93,5 (15,5)	95 (19)	95 (17)	95 ¹³
Oslo	153 (47)	153 (46)	154 (46)	156 (53)	165 (56)	165 ¹⁴
Stavanger	93,2 (9)	99,1 (9,5)	94,3 (10,5)	96 (11,9)	99 (15,5)	99 ¹⁵
S-H	92,3 (19)	92,3 (17)	92,3 (17)	94 (19)	94 (23)	96 ¹⁶
Tunsberg	117,8 (13,5)	117,8 (15,5)	117,8 (16,5)	121 (16)	130 (26)	130 ¹⁷
Totalt	1309,6 (230,5)	1336,3 (226)	1314,7 (233,5)	1324 (254,9)	1366 (281,5)	1367

Prestestillinger totalt og kvinneandel (i parentes). Hentet fra KKD, Kirkeavdelingens Etatsstatistikk (2004; 2005; 2006; 2007) og bispedømmekontorene (2008).

Vi ser at antall prestestillinger har økt fra 1309,6 stillinger i 2003 til 1366 stillinger i 2007. Dette er en prosentvis økning på 4,3 %. Totalt sett var kvinneandelen 20,6 % av presteskaper i 2007. Fra 2003 til 2007 har kvinneandelen økt med 22,1 %. Å øke kvinneandelen i prestestillingene har også vært et prioritert område siden 1998 (Etatsstatistikken, 2007: 10-11).

Kun menighetsprestestillingene tilsvarer i 2007 1302 stillinger. 266,5 av disse stillingene er besatt av kvinnelige stillingsinnehavere. Det vi si at 20,5 % av menighetsprestestillingene i 2007 er besatt av kvinner (se Etatsstatistikk, 2007: 9, 12).

⁸ 173 årsverk.

⁹ 133 årsverk.

¹⁰ 126,8 årsverk.

¹¹ Tall fra 2007.

¹² 123,1 årsverk. Ekskludert pilegrims-, student-, fengsels- og sørsameprestestillinger.

¹³ 92,5 årsverk.

¹⁴ Tall fra 2007.

¹⁵ Ca. 95 årsverk

¹⁶ 93,5 årsverk

¹⁷ 125,7 årsverk.

I 2007 var stillingsfordelingen slik: 106 proststillinger der 20 av disse var besatt av kvinner, 921 soknepreststillinger der 160,5 stillingstakere var kvinner, 164 kapellanstillinger der 55 av disse stillingene hadde kvinnelige stillingsinnehavere, 82 prostiprester inkludert 24 kvinnelige stillingstakere og 29 seniorprester der fire av stillingene var besatt av kvinner. Det er altså lavest kvinneandel blant seniorprestene (Etatsstatistikk, 2007: 14).

I 2007 var hovedvekten av prestene¹⁸, det vil si 556 personer (43,8 %), i alderen 41-55 år. Den største andelen kvinner, det vil si 114 kvinner, var 40 år eller yngre, mens den største andelen menn var i alderen 41-55 år. Totalt var 277 prester i alderen 40 år eller yngre, mens 274 prester var mellom 56-61 år. 163 prester var 62 år eller eldre. Bispedømmet som har høyest prosentandel (35 %) av prester som er 40 år eller yngre, jobber i Sør-Hålogaland bispedømme. Den største andelen av prestene i aldersgruppen 41-55 år jobber i Hamar, der 48,7 % av prestene er i denne aldersgruppen. Bispedømmet som hadde høyest prosentandel (32,6 %) av prester som er mellom 56-61 år var Agder og Telemark, mens høyest prosentandel (21 %) blant prester som var 62 år eller eldre finner vi i Oslo bispedømme (Etatsstatistikk, 2007: 15, 16).

Informasjonen for 2008 er innhentet fra hvert enkelt bispedømme, og rapporteringen har vært noe ulik fra de enkelte. Oversikten er dermed ikke ordnet på samme måte som for 2007. Vi har derfor valgt å presentere hvert enkelt bispedømme. Men helhetsmessig kan vi anta at det ikke har skjedd store endringer siden 2007. Noe informasjon har vi også valgt å bruke fra Etatsstatistikken, og er dermed fra 2007.

I **Agder og Telemark** er det 11 prester som innehar prostestilling, mens 94 prester besitter soknepreststilling og 15 har kapellanstilling. Det som er kategorisert "andre prestestillinger", utgjør 14 stillinger, her også inkludert prostiprester og seniorprester. Det er 21 kvinnelige stillingsinnehavere totalt sett blant alle stillingskategoriene, noe som utgjør 15,68 %.¹⁹ 23 prester er 40 år eller yngre, 52 er i alderen mellom 41-55 år, 35 prester er mellom 56-61 år mens 24 prester er over 62 år.

I **Bjergvin** har 13 prester prostestilling, 133 innehar soknepreststilling, elleve har kapellanstilling, åtte prostipreststilling og fire prester besitter seniorpreststilling. Det er 19 kvinner i menighetspreststillinger av totalt 168 menighetspreststillinger. Kvinneandelen utgjør dermed 11,31 % innenfor denne gruppen. Når vi ser på alle prestestillingene, er det 31 prester som er 40 år eller yngre, mens 72 prester er i aldersgruppen 41-55 år. I aldersgruppen 56-61 finner vi 39 prester, og 18 prester er 62 år eller eldre.²⁰

Borg har åtte proster, 97 sokneprester, 12 kapellaner og ti prostiprester. I tillegg er det én seniorprest. Totalt er det 128 menighetspreststillinger i Borg, og blant disse er det 30 kvinnelige stillingsinnehavere. Kvinnene i menighetspreststillingene utgjør dermed 23,4 %. Medregnet alle stillinger er det 33 prester i alderen 40 år eller yngre, 61 prester er mellom 41-55 år, 22 prester er mellom 56-61 år, mens 19 prester er 62 år eller eldre.

---

¹⁸ Her inkludert "Andre faste prestestillinger" da dette ikke er skilt ut i Etatsstatistikken (2007: 15-19) ved redegjørelse for aldersfordelingen.

¹⁹ Her kunne vi brukt Etatsstatistikken for 2007 for å få antall menighetsprestestillinger samt kvinneandelen av disse, men valgte å ikke gjøre dette da Etatsstatistikkens oversikt ikke samsvarte med Agder og Telemarks rapporteringer til oss.

²⁰ Informasjon om prestenes alder i Bjergvin er hentet fra Etatsstatistikken (2007: 15).

I **Hamar** er det elleve proster, 88 sokneprester, 13 kapellaner og 12 prostiprester.²¹ I tillegg rapporterer Hamar om at de har én seniorpreststilling som utgjør 0,25 årsverk. Av totalt 125 menighetspreststillinger er det 30 kvinnelige menighetsprester. Kvinneandelen innenfor disse stillingene utgjør dermed 24 %. I de besatte stillingene er det 24 prester som er 40 år eller yngre, 31 prester er i alderen 41-50 år, 41 prester er mellom 51-60 år, og 25 prester er 61 år eller eldre.

I **Møre**²² er det syv proster, 66 sokneprester, seks kapellaner og én seniorprest. Det er ikke oppgitt noen i prostiprestestilling. Av totalt 80 menighetspreststillinger er det ni kvinnelige stillingsinnehavere. Kvinnene utgjør da 11,3 % innenfor disse stillingene. Når vi ser på alle prestestillingene, er det 13 prester som er 40 år eller yngre og 31 prester er mellom 41 og 55 år. Det er 21 prester som er i alderen 56-61 år, mens 10 prester er 62 år eller eldre.

Nidaros har 12 prostestillinger, 90 soknepreststillinger, 11 kapellanstillinger, 10 prostiprestestillinger og én seniorpreststilling. Hvis vi ser bort fra proststillingene er det 36 kvinnelige menighetsprester. De kvinnelige prestene utgjør dermed 33 % av alle besatte menighetspreststillinger ekskludert proststillingene.²³ 27 av prestene i de besatte menighetspreststillinger er 40 år eller yngre, 26 prester er i alderen 41-50 år, mens 39 prester er mellom 51 og 60 år. 17 prester er 61 år eller eldre.

I **Nord-Hålogaland** er det ni proster, 41 sokneprester, 18 kapellaner og seks prostiprester. På bakgrunn av de besatte menighetspreststillinger utgjør kvinneandelen 24 %. 23 prester er i alderen 25-40, 21 prester er mellom 41-50 år, 20 prester er mellom 51-60 år og én prest er 64 år.

I **Oslo**²⁴ er det syv proster, 86 sokneprester, 44 kapellaner, fem prostiprester og seks seniorprester. Regnet ut fra menighetspreststillingene utgjør kvinneandelen 46 %. 33 prester er 40 år eller yngre, 55 prester er i alderen 41-55 år, 25 prester er mellom 56-61 år og 30 prester er 62 år eller eldre.

I **Stavanger** er det 10 prostestillinger, 65 soknepreststillinger, 11 kapellanstillinger og 11 prostiprestestillinger. 15 % av stillingene er besatt av kvinnelige stillingsinnehavere. Medregnet alle stillinger er det 12 personer som er 40 år eller yngre mens 43 personer er mellom 41 og 55 år. Det er 25 personer i alderen 56-61 år og 13 personer er 62 år eller eldre.

Sør-Hålogaland har åtte prostestillinger, 67 soknepreststillinger, ti kapellanstillinger og åtte prostipreststillinger. 18 stillingsinnehavere er kvinner. Vi tar utgangspunkt i antall besatte stillinger når vi regnet kvinneandelen i prosent;²⁵ kvinneandelen utgjør dermed 23,1 %. I Sør-Hålogaland er 31 prester 42 år eller yngre, mens prestene mellom 43-57 år utgjør 34 personer. 13 prester er mellom 58-63 år og fem prester er 64 år eller eldre.

I **Tunsberg** er det ti personer som innehar prostestilling, 79 personer soknepreststilling, 16 besitter kapellanstilling, ni personer prostiprestestilling og tolv personer seniorpreststilling.

---

²¹ Informasjon om kvinneandel i menighetspreststillinger og stillingsfordeling er hentet fra Etatsstatistikken (2007: 12).

²² All informasjon er hentet fra Etatsstatistikken (2007).

²³ Proststillingene blir utelatt i denne utregningen fordi vi ikke har kvinneandelen innenfor denne stillingsbetegnelsen. Merk også her at kvinneandelen er regnet ut fra antall besatte stillinger, og dermed ikke ut fra alle stillinger uavhengige om de er vakante eller ikke.

²⁴ All informasjon er hentet fra Etatsstatistikken (2007).

²⁵ 96 prestestillinger der 18 stillinger er vakante utgjør 78 besatte stillinger (inkludert "andre prestestillinger").

Når vi ser på alle stillingsbetegnelsene utgjør kvinneandelen 20,29 %. Medregnet alle prestestillingene er det 21 prester som er 40 år eller yngre, mens 61 prester er mellom 41 og 55 år. Det er 29 prester som er mellom 56-61 år og 19 av prestene er 62 år eller eldre.²⁶

Andre prestestillinger tilknyttet DNK og andre institusjoner

Andre prestestillinger som er tilknyttet Den norske kirke er menighetsprester ansatt og lønnet av kirkelig fellestråd, prestestillinger innenfor Trosopplæringsreformen, prestestillinger i døveprostiet under Oslo bispedømme, fengselsprestestillinger²⁷, politiprestestillinger, lufthavnprestestillinger og studentprestestillinger. Feltprestestillingene er tilknyttet Forsvaret, og ligger dermed under Forsvarsdepartementet. Det er dessuten prestestillinger tilknyttet Sjømannskirken/Norsk kirke i utlandet; Sjømannsprestestillinger, nettpreststilling, ambulerende prestestilling, Nordsjøprestestillinger og studentprestestillinger i utlandet. Prestestillinger ved helseforetak inkluderer prester som arbeider ved helseinstitusjoner - sykehjem, offentlige sykehus samt private og diakonale sykehus. Se tabell 3.2. for oversikt over antall personer fordelt på de ulike prestestillingene.

---

²⁶ Informasjon om alder er hentet fra Etatsstatistikken (2007: 15).

²⁷ Som er gjengitt i tabell 3.1. sammen med menighetsprestestillingene lønnet av bispedømmekontorene.

Tabell 3.2. Antall personer²⁸ i menighetspreststillinger lønnet av kirkelige fellesråd, prestestillinger tilknyttet Trosopplæringsreformen, døvepreststillinger, fengsels-, politi-, lufthavn- og studentprestestillinger, prestestillinger i feltprestkorpsset, sjømanns-, ambulerende, Nordsjø- og studentprestestillinger i utlandet, og prestestillinger ved offentlige, private og diakonale sykehus og ved sykehjem i perioden 2003-07.

Type prestestilling	2003	2004	2005	2006	2007
Menighetsprest					50
Døveprest	12 (3)	11 (3)	6 (0)	12 (2)	12 (2)
Trosopplæringen					10
Fengselsprest²⁹	22 (5)	23 (5)	24 (6)	20 (5)	35 (5)
Politiprest	1 (0)	1 (0)	1 (0)	1 (0)	1 (0)
Lufthavnprest			1 (0)	1 (0)	1 (0)
Studentprest³⁰	10 (5)	11 (5)			18 (6)
Feltprestkorpsset	46 (3)	50 (6)	45 (1)	49 (3)	50 (5)
Sjømannsprest³¹	32 (2)	33 (7)	34 (6)	37 (6)	38 (8)
Ambulerende prest	2 (0)	2 (0)	5 (0)	5 (1)	7 (1)
Nordsjøprest	1 (0)	7 (0)	7 (0)	7 (0)	7 (1)
Studentprest i utlandet	4 (1)	4 (1)	5 (1)	5 (1)	5 (1)
Prest v/off. sykehus	83 (21)	81 (21)	82 (22)	82 (24)	114 ³² (38)
Prest v/ priv. og diak. sykehus	22 (7)	21 (7)	25 (8)	26 (10)	28 (12)
Prest v/ sykehjem	25 (14)	29 (14)	26 (13)	44 (23)	42 (23)
Totalt	260 (61)	273 (65)	261 (57)	289 (75)	418 (102)

Personer totalt og kvinneandel (i parentes). Informasjon om menighetsprester lønnet av kirkelige fellesråd og antall prester ansatt i Trosopplæringsreformen er hentet fra KA. Informasjon om de resterende stillingene er hentet fra Årbok for Den norske kirke (2003; 2004; 2005; 2006; 2007; 2008).

²⁸ Enkelte prester jobber ved flere institusjoner. Vi har ikke hatt mulighet til å fange opp dette i alle tilfellene. Derfor vil ikke antallet prester være helt korrekt. Vær dessuten oppmerksom på at dette er en talloversikt over antall prester, og ikke antall stillinger. Tall for 2003 hentet fra Årbok for Den norske kirke for 2004 osv.

²⁹ Da fengselsprester også er inkludert i tabell 3.1. vil nevnte tabell og tabell 3.2. være noe overlappende.

³⁰ For 2005 og 2006 foreligger det kun tall for studentprester i utlandet i Årbok for Den norske kirke.

³¹ Nettprest er inkludert i tallene for Sjømannsprest.

³² Inkludert én prest med stillingskode 5201, hentet fra KAs statistikk per 1.12.07.

I 2007 utgjør antall ansatte i andre prestestillinger tilknyttet Den norske kirke eller andre institusjoner, cirka 418 personer. Høyest andel av personer ansatt i andre prestestillinger, finner vi i prestestillinger ved offentlige sykehus. Til tross for at tabell 3.2. ikke viser antall stillinger, men antall prester, i tillegg til at vi ikke har informasjon om alle stillingskategorier i hele perioden, indikerer tallene at stillingsantallet innenfor de ulike kategoriene har økt. I perioden vi fokuserer på her, ser vi at det har vært størst økning i antall prester ved de offentlige sykehusene og ved sykehjemmene. Samtidig har også antall menighetspreststillinger økt i denne perioden (jf. tabell 3.1.)

I perioden 1980-2000 var det en økning på 110 % på antall prester tilknyttet Den norske kirke som ikke er menighetsprester (Morvik i Huse og Hansen, 2002: 109). I 2003 var det bortimot 79 ansatte i statlige prestestillinger tilknyttet Den norske kirke, ekskludert menighetspreststillingene; det vil si fengsels-, politi-, lufthavn- og studentprestestillinger, i tillegg til prestestillinger innenfor feltprestekorpset. I 2007 utgjorde antall personer ansatt i de nevnte statlige prestestillingene bortimot 105 personer. Dette er en økning på 32,9 %. Det er samtidig viktig å påpeke at en del fengselspreststillinger ikke tilsvarer hele årsverk.

Hvis vi tar utgangspunkt i alle prestestillingene der det er angitt kvinneandel, ser vi at kvinneandelen har økt fra 61 kvinner i 2003 til 102 kvinner i 2007, som tilsvarer en prosentøkning på 67 %.

Det er dessuten interessant å merke seg at kvinnene er spesielt godt representert ved sykehjemmene, da kvinnelige prester fra 2006 utgjør halvparten av prestene som jobber som sykehjemsprester. Dette kan selvfølgelig være tilfeldig, men kan også ha en sammenheng med en generell tendens ved at yrker innenfor helsesektoren er dominert av kvinnelig arbeidskraft. Det kan også tenkes at dette har en sammenheng med ønsket om en mer stabil arbeidstid. Riktignok er ikke de kvinnelige prestene like godt representert når vi ser på ansatte ved offentlige sykehus.

Teologiske kandidater som jobber i kirkelige stillinger

Vi finner personer med teologisk embetseksamen³³, som er ordinert eller ikke-ordinert, i andre stillinger enn prestestilling innenfor Trosopplæringsreformen. Se tabell 3.3. for oversikt over antall personer med teologisk embetseksamen som er ansatt i Trosopplæringen per 2007, og som ikke har prestestilling.

---

³³ Personer som er kategorisert med utdanningskode 139.

Tabell 3.3. Antall ansatte i Trosopplæringen med teologisk embetseksamen fordelt på stillingsbetegnelse.

Stillingsbetegnelse	Antall ansatte
Leder	3
Prosjektleder	6
Menighetspedagog	3
Rådgiver	1
Kateket	3
Totalt	16

Hentet fra KAs statistikk per 1.12.07

Hvis vi inkluderer de ti personene som er ansatt i prestestilling tilknyttet Trosopplæringen, som er angitt i tabell 3.2., er det totalt 26 personer med teologisk embetseksamen som er ansatt innenfor Trosopplæringen.

Tabell 3.4. viser antall personer med teologisk embetseksamen³⁴, som er ordinert eller ikke-ordinert, og som er ansatt i fellesrådene, menighetsrådene eller virksomheter (KA-området), og som dermed ikke er ansatt i en prestestilling.

---

³⁴ Personer som er kategorisert med utdanningskode 139.

Tabell 3.4. Antall ansatte i fellestrådene, menighetsrådene eller virksomheter med teologisk embetseksamen.

Stillingsbetegnelse	Antall ansatte
Kirkeverge	14
Leder	4
Generalsekretær	1
Daglig leder i menighet	11
Kateket	11
Forsker	2
Rådgiver	3
Diakonimedarbeider	2
Sekretær	2
Diakon	3
Organist	1
Klokker	1
Pedagogisk leder	1
Konsulent	3
Menighetsarbeider	1
Menighetspedagog	1
Kantor	1
Kirketjener	1
Totalt	63

Hentet fra KAs statistikk per 1.12.07

Som nevnt viser tabell 3.3. og tabell 3.4. personer med teologisk embetseksamen, som er ansatt i KA-området. Vi kan anta at en del av disse er ordinert til prestedtjeneste. Med andre ord antyder omfanget av disse personene, som totalt tilsvarer 79 personer, prester som jobber i kirkelige stillinger, men ikke i prestedtillinger.

Oppsummering

I dette kapitlet har vi sett på omfanget av prestestillinger/personer i prestestillinger i Den norske kirke og andre institusjoner, i tillegg til enkelte personer med teologisk embetseksamen, ordinert eller ikke-ordinert, som ikke innehar prestestilling.

Totalt antall prestestillinger/personer i prestestillinger, tilknyttet Den norske kirke og andre institusjoner, utgjør bortimot 1749 stillinger/personer.

I 2007 var det 1302 menighetspreststillinger, og 64 andre prestestillinger – tilsvarende fengselspreststillinger samt faste vikarpreststillinger - tilknyttet bispedømmene.

I 2007 var det totalt 418 personer som var ansatt i andre prestestillinger enn menighetspreststillinger, der stillingen enten er tilknyttet Den norske kirke eller andre institusjoner.

I 2007 var 50 personer ansatt i menighetspreststilling tilsatt av kirkelige fellesråd, og ti personer var ansatt i prestestilling tilknyttet Trosopplæringen. Tolv personer hadde stilling som døveprest. 35 personer innehadde stilling som fengselsprest, mens én person hadde stilling som politiprest, én person som lufthavnprest og 18 personer besatt studentprestestilling. Vi finner 50 personer i prestestilling i feltprestkorpsset. 38 personer i stilling som sjømannsprester, syv personer som ambulerende prester, syv personer var ansatt som Nordsjøprester og fem personer i stilling som studentprest i utlandet. 114 personer innehadde prestestilling ved offentlige sykehus, 28 hadde prestestilling ved private og diakonale sykehus, og 42 personer var i prestestilling ved sykehjem.

I tillegg har vi gjort rede for 79 personer som per 2007 var ansatt i KA-området, og som dermed besatt stillinger som ikke er prestestillinger. Disse har teologisk embetseksamen, og er ordinert eller ikke-ordinert. Vi kan anta at en rekke av disse er ordinert til prestatjeneste.

I KA-området var det i 2007 14 personer som var ansatt i kirkevergestilling, 14 personer innehadde kateketstilling, elleve personer var ansatt som daglig leder i menighet, mens syv personer var ansatt i stillingskategorien "leder". Seks personer var ansatt som prosjektleder, fire som rådgiver, og tre som diakon. Det er også tre personer som var ansatt som menighetspedagog og tre personer i konsulentstilling. I tillegg var to ansatt som diakonimedarbeider, to i forskerstilling og to i sekretærstilling. Dessuten var det enkeltpersoner som innehar stillingene generalsekretær, organist, klokker, pedagogisk leder, menighetsarbeider, menighetspedagog, kantor og kirketjener.

Totalt har vi i dette kapitlet gjort rede for 1828 stillinger/personer som enten jobber i prestestilling tilknyttet Den norske kirke eller annen institusjon, eller innehar annen stilling tilknyttet KA-området.

4. Vakanser og tilsetninger

I dette kapittelet skal vi se nærmere på hvordan bemanningsdekningen av menighetspreststillingene i Den norske kirke er, og hva som kjennetegner dekningen. For å kunne si noe om dette ser vi på antall faste prestestillinger som står ledige/ubesatt i de enkelte bispedømmene i perioden 2004-08. Vi redegjør også for antall ubesatte faste prestestillinger på prostnivå i 2008. Her har vi samlet inn data medio desember 2008 fra de enkelte bispedømmekontorene, samt foretatt casestudier innenfor noen tilfeldig utvalgte prostier i oktober 2008.

Vakanser i stillinger er ikke alene et mål som angir situasjonen for bemanningsdekningen av menighetspreststillinger i Den norske kirke. For å kunne gi en helhetlig vurdering av situasjonen, er det nødvendig å inkludere flere faktorer i analysen

Videre gjør vi derfor rede for i hvilken grad tjenestene som følge av vakanse ikke blir gjennomført. Dessuten har vi fanget opp hvorvidt personer uten formell presteutdanning og/eller som ikke er ordinert, dekker preste-tjenestene. Vi ser også på antall tilsettingssaker, antall søknader og antall tilsetninger i de enkelte bispedømmene i perioden 2004-08. For 2008 har vi dessuten gjort rede for antall tilsettingssaker som har blitt lyst ut flere ganger, samt antall ulike personer i det totale søknadstallet.

Disse faktorene vil gi oss et grunnlag for å videre kunne vurdere bemanningssituasjonen til menighetspreststillingene.

Antall ubesatte stillinger fordelt på bispedømme

Ubesatte/ledige³⁵ stillinger forstås som faste prestestillinger som står ledig/ubesatt uavhengig om det er satt inn vikar.³⁶ Tabell 4.1 viser oversikt over antall ledige/ubesatte stillinger i perioden 2004 til 2007. Merk også her at tallene inkluderer spesialprestestillinger som fengselspreststillinger.

---

³⁵ Vi benytter både betegnelse ubesatt/ledig stilling og vakant stilling på det samme fenomenet. Vi har valgt å løse det på denne måten fordi Etatsstatistikken benytter førstnevnte betegnelse i sine rapporteringer, mens vi spurte etter vakanser da vi innhentet materiale fra bispedømmekontorene i 2008.

³⁶ Se Kirkeavdelingens "Veiledning for utfylling av statistikkrapporteringsskjemaet for 2007, side 2.

Tabell 4.1. Antall ledige/ubesatte faste prestestillinger (menighetsprestestillinger og fengselsprestestillinger) fordelt på bispedømme i perioden 2004-07.

Bispedømme	2004	2005	2006	2007
A & T	4	6	4	6
Bjørgvin	7	5	10	15
Borg	2	6	15	7
Hamar	0	0	3	7
Møre	5,2	4	5	7
Nidaros	7	9	6	5
N-H	6	7	10	12
Oslo	6	8	13	22
Stavanger	0	2	5	8
S-H	8	3	8	10
Tunsberg	8	9	17	12
Totalt	53,2	59	96	111

Hentet fra KKD, Kirkeavdelingens Etatsstatistikk (2004; 2005; 2006; 2007).

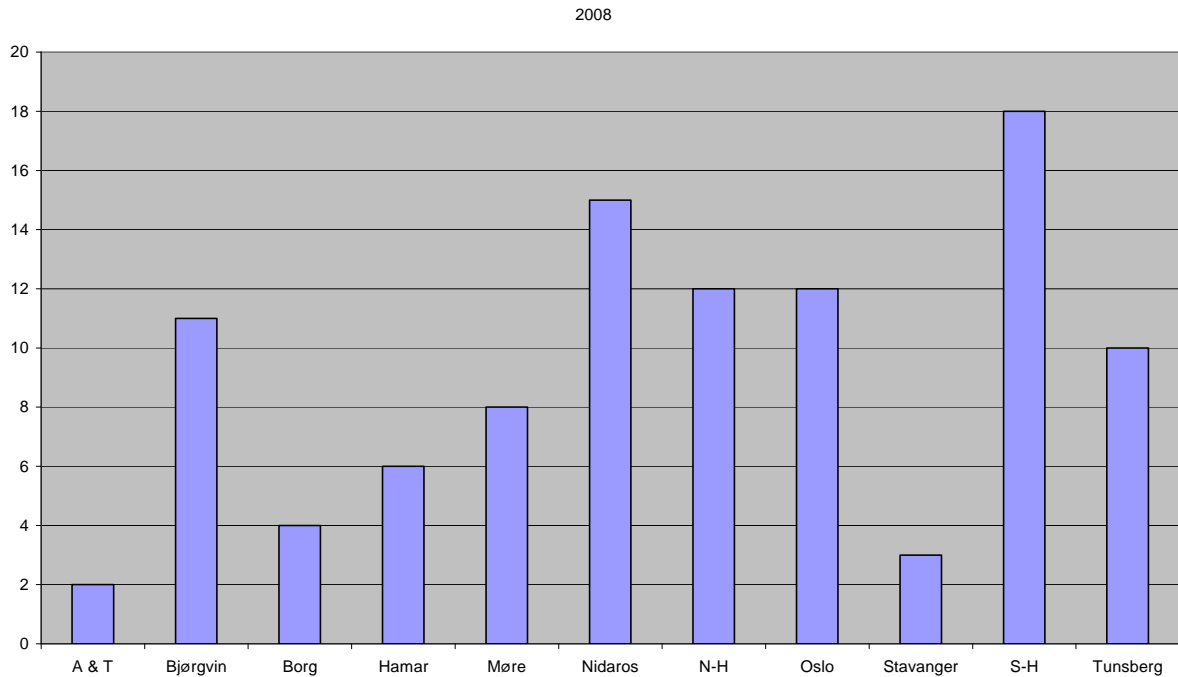
Vi ser at det totale antallet ubesatte stillinger har økt med 108,6 % fra 2004 til 2007. Det kan være flere årsaker til at totalantallet av ubesatte stillinger har økt. For eksempel har nye stillinger blitt etablert i denne tidsperioden; for perioden 2006-07 ble det rapportert 42 flere prestestillinger (Etatsstatistikken, 2007: 32). Men vakanser sier ikke nødvendigvis noe om rekrutteringssituasjonen. I enkelte tilfeller kan bispedømmene la være å lyse ut stillinger. Én årsak til dette kan være økonomi; ved å la stillingen stå ubesatt har bispedømmene mulighet til å benytte økonomiske ressurser på andre områder.

Bispedømmene med høyest antall ubesatte stillinger i 2007 var Oslo bispedømme med 22 ubesatte stillinger. Færrest ledige/ubesatte stillinger hadde Nidaros med fem stillinger.

Diagram 4.1 viser antall ubesatte/ledige stillinger fordelt på bispedømme, og viser situasjonen cirka per 15. desember 2008³⁷.

³⁷ Informasjonen fra Møre og Nord-Hålogaland bispedømme ble innhentet medio januar 2009. Antall vakante stillinger i Oslo er estimert på bakgrunn av tidligere år.

Diagram 4.1. Antall ledige/ubesatte faste prestestillinger fordelt på bispedømme cirka per 15.12.08.

Totalt var det 101 ledige/ubesatte faste prestestillinger i 2008. Høyest antall ledige/ubesatte stillinger hadde Sør-Hålogaland med 18 ubesatte stillinger. Færrest antall ledige/ubesatte stillinger finner vi i Agder og Telemark da disse hadde kun to ubesatte stillinger. På bakgrunn av disse tallene ser vi at antall ubesatte prestestillinger i 2008 har sunket noe fra året før, og tilsvarer bortimot antallet ubesatte stillinger i 2006.

Nedenfor viser vi de prostiene som hadde ledige/ubesatte stillinger cirka per 15. desember 2008. Blant de bispedømmene vi har fått informasjonen fra, er det totalt 53 prostier som har vakanser.³⁸ Vi viser også til hvem som dekker stillingene, i hvilken grad stillingene dekkes³⁹ samt eventuelt hvilke kvalifikasjoner personene som dekker stillingene, har.

³⁸ Vi mangler informasjon på dette for Oslo bispedømme.

³⁹ Dette har riktignok ikke alle bispedømmekontorene redegjort for.

Agder og Telemark

Antall vakante stillinger:

2 av totalt 135 stillinger

Stillingsbetegnelser:

Sokneprest

Kapellan

Prosti:

Aust Telemark (1)

Arendal (1)

Dekkes av:

Prostiprest og vikar

(ordinert og ikke-ordinert, med og uten formell teologiutdannelse)

Dekningsgrad:

"Stor grad"

Borg

Antall vakante stillinger:

4 (4 årsverk) av totalt 135 stillinger

Stillingsbetegnelser:

Sokneprest (3)

Kapellan (1)

Prosti:

Østre Borgesyssel (1)

Østre Romerike (2)

Follo (1)

Dekkes av:

Seniorprest, prostiprest og vikar

(ordinert og ikke-ordinert)

Dekningsgrad:

100 %

Bjergvin

Antall vakante stillinger:

11 (11 årsverk) av totalt 176 stillinger

Prosti:

Nordhorland (2)

Indre Sogn (2)

Ytre Sogn (1)

Laksevåg (2)

Hardanger og Voss (2)

Sunnhordland (2)

Dekkes av:

Prostiprest, vikarprest og pensjonert prest

(ordinert og ikke-ordinert)

Dekningsgrad:

Indre Sogn: Delvis dekning

Laksevåg: 1 stilling delvis dekning

Hardanger og Voss: 100 % fra nyttår

De andre vakante stillingene har 100 % dekning.

Hamar

Antall vakante stillinger:

6 (6 årsverk) av totalt 130 stillinger

Prosti:

Nord Østerdal (2)

Toten (1)

Ringsaker (1)

Vinger og Odal (1)

Sør-Gudbrandsdal (1)

Dekkes av:

Prostiprest og vikar

(ordinert og ikke-ordinert, med og uten formell teologiutdannelse)

Dekningsgrad:

100 %

Nord-Hålogaland

Antall vakante stillinger:

12 (12 årsverk) av totalt 95 stillinger

Stillingsbetegnelser:

Kapellan (2)
Sokneprest (7)
Prost (1)
Prostiprest (2)

Prosti:

Alta (1)
Indre Finnmark (4)
Indre Troms (1)
Nord Troms (2)
Senja (3)
Varanger (1)

Dekkes av:

Prostiprest, vikar (7 stillinger) og kapellan (ordinerte, ikke-ordinerte, teologistudent, utdannet diakon og én vikar uten teologisk utdanning).

Dekningsgrad:

Stillingene der det er satt inn vikar, har 100 % dekning.

Nidaros

Antall vakante stillinger:

15 (14,5 årsverk) av totalt 124 stillinger.
+ 1 stilling som bevisst holdes ubesatt ”på bakgrunn av en stillingsvurdering ut fra samlede ressurser”.

Prosti:

Strinda (2)
Byåsen (3)
Fosen (1)
Orkdal (1)
Gauldal (2)
Stjørdal (1)
Sør-Innherad (1)
Nord-Innherad (3)
Nærøy (1)

Dekkes av:

Prostiprest og vikar (ordinert og ikke-ordinert). I tillegg diverse enkelttjenester/diverse korttidsvikarer.

Dekningsgrad:

Kan ikke angis presist

Møre

Antall vakante stillinger:

8 av totalt 82 stillinger

Stillingsbetegnelser:

Sokneprest (8)

Prosti:

Molde (1)
Indre Romsdal (2)
Austre Sunnmøre (1)
Nordre Sunnmøre (1)
Indre Nordmøre (1)
Søre Sunnmøre (2)

Dekkes av:

Sokneprest, pensjonert prest, ordinert prest og kateket.

Dekningsgrad:

Kan ikke angis presist.

Tre av stillingene er nå tilsatt, men de tilsatte har ikke begynt i stillingene.

Stavanger

Antall vakante stillinger:

3 av totalt 99 stillinger

Prosti:

Tungenes (1)
Sandnes (1)
Haugesund (1)

Dekkes av:

Seniorprest, prostiprest og vikar (ikke-ordinert med teologisk kompetanse)

Dekningsgrad:

1 stilling har dekning på cirka 40 %. De andre vakante stillingene har 100 % dekning.

Sør-Hålogaland

Antall vakante stillinger:

18 (18 årsverk) av totalt 96 stillinger

Stillingsbetegnelser:

Sokneprest (15)

Kapellan (2)

Prostiprest (1)

Prosti:

Bodø (4)

Indre-Helgeland (2)

Vesterålen (6)

Sør-Helgeland (2)

Lofoten (2)

Nord-Helgeland (1)

Salten (1)

Dekkes av:

Seniorprest, prostiprest og vikar
(ordinert og ikke-ordinert)

Dekningsgrad:

100 % i 10 av stillingene. Dekningsgrad i de andre stillingene kan ikke angis presist da de dekkes fortløpende med enkelttjenester.

I tillegg har 5 stillinger vært vakante i løpet av 2008. I én av disse har det blitt tilsatt prest, og 2 stillinger er nyopprettet.

Tunsberg

Antall vakante stillinger:

10 av totalt 130 stillinger

Prosti:

Sandefjord (2)

Drammen (2)

Lier (1)

Eiker (1)

Ringerike (1)

Hallingdal (3)

Dekkes av:

Seniorprest, prostiprest og vikar

Dekningsgrad:

Ikke angitt.

Antatt ledighet i nærmeste fremtid

Bispedømmene som melder om ledighet i menighetspreststillinger i 2009, er Bjørgvin, Hamar, Nidaros, Nord-Hålogaland og Sør-Hålogaland.

I **Bjørgvin bispedømme** vil fem stillinger, tilsvarende fem årsverk, stå ubesatt i 2009. De fem stillingene er lokalisert i Ytre Sogn-, Indre Sogn-, Sunnhordaland- og Laksevåg prosti, og vil komme til å stå ubesatte inntil ett år. Dekningsgraden vil være bortimot 100 %, og tjenestene vil utføres av vikarprester og prostiprester.

Bjørgvin har dessuten én ubesatt stilling som de velger å ikke lyse ut i Aurland Fellestråd.⁴⁰ Stillingen har vært utlyst ved flere tilfeller. Da Bjørgvin oppgir at de nå har gode ordninger, velger de å vente med utlysning ”for ikke å stigmatisere” stillingen ytterligere.

Hamar bispedømme har tre stillinger som vil stå ubesatt i 2009 i en tidsperiode fra tre til seks måneder. Stillingene ligger i Hadeland og Land-, Sør-Gudbrandsdal- og Vinger og Odal prosti. For å dekke tjenestene skal Hamar bispedømme ”prøve å engasjere flere vikarer og ekstra tjenester”, oppgir bispedømmekontoret.

⁴⁰ Dessuten velger Bjørgvin bispedømme å ikke lyse ut én ubesatt spesialprestestilling i Indre Sogn prosti.

Nidaros bispedømme oppgir at syv stillinger antas å stå ubesatt i 2009. Stillingene utgjør totalt tre årsverk, og er lokalisert i Fosen-, Gauldal-, Stjørdal, Nord-Innherad- og Strinda prosti. Stillingene vil stå ledige i perioder på tre til seks måneder, og dekkes av ordinert og ikke-ordinert vikar, av prostiprest i tillegg til dekning av diverse enkelttjenester og kortidsvikarer. To av stillingene vil dekkes 100 %.

Nord-Hålogaland bispedømme forteller at fem stillinger kommer til å stå ledige i løpet av de seks første månedene i 2009. I domprostiet vil én soknepreststilling stå ledig, og det samme gjelder for Hammerfest, og Varanger prosti. I Indre Troms prosti kommer én soknepreststilling og én kapellanstilling til å stå ledig.

Sør-Hålogaland bispedømme oppgir at 16,5 stillinger/årsverk vil stå ubesatt i seks måneder i 2009. Stillingene tilhører Vesterålen-, Lofoten-, Salten-, Domprostiet-, Indre-Helgeland-, Nord-Helgeland- og Sør-Helgeland prosti. Én av stillingene, som har en stillingsprosent på 50 %, vil ikke bli lyst ut da den tilhører et prosti med en svært vanskelig søkersituasjon. Disse stillingene vil bli dekket 100 % med vikarhjelp.

Casestudier om vakanser og dekning av ledige/ubesatte stillinger per oktober 2008

For å avdekke varierte erfaringer i de ulike bispedømmene, har vi valgt å gjennomføre noen casestudier av enkelte prostier. Noen av prostiene er tilfeldig valg ut, mens andre, og da for eksempel **Indre Finnmark prosti** i Nord-Hålogaland bispedømme, er utvalgt fordi dette prostiet også inkluderer menigheter der det er krav om at prestene behersker samisk språk og dermed antas å ha en utfordrende bemannings- og rekrutteringssituasjon. De øvrige prostiene som vi redegjør for her er **Hadeland og Land prosti** og **Ringsaker prosti** i Hamar bispedømme, **Østre Borgesyssel prosti** i Borg bispedømme, **Kongsberg prosti** i Tunsberg bispedømme samt **Namdal prosti** i Nidaros bispedømme. Informasjonen ble innhentet i oktober 2008, og spørsmålene dreide seg om ubesatte stillinger på det tidspunktet, i tillegg til prostiets tidligere erfaringer med vakanser.

Indre Finnmark i Nord-Hålogaland bispedømme forteller at prostiet de siste fire årene har opplevd vakanser i stillinger. Alle sokn i prostiet har vært berørt i denne perioden. De to stillingene som står ubesatt i 2008, er lokalisert i Porsanger. I den ene stillingen er det satt inn vikar, mens den andre står tom. Det er én stilling i Porsanger som forventes å stå tom i 2009. Denne stillingen kommer ikke til å bli utlyst da biskopen har valgt å midlertidig holde stillingen tilbake inntil de lokale økonomiske rammene er avklart. De siste 15 årene har Kautokeino hatt fast ansatt prest i til sammen to år. Ellers har det vært engasjert vikarer i perioder fra tre måneder til to år.

I 2008 hadde Indre Finnmark hatt tre tilsettingsaker; én i Nesseby der stillingen ble besatt, og to stillinger i Porsanger og Kautokeino. Kautokeino har ikke hatt søkere på ti år. De siste 15 årene har det kun vært én søker. Porsanger har hatt søkere, men disse har falt av i prosessen.

For å dekke ledigheten i Indre Finnmark prosti må en prest ofte dekke tjenester i et annet tjenestedistrikt. Prestene i Karasjok har rykket ut til Porsanger og Kautokeino. Dette skjer anslagsvis fire ganger i måneden. Indre Finnmark prosti har én person i prestatjeneste som er ordinert, men som ikke har cand.theol.-graden. Det har tidligere vært flere personer i tjeneste som har vært godkjent til prestatjeneste etter § 5 i forskrift om tilsetting av menighetsprest.

Hadeland og Land prosti i Hamar bispedømme har ikke problemer med ubesatte stillinger. Prostiet har hatt to tilsettingssaker i 2008, der den ene stillingen hadde seks søkere, mens den andre tilsettingssaken ikke hadde noen søkere på det tidspunktet vi kontaktet prostiet. Søknadsfristen til sistnevnte stilling hadde ikke gått ut. Hadeland og Land prosti rapporterer at forholdene har vært temmelige stabile i prostiet når det kommer til bemanningen av prestestillingene. Men prostiet merker samtidig at tilgangen på søkere har endret seg.

Ringsaker prosti i Hamar bispedømme har en halv stilling som er ubesatt, samt én vikar i en hel stilling. Prostiet fikk tilført en ny halv stilling i 2008. Samtidig forteller Ringsaker prosti at de fra 1. desember 2008 har full betjening. I dette er det medregnet en vikar som begynner i januar 2009 som skal dekke en 100 % stilling for en sokneprest. Det siste året har prostiet hatt seks tilsettingssaker som utgjør 5 ½ årsverk. Det har vært én til seks søkere per stilling. Prostiet har benyttet seg av ordinerte prester i vikartjeneste.

Østre Borgesyssel prosti i Borg bispedømme har ingen ubesatte stillinger. Prostiet planla én utlysning i desember 2008 fordi en prest skal pensjonere seg. Østre Borgesyssel prosti har inntrykk av at søknadsbunken til utlyste stillinger har sunket noe. Videre forteller prostiet at det er høy gjennomsnittsalder i prostiet, noe som sannsynligvis vil føre til større rekrutteringsbehov om noen år.

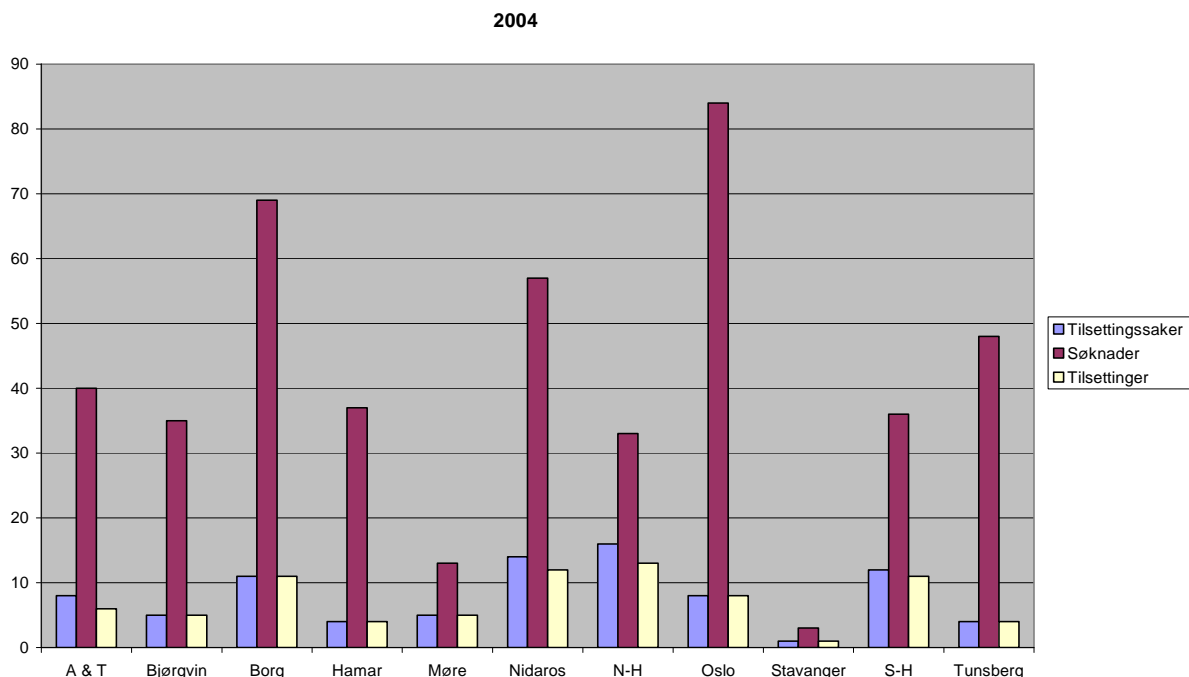
Kongsberg prosti i Tunsberg bispedømme har hatt liten erfaring med vakanser i prestestillingene. Prostiet har ikke hatt noen stillingsutlysninger det siste året. Det er i forbindelse med sykdom at Kongsberg har opplevd at prestene må dekke tjenester i et annet tjenestedistrikt. Men dette forekommer sjelden. Ved ledighet dekkes tjenesten av prostiprest. Kongsberg prosti benytter seg av en teologistudent, som er utdannet kateket, til å utføre noen enkelttjenester.

Namdal prosti i Nidaros bispedømme hadde i oktober 2008 én stilling som sto ubesatt. Den samme stillingen sto også ubesatt for ett år siden. Stillingen blir dekket av prostiprest, men ikke alle gudstjenester blir gjennomført. Det siste året har Namdal prosti utlyst én stilling som har blitt lyst ut i to omganger da ingen kvalifiserte søkte på stillingen. Prostiet har i en rekke år benyttet seg av personer i vikartjenesten som ikke er ordinerte. Namdal prosti forteller at ledighet i prestestillinger har hatt en svak økning over tid.

Tilsettinger

Her ser vi på antall tilsettingssaker, antall søknader og antall tilsettinger til faste prestestillinger som bispedømmekontorene har ansvaret for. Dette tilsvarer, som tidligere, menighetspreststillingene samt fengselspreststillinger. Tilsettingssaker blir av Kirkeavdelingen (KKD) definert som antall saker ”behandlet i bispedømmerådet i løpet av året, uavhengig av om utlysning, søknadsfrist, tiltredelse eller lignende var i et annet år. Stillinger som utlyses flere ganger telles hver gang som en ny tilsettingssak. (...)”.⁴¹ Det betyr at antall tilsettingssaker tilsvarer totalt antall utlysninger hvert enkelt bispedømme har hatt gjennom ett år, og gir oss ikke nødvendigvis informasjon om antall stillinger som har blitt lyst ut. Se diagram 4.2. for antall tilsettingssaker, antall søknader og antall tilsettinger fordelt på bispedømme i 2004.

Diagram 4.2. Antall tilsettingssaker, antall søknader⁴² og antall tilsettinger fordelt på bispedømme i 2004.⁴³

I 2004 var det totalt 88 tilsettingssaker, 455 søknader og 80 tilsettinger. Det var Nord-Hålogaland bispedømme som hadde høyest antall tilsettingssaker med 14 saker. Færrest tilsettingssaker hadde Stavanger bispedømme med kun én sak. Oslo bispedømme hadde flest søknader totalt sett med 84 søknader, men hvis vi ser på antall søknader per tilsettingssak, er det Tunsberg som kommer best ut med 12 søknader per sak mens Oslo hadde 10,5 søknader per sak. Stavanger bispedømme hadde færrest søknader da bispedømmet mottok tre søknader, men dette må sees i sammenheng med at Stavanger kun hadde én tilsettingssak. Nord Hålogaland, med flest tilsettingssaker, hadde 2,06 søknader per sak. Høyest antall tilsettinger

⁴¹ Definisjon hentet fra ”Veiledning til utfylling av statistikkrapporteringskjemaet for 2007”, side 3.

⁴² Etatsstatistikken opererer med at ”hvis én søker to forskjellige stillinger (to søknader), så teller han eller hun to ganger” (Veiledning til utfylling av statistikkrapporteringskjemaet for 2007: 3), og betegner disse tallene for ”søkere”. Vi har her valgt å korrigere dette ved å kategorisere dette som ”søknader”. Da én person kan ha søkt på flere stillinger, har vi forsøkt å fange opp dette i tallene for 2008 ved å skille mellom søknader og søkere.

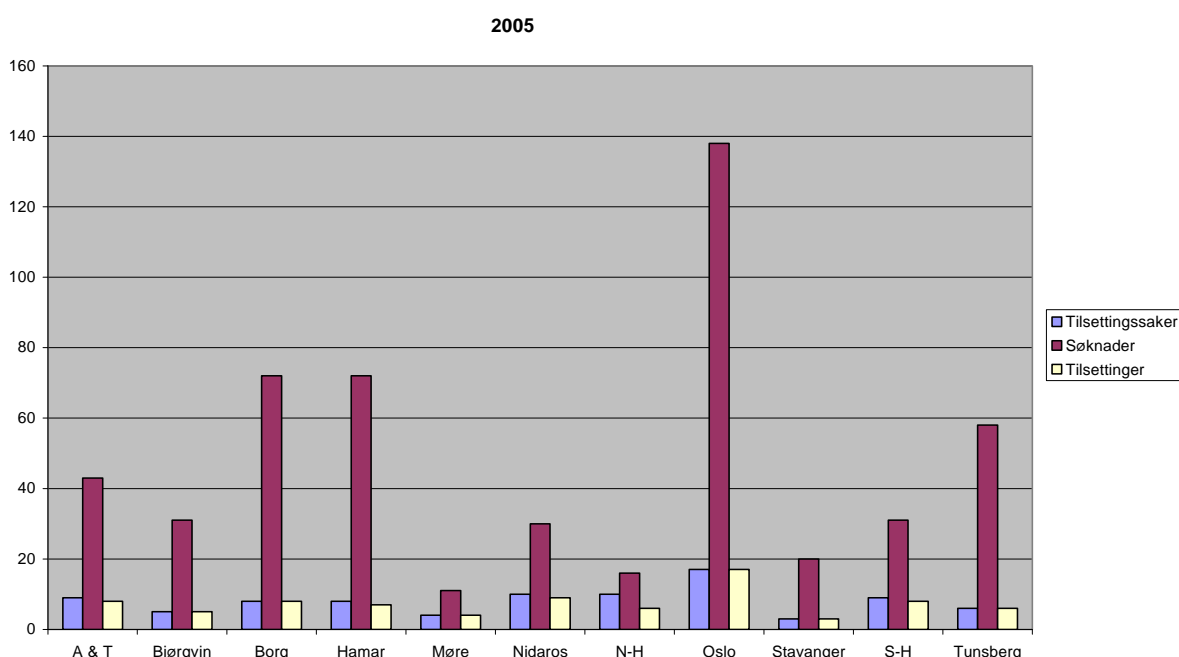
⁴³ Tall hentet fra Etatsstatistikken (2004: 8).

finner vi i Nord-Hålogaland, mens Stavanger kun tilsatte én person. Riktignok lyste Stavanger, som nevnt, kun ut én stilling dette året.

Når vi ser på antall tilsettingssaker sammenlignet med antall tilsetninger, finner vi at Agder og Telemark, Nidaros, Nord-Hålogaland samt Sør-Hålogaland bispedømme hadde færre tilsetninger enn tilsettingssaker. Nord-Hålogaland bispedømme hadde størst diskrepans med 16 tilsettingssaker og 13 tilsetninger.⁴⁴

Se diagram 4.3 for antall tilsettingssaker, antall søknader og antall tilsetninger fordelt på bispedømme i 2005.

Diagram 4.3. Antall tilsettingssaker, antall søknader og antall tilsetninger fordelt på bispedømme i 2005.⁴⁵

Totalt var det 89 tilsettingssaker i 2005, mens antall søknader telte 522 og tilsetninger 81. Det var Oslo bispedømme som hadde flest tilsettingssaker med 17 saker. Færrest tilsettingssaker hadde Stavanger bispedømme med tre saker.

Også i 2005 hadde Oslo høyest antall søknader med 138 søknader til 17 tilsettingssaker. Men hvis vi ser på antall søknader per sak, kom Tunsberg bispedømme - likt 2004 - bedre ut da Tunsberg hadde 9,7 søknader per sak mot Oslo bispedømmes 8,1 søknader per sak. Nord-Hålogaland hadde færrest søknader fordelt på hver enkelt tilsettingssak med 1,6 søknader per sak. Totalt sett kom det inn 16 søknader til Sør-Hålogalands 10 tilsettingssaker. Dette var færre søknader totalt sett enn det Stavanger bispedømme hadde da de mottok 20 søknader til tre tilsettingssaker, noe som utgjør 6,7 søknader per sak. Høyest antall tilsetninger hadde Oslo med 17, mens Stavanger hadde færrest med kun tre tilsetninger.

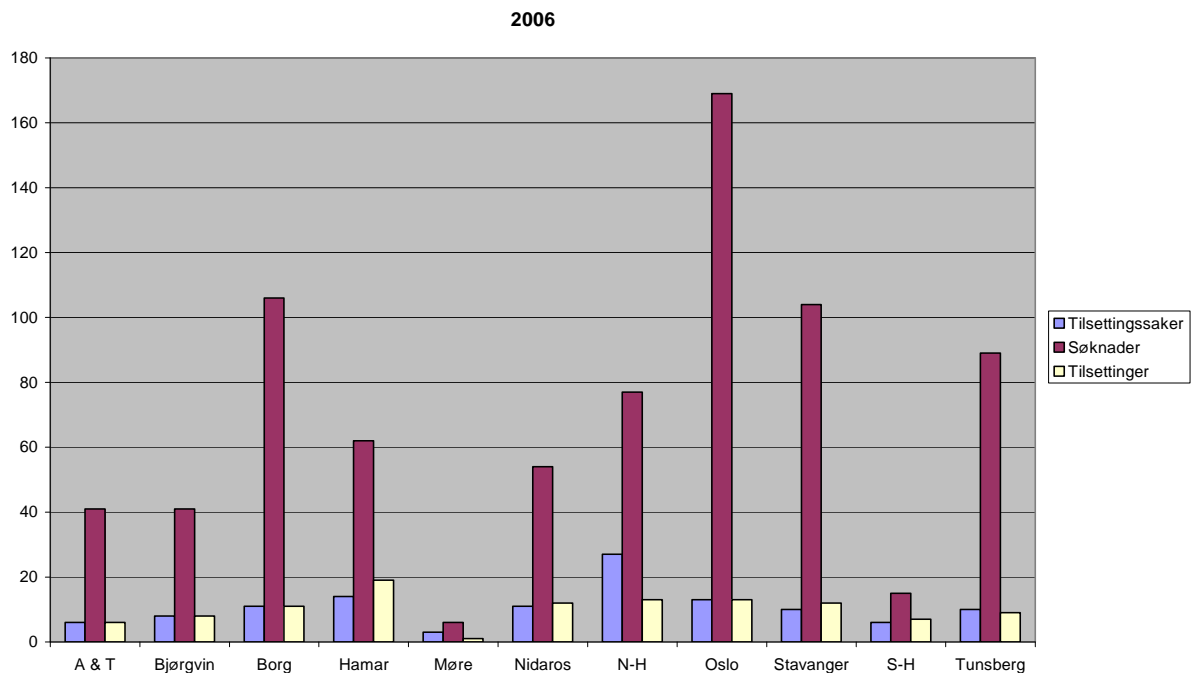
⁴⁴ Merk at misforholdet mellom antall tilsettingssaker og antall tilsetninger kan komme av at enkelte stillinger har hatt søknadsfrist det påfølgende året og dermed ikke er med i regnskapet, eller at enkelte stillinger har blitt lyst ut i flere omganger, noe som da betyr at det er et naturlig misforhold.

⁴⁵ Tall hentet fra Etatsstatistikken (2005: 14).

Det var Agder og Telemark, Hamar, Nidaros, Nord-Hålogaland og Sør-Hålogaland bispedømme som ikke hadde samsvar mellom antall tilsettingssaker og antall tilsetninger i 2005. Nord-Hålogaland hadde størst misforhold da de kun tilsatte prester i seks stillinger til tross for at de hadde 10 tilsettingssaker.

Se diagram 4.4 for antall tilsettingssaker, antall søknader og antall tilsetninger fordelt på bispedømme i 2006.

Diagram 4.4. Antall tilsettingssaker, antall søknader og antall tilsetninger fordelt på bispedømme i 2006.⁴⁶

I 2006 var det totalt 119 tilsettingssaker, 764 søknader og 111 tilsetninger. Det var Nord-Hålogaland bispedømme som hadde høyest antall tilsettingssaker med 27 saker. Færrest saker hadde Møre bispedømme med tre tilsettingssaker.

Flest søknader hadde Oslo med 169 totalt, altså 13 søknader per sak. Møre, med færrest søknader, hadde derimot kun seks søknader - riktignok fordelt på tre tilsettingssaker. Det betyr at Møre mottok to søknader per sak.

Hamar hadde høyest antall tilsetninger med 19 totalt. Færrest tilsetninger finner vi derimot i Møre som kun hadde én tilsetting.

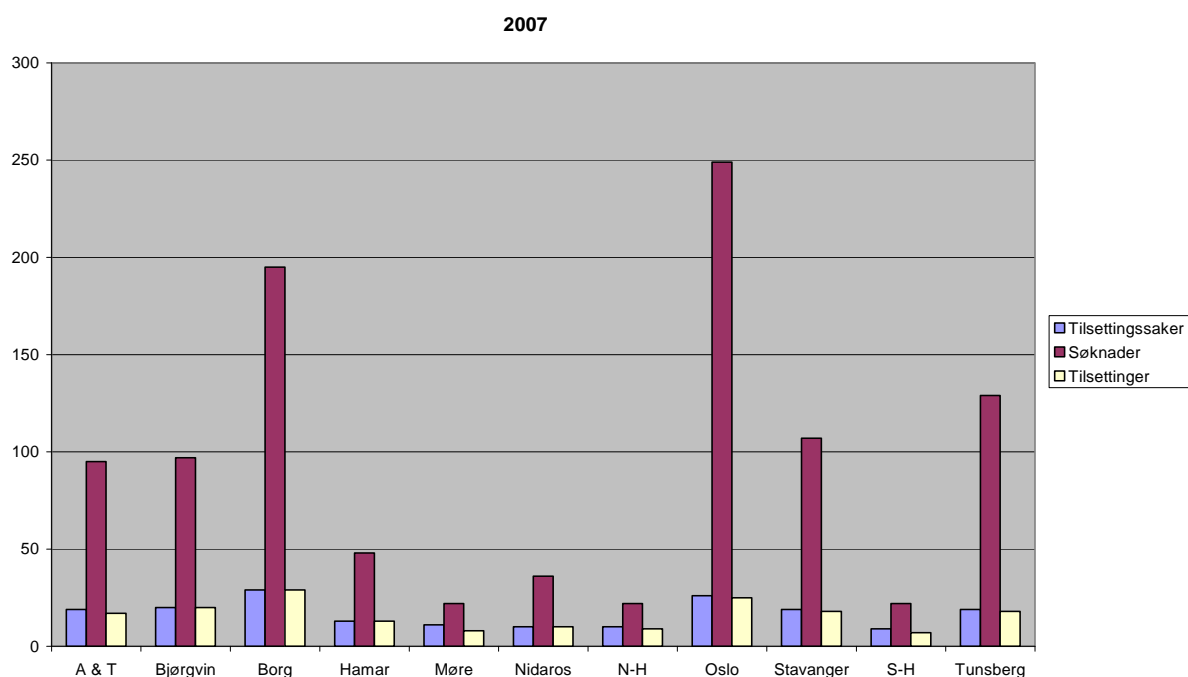
Når vi sammenligner antall tilsettingssaker med antall tilsetninger finner vi størst diskrepans i Nord-Hålogaland da bispedømmet hadde 27 tilsettingssaker og 13 tilsetninger. Andre bispedømmer hvor antallet tilsettingssaker ikke samsvarer med antall tilsetninger, finner vi hos Hamar, Møre, Nidaros, Stavanger, Sør-Hålogaland samt Tunsberg. Men Hamar, Nidaros, Stavanger og Sør-Hålogaland har i motsetning til de andre nevnte bispedømmene tilsatt flere prester enn antallet tilsettingssaker. Hamar hadde 14 tilsettingssaker, men tilsatte 19 prester, mens tallene for Nidaros viser at antall tilsetninger måler 12 personer og tilsettingssaker 11.

⁴⁶ Tall hentet fra Etatsstatistikken (2006: 12).

Stavanger hadde på sin side 10 tilsettingssaker, og tilsatte 12 prester, og Sør-Hålogaland tilsatte syv prester, men hadde seks tilsettingssaker. Møre og Tunsberg hadde derimot, i likhet med Nord-Hålogaland, færre tilsetninger enn tilsettingssaker. Førstnevnte bispedømme hadde tre saker og tilsatte én prest, mens tallene for Tunsberg viser at antall tilsettingssaker var 10 og antall tilsetninger var ni.

Se diagram 4.5 for antall tilsettingssaker, antall søknader og antall tilsetninger fordelt på bispedømme i 2007.

Diagram 4.5. Antall tilsettingssaker, antall søknader og antall tilsetninger fordelt på bispedømme i 2007.⁴⁷

Totalt var det 185 tilsettingssaker, 1022 søknader og 174 tilsetninger i 2007. Borg bispedømme hadde høyest antall tilsettingssaker i 2007 med 29 saker. Færrest tilsettingssaker var det i Sør-Hålogaland med ni saker. Når det kommer til antall søknader kom Oslo best ut da de mottok 249 søknader. Dette er også det høyeste antallet når vi ser på antall søknader per tilsettingssak. Oslo fikk 9,6 søknader per sak. Møre, Nord-Hålogaland og Sør-Hålogaland mottok færrest søknader i 2007 med 22 søknader per bispedømme. Møre kommer riktignok dårligst ut med kun to søknader per sak, mens Nord-Hålogaland fikk fire per sak og Sør-Hålogaland fikk 2,4 søknader per sak.

Borg tilsatte 29 prester og hadde dermed høyest antall tilsetninger. Sør-Hålogaland hadde færrest tilsetninger da de tilsatte syv prester.

Vi ser at Agder og Telemark, Møre, Nord-Hålogaland og Sør-Hålogaland skiller seg ut i negativ forstand når det kommer til samsvar mellom antall tilsettingssaker og antall tilsetninger. Også i 2007 var det flere bispedømmer som ikke fikk tilsatt det samme antallet som tilsettingssaker. Dette gjelder Agder og Telemark, Møre, Nord-Hålogaland, Oslo, Stavanger, Sør-Hålogaland og Tunsberg. Møre hadde størst misforhold mellom antall

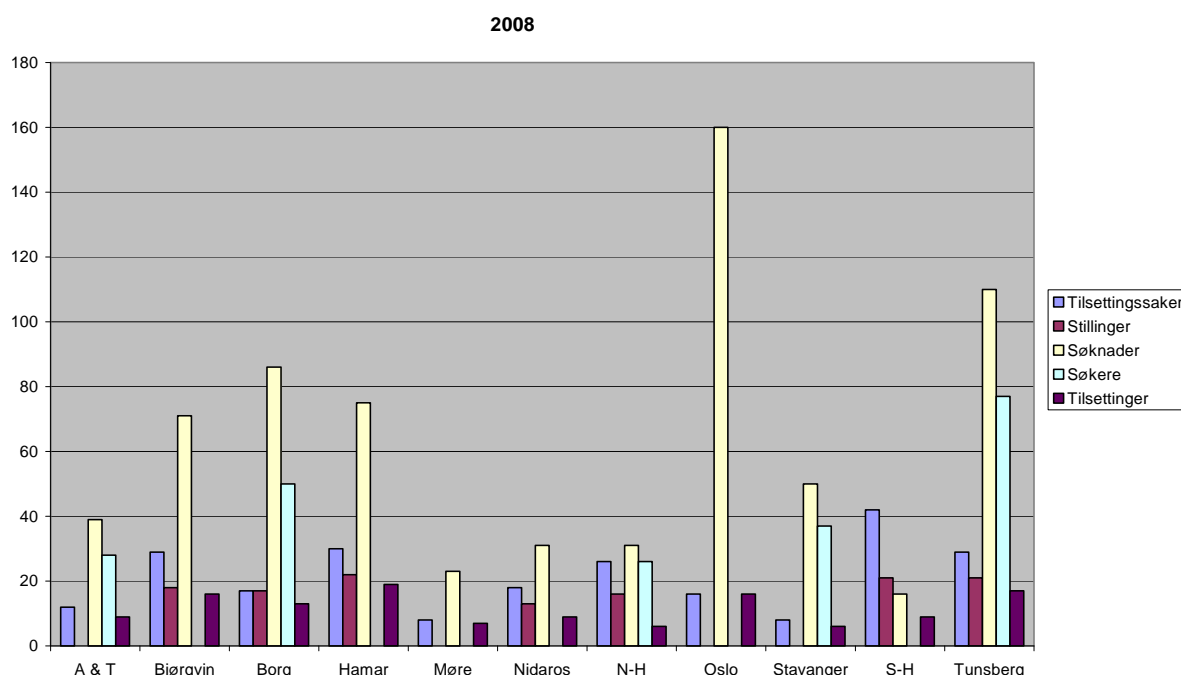
⁴⁷ Tall hentet fra Etatsstatistikken (2007: 25).

tilsettingssaker og tilsetninger da førstnevnte var 11, mens antall tilsetninger var åtte. I 2007 var det samlet sett flere tilsetninger enn avganger fra prestestillinger (Etatsstatistikk, 2007: 32). Se kapittel 6 for nærmere informasjon om presters avgang fra menighetspreststilling.

For 2008 har vi forsøkt å skille mellom antall utlysninger (her forstått som tilsettingssaker) og antall stillinger uavhengig antall ganger de har blitt lyst ut. I tillegg har vi også forsøkt å skille mellom antall søknader og søkere. Det vil si at antall søkere tilsvarer ulike personer som har søkt på de gitte stillingene, mens antall søknader tilsvarer totalantallet av søknader uavhengig om én person har søkt flere stillinger. Se diagram 4.6. for hvordan situasjonen arter seg i de ulike bispedømmene i forhold til disse kategoriene.⁴⁸

Diagram 4.6. Antall tilsettingssaker, antall stillinger som har blitt lyst ut, antall søknader, antall søkere og antall tilsetninger fordelt på bispedømme, i 2008.

Totalt teller antall tilsettingssaker 235 i 2008. Hvis vi kun teller antall stillinger som har blitt lyst ut i 2008, tilsvarer antallet omtrent 172⁴⁹ stillinger. Antall søknader tilsvarer 692, mens antall tilsetninger var 127. Sør-Hålogaland hadde høyest antall tilsettingssaker med 42 saker, som da tilsvarer 21 stillinger. Færrest antall tilsettingssaker i 2008 hadde Stavanger og Møre med åtte saker hver. Basert på estimerte tall var det Oslo som mottok flest søknader dette året med 160 søknader; dette tilsvarer ti søknader per tilsettingssak. Sør-Hålogaland mottok

⁴⁸ Vi har ikke informasjon om tall innenfor alle kategoriene for alle bispedømmene. Tallene for Oslo er estimert på bakgrunn av tidligere år. For Bjørgvin har vi regnet ut antall stillinger på bakgrunn av informasjonen vi fikk om tilsettingssaker og antall stillinger som har blitt lyst ut i flere omganger. Vi tar derfor forbehold om noen feilberegninger. Søknadsantallet for Bjørgvin er estimert. Vi er dessuten usikre på hvorvidt det vi her har oppgitt som antall tilsettingssaker for Stavanger og Agder og Telemark, er antall stillinger eller antall tilsettingssaker. Sør-Hålogaland forteller at samtlige stillinger har blitt lyst ut i flere omganger, men har ikke spesifisert antall ganger de enkelte stillingene har blitt lyst ut. Her har vi tatt utgangspunkt i at hver enkelt stilling har blitt lyst ut to ganger hver. Når det gjelder antall tilsetninger i Tunsberg, har vi tatt utgangspunkt i at alle stillingene som ble lyst ut, ble besatt foruten stillingene som hadde søknadsfrist i januar 2009. Sistnevnte kategori tilsvarer fire stillinger. Merk også her at det kan være noen feilberegninger.

⁴⁹ Da vi ikke har informasjon om antall stillinger som har blitt utlyst i bispedømmene Agder og Telemark, Møre, Oslo og Stavanger har vi her tatt utgangspunkt i antall tilsettingssaker.

færrest søknader med kun 16 søknader. Det var naturlig nok også Sør-Hålogaland som mottok færrest søknader per tilsettingssak. Kun 0,4 søknader per tilsettingssak mottok Sør-Hålogaland.⁵⁰

Flest tilsetninger i faste prestestillinger i 2008 hadde Hamar med 19 tilsetninger, mens Møre hadde færrest tilsetninger med syv i antall.

Når det kommer til forholdet mellom antall tilsettingssaker og antall tilsetninger kommer Oslo best ut, da som nevnt, med bakgrunn i estimerte tall. De øvrige bispedømmene hadde et misforhold mellom antall tilsettingssaker og antall tilsetninger i 2008, men dette kan også komme av kategoriseringen vi her har valgt med å skille mellom antall stillinger som har blitt lyst ut, og antall tilsettingssaker. Størst misforhold når vi ser på antall stillinger som har blitt lyst ut og antall tilsetninger, er det i Sør-Hålogaland, der antall utlyste stillinger teller 21 mens antall tilsetninger tilsvarer ni. Men dette kan til en viss grad også komme av et naturlig misforhold, jamfør note 44.

Stillinger som har blitt lyst ut i flere omganger

Borg har i motsetning til de andre bispedømmene (som vi har fått informasjon fra) ikke lyst ut enkelte stillinger flere ganger i 2008. Dette står særlig i kontrast til Sør-Hålogaland som har lyst ut samtlige 21 stillinger flere enn én gang. Sør-Hålogaland har altså et generelt problem med å få søkere eller kvalifiserte søkere til sine tilsettingssaker, og står i en særstilling i forhold til de øvrige bispedømmene. Bispedømmene som har opplevd å få ingen søkere til enkelte stillinger, bortsett fra Sør-Hålogaland, er Bjørgvin, Hamar, Nidaros, Nord-Hålogaland, Stavanger og Tunsberg.

Agder og Telemark har lyst ut stilling tre ganger på grunn av mangel på kvalifiserte søkere, at kun én søkte, i tillegg til at én søker trakk søknaden sin på grunn av boplikt.

Bjørgvin valgte å lyse ut syv stillinger i to omganger på bakgrunn av ingen søkere, mens to stillinger ble lyst ut tre ganger hver på bakgrunn av ingen egnede søkere. Totalt har altså Bjørgvin lyst ut ni stillinger flere ganger.

Hamar opplyser at to stillinger i Nord-Østerdal prosti har blitt lyst ut tre ganger, mens to stillinger i Sør-Østerdal prosti har blitt lyst ut i to omganger. Også Sør-Gudbrandsdal og Ringsaker prosti har til sammen to stillinger som har blitt lyst ut to ganger i hvert enkelt tilfelle. Valget om å lyse ut stillingene på nytt ble tatt på bakgrunn av at ingen søkte på stillingene eller at søkerne ikke var kvalifiserte. Totalt lyste Hamar ut seks stillinger flere ganger.

I Nidaros har én stilling i Fosen prosti blitt lyst ut tre ganger, én stilling i Nord-Innherad prosti har blitt lyst ut to ganger, i tillegg til at én stilling i Gauldal og én stilling i Nærøy prosti har begge blitt lyst ut to ganger. Stillingen i Fosen ble lyst ut tre ganger på grunn av ingen søkere og ingen kvalifiserte søkere. Stillingen i Gauldal ble lyst ut ved to ganger på grunn av mangel på kvalifiserte søkere. Grunnlaget for å lyse ut stillingene i Nord-Innherad og Nærøy var på bakgrunn av at det ikke var noen søkere. Totalt lyste Nidaros ut fire stillinger flere ganger.

---

⁵⁰ Hvis vi regner antall søknader per stillingsantall blir tallet 0,8 søknader per stilling.

Nord-Hålogaland har lyst ut ni stillinger to ganger i hvert tilfelle, og én stilling er lyst ut tre ganger. Stillingene ble lyst ut på nytt på bakgrunn av ingen søkere eller ingen kvalifiserte søkere. Nord-Hålogaland lyste altså totalt ut ti stillinger flere ganger.

Tunsberg har måtte lyse ut én stilling i Hallingdal prosti fire ganger, og en annen stilling i det samme prostiet, to ganger. Stillingen som ble lyst ut i fire omganger fikk de to første gangene ingen søkere. Den tredje utlysningen førte til én søker, som valgte å takke nei til stillingen. Da stillingen ble lyst ut for fjerde gang, var det tre søkere. Den andre stillingen i Hallingdal fikk i første omgang én søker som trakk seg etter tilsetting. Ved andregangsutlysningen meldte tre søkere seg. Stillingen vil bli tilsatt i 2009. I tillegg var det én tilsettingssak i Eiker prosti som ble lyst ut to ganger. Etter den første utlysningen var det tre søkere som meldte sin interesse, men én av disse trakk seg. De to øvrige søkerne var ikke innstilt. Søknadsfristen på andregangsutlysningen forelå i januar 2009, det vil si etter at vi innhentet informasjon. Totalt lyste Tunsberg ut tre stillinger i flere omganger.

Sør-Hålogaland har lyst ut samtlige 21 stillinger på nytt på bakgrunn av ingen søkere og ingen kvalifiserte søkere. Seks av disse stillingene er lokalisert i Vesterålen, fire i Domprostiet mens tre stillinger tilhører Lofoten og tre stillinger tilhører Indre Helgeland. To stillinger i Ofoten har blitt lyst ut i flere omganger, mens prostiene Salten, Nord-Helgeland og Sør-Helgeland har måtte lyse ut én stilling hver i flere omganger.

Stavanger har lyst ut én stilling i to omganger på bakgrunn av ingen søkere.

Totalt er det bortimot 55 stillinger som har blitt lyst ut to eller flere ganger.

Antall ulike søkere blant søknadene

Agder og Telemark, Borg, Nord-Hålogaland, Stavanger og Tunsberg bispedømme har skilt ut antall ulike søkere i søknadsbunken. Blant Agder og Telemarks totalt 39 søknader var det 28 ulike søkere. Borg mottok 86 søknader, men disse tilsvarer kun 50 ulike søkere. Nord-Hålogaland oppgir at de har hatt 26 ulike søkere blant 31 søknader. Blant de 50 søknadene Stavanger mottok var det 37 ulike søkere, mens Tunsbergs 110 søknader tilsvarer 77 ulike søkere.

Når vi ser på disse bispedømmene, var det totale antallet søknader 316, mens ulike søkere utgjør 218 personer.⁵¹ Det betyr at 69 % av det totale søknadstallet er ulike søkere.

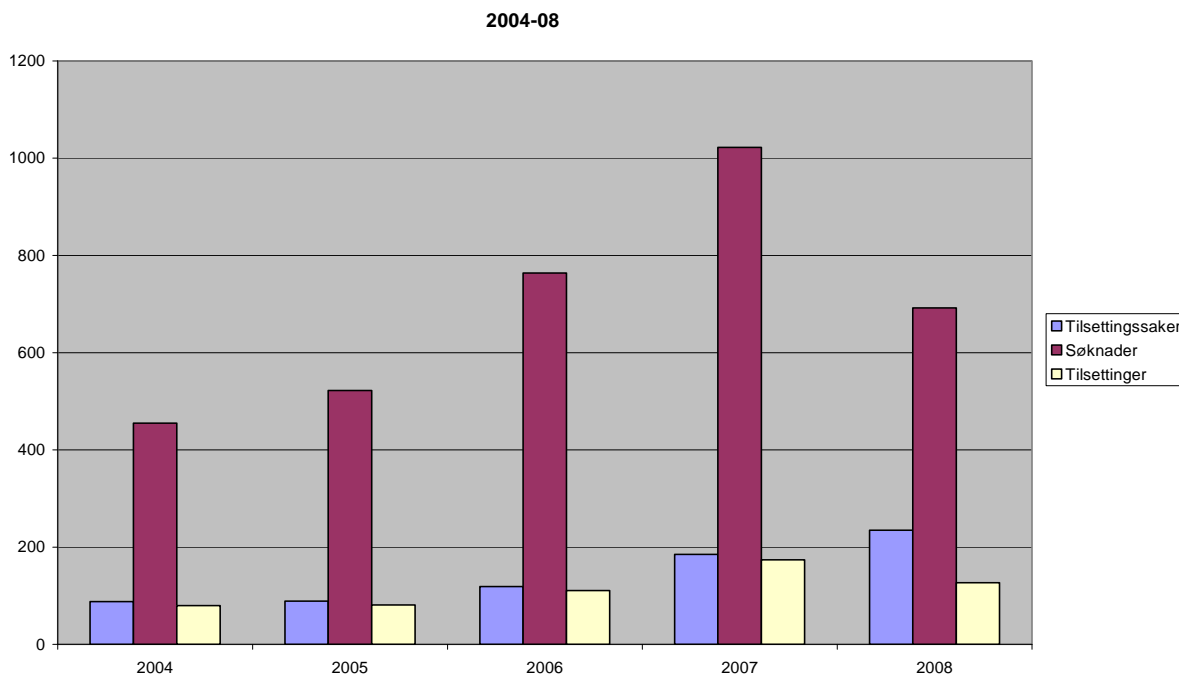
Se diagram 4.7 for antall tilsettingssaker, antall søknader og antall tilsettinger totalt sett i perioden 2004 til 2008⁵².

---

⁵¹ Vi har ikke undersøkt om enkelte søkere har søkt på stillinger i flere av bispedømmene, men sannsynligheten for dette er stor.

⁵² Merk tidligere fotnoter om usikker informasjon angående tallene for 2008.

Diagram 4.7. Totalt antall tilsettingssaker, søknader og tilsetninger i perioden 2004-08

Når vi ser på alle bispedømmene under ett har antall tilsettingssaker, søknader og tilsetninger økt i perioden 2004-07. Antall tilsettingssaker økte med 110,2 %, antall søknader 124,6 % og antall tilsetninger økte med 58,8 % i denne perioden. Med andre ord har antall søknader hatt en større økning enn antall tilsettingssaker og antall tilsetninger. Når vi ser alle bispedømmene under ett, var det i 2004 5,2 søknader per tilsettingssak, mens det i 2007 økte til 5,5 søknader per tilsettingssak. Disse tallene tyder dermed ikke på et rekrutteringsproblem til menighetspreststillinger i Den norske kirke på en generell basis. Samtidig er situasjonen, som vi har sett, noe ulik når vi går nærmere inn på hvert enkelt bispedømme. Særlig Oslo har mottatt mange søknader, i hele perioden 2004-07 10 søknader per sak. Søknadsveksten er dermed særlig knyttet til Oslos tilsettingssaker. Derimot skiller Møre, Nord-Hålogaland og Sør-Hålogaland seg ut i negativ forstand da Møre og Nord-Hålogaland har mottatt 2,3 søknader per tilsettingssak i denne perioden, mens Sør-Hålogaland har mottatt 2,9 søknader per tilsettingssak.

Tallene for 2008 viser dog en noe annen situasjon. Vi ser for eksempel at antall tilsettingssaker står i et større misforhold til antall tilsetninger enn det har gjort tidligere år. Denne diskrepansen kan ha oppstått på bakgrunn av ulike kategoriseringer i vår datainnsamling og Kirkeavdelingens etatsstatistikk. Hvis vi kun teller antall stillinger som har blitt lyst ut i 2008, utgjør dette, som nevnt, bortimot 172 stillinger.

Også søknadsmengden har sunket når vi sammenligner 2008 med de to tidligere årene, og står dermed i kontrast til den tidligere oppadgående trenden når vi ser på totalmengden av søknader. Hvis vi tar utgangspunkt i alle tilsettingssakene tilsvarer antall søknader per sak 2,9 søknader. Med utgangspunkt i antall stillinger som ble lyst ut, tilsvarer antall søknader per stilling 4 søknader. Dette viser en nedgang fra søkertallet per tilsettingssak i 2007.

Men tallene for 2008 er noe usikre, så vi kan ikke slå fast at dagens situasjon har endret seg fra tidligere år i den grad som det vises her.

Oppsummering

Vi har i dette kapittelet vist at antall ubesatte stillinger har økt i perioden 2004-07, og at det var en nedgang fra 111 ubesatte faste prestestillinger i 2007 til 101 ubesatte faste prestestillinger i 2008. Riktignok vil ikke antallet ubesatte stillinger alene kunne si noe om bemanningssituasjonen. For eksempel hadde Oslo i 2007 22 ubesatte stillinger – og med dette flest antall ubesatte stillinger av alle bispedømmene, men Oslo har i hele perioden vi viser her, mottatt flest søknader på sine tilsettingssaker. Det høye antallet ubesatte prestestillinger i Oslo kan derfor ikke bero på en beskjedne søknadsmengde. Vi må dermed ta flere sider med i betraktningen for å vurdere bemannings- og rekrutteringssituasjonen til prestestillingene. Andregangsutlysninger er mer opplysende i dette henseende.

Cirka 12 % av prestestillingene lyses ut hvert år. Vi har ikke hatt anledning til å sammenligne med andre yrkesgrupper, men vi har ikke kunnskap som tilsier at dette er en spesielt stor sirkulasjon.

Det var 235 tilsettingssaker i 2008, da tilsvarende cirka 172 ulike stillinger. Det vil si at hver enkelt stilling i gjennomsnitt ble lyst ut 1,4 ganger. Basert på antall utlyste stillinger i 2008, viser dette til en økning på 95,5 % fra 2004. Hvis vi derimot beregner ut fra antall tilsettingssaker i 2008 er økningen på 167 %. Dersom denne økningen fortsetter, kan sirkulasjonsgraden bli et problem.

Totalt mottok alle bispedømmene 692 søknader i 2008, dette tilsvarer anslagsvis i underkant 500 ulike søkere. Det vil si at det var i underkant av tre ganger så mange søkere som utlyste stillinger. Søkersituasjonen helhetlig tyder på at de utlyste stillingene vil få nok søkere. Nærmere 200 menighetsprester opplyser at de vurderer å bytte til en annen stilling innenfor kirken.⁵³ Dessuten må vi også ta med i beregningen at nyutdannede prester og andre er potensielle søkere til menighetsprestestillingene.

Men bemannings- og rekrutteringssituasjonen er ikke jevnt fordelt. Denne ujevnheten ser ut til å følge sosiogeografiske variabler. Møre, Nord-Hålogaland og Sør-Hålogaland har langt lavere søknadstall per tilsettingssak enn Oslo, som har størst søknadstall per sak. Samtidig er ikke dette jevnt fordelt innenfor de aktuelle bispedømmene. Analysert på prostiplan ser vi at det er lavest søknadstall i prostier som har lav befolkningstetthet og stor avstand til byer. De fleste av disse prostiene ligger i Møre, Nord-Hålogaland og Sør-Hålogaland bispedømme, men det er også utkantprostier i andre bispedømmer med denne problematikken.

En gruppe stillinger kjennetegnes av lav søkertilgang, gjentatte utlysninger og problematisk vikarsituasjon. Dette kan identifiseres som et stort og klart avgrensbart bemanningsproblem. Det kan være hensiktsmessig å foreta et estimat av dette problemets omfang. Basert på våre tall er vår vurdering at tallet ligger mellom 30 og 60 stillinger, kanskje et sted midt i dette området.

I noen grad flytter bemanningsproblemet på seg, det gjelder ikke de samme stillingene hele tiden, men det gjelder stillinger (prostier) med visse geografiske og demografiske kjennetegn, og de fleste ligger i nord. Det er kjent at dette problemet har eksistert i lang tid. I det tidsrommet vi har sett på, har det vært en økning, men vi har ikke holdepunkter for å knytte

---

⁵³ Fra KIFOs undersøkelse om presters arbeidsforhold (2007; 2008).

denne bemanningsproblematikken til det mulige rekrutteringsproblemet som henger sammen med aldersprofilen i presteskapet, og rekrutteringen til utdanningen.

Vi har ikke undersøkt bemanningssituasjonen for sammenlignbare yrkesgrupper i de samme eller tilsvarende kommuner/prostier. Men det er kjent at det finnes tilsvarende utfordringer i andre yrkesgrupper, en sammenligning kunne være en fruktbar oppgave for videre undersøkelse.

5. Utdanning til presteyrket

I dette kapitlet ser vi nærmere på rekrutteringen til utdanning som fører til prestatjeneste. Vi viser talloversikter over antall søknader til cand.theol.-graden samt opptak til graden. For å se nærmere på enkeltsøkeres ønske og motivasjon for å søke på cand.theol.-graden, går vi også nærmere inn på prioriteringsønsker som legges inn i søknaden gjennom Samordna opptak. Videre kartlegger vi antall ferdige kandidater cand.theol. i tillegg til ferdige kandidater ved praktisk-teologisk seminar⁵⁴ samt antall personer som har blitt godkjente til prestatjeneste gjennom Kirkerådets evalueringsnemnd. Deretter ser vi på antall personer som har fullført Veien til Prestetjeneste, før vi legger frem en oversikt over antall ordinasjoner til ulike typer prestatjeneste.

Veier som fører til presteyrket

Den selvfølgelige veien til yrket som prest i Den norske kirke er å ta cand.theol.-graden som tilbys ved Det teologiske fakultet (TF) ved Universitetet i Oslo, Det teologiske menighetsfakultet (MF) samt ved Misjonshøgskolen i Stavanger (MHS). I tillegg til en formell utdanning som cand.theol.-graden gir, eksisterer det også andre veier inn i presteyrket. ”Forskrift om tilsetting av menighetsprest § 2” fra 1988 viser til hvilke krav som stilles til personer som skal jobbe som menighetsprest i Den norske kirke. Ønsket om å åpne opp for muligheten til prestatjeneste utenom den formelle utdannelsen cand.theol., ble uttrykt så tidlig som 1908 av Kirkekommissjonen. I 1988 ble utredningen ”Ordinasjon av ikke-teologer til prestatjeneste i den norske kirke” lansert av Kirkerådet. Fra 2000 var det mulig for personer med teologiske og kristendomsfaglige mastergrader og personer med annen tilsvarende kompetanse å bli kvalifisert til prestatjeneste gjennom Kirkerådets evalueringsnemnd.⁵⁵ Evalueringsnemnda kan dessuten godkjenne personer der ingen formell utdanning er påkrevet.⁵⁶ Oversikt over personer som blir godkjent gjennom evalueringsnemnda, kommer i et senere avsnitt i dette kapitlet.

For å bli godkjent til prestatjeneste må en gjennomføre Veien til prestatjeneste (VTP). VTP begynte som en ordning i 1999 med ordinasjonssamlinger, men ble i 2001 utvidet til å også innebefatte stiftspraksis (Kladd til årsrapport for VTP 2008: 1). VTP gjennomføres parallelt med cand.theol.-graden for de som tar denne, og er ment til å kvalifisere personer til prestatjeneste i Den norske kirke. Enhver som tar VTP, må ha en tilknytning til et bestemt bispedømme. Oversikt over dette kommer også i et senere avsnitt. Den siste og avgjørende porten for å bli godkjent til prestatjeneste er ordinasjon, se oversikt over antall ordinasjoner senere i kapitlet.

Studier som kan føre til prestatjeneste i Den norske kirke

Cand.theol.-graden som tilbys ved TF, MF og MHS er seksårig og er ment til å utdanne personer som ønsker å tjenestegjøre i Den norske kirke. Som følge av Kvalitetsreformen er nå pts en obligatorisk del av graden der emnet tas underveis og som avsluttende del av graden. Pts tilsvarer 60 studiepoeng, og er dermed normert til ett års varighet.

---

⁵⁴ Videre i rapporten vil vi benytte forkortningen ”pts” ved generell henvisning til emnet praktisk-teologisk seminar, mens ”PTS” benyttes om institusjonen Det praktisk-teologisk seminar som er tilknyttet TF ved UiO.

⁵⁵ http://www.regjeringen.no/upload/kilde/kkd/hdk/2006/0014/ddd/pdfv/284039-kvalifikasjonskrav_for_tilsetting_som_menighetsprest_i_dnk.pdf, lest 26.01.09, kl. 10.27.

⁵⁶ Men disse må gjennomføre praktisk-teologisk seminar.

Foruten cand.theol.-graden er det flere studier som kan føre til prestatjeneste. Flere læresteder tilbyr bachelor- og mastergrader innenfor teologi, og ved valg av en slik grad er det mulig å få innpass på cand.theol.-graden. TF har for eksempel årsenhet og bachelor i teologi og kristendom, som ved valg av teologispesialisering tilsvarer det første eller de tre første årene ved cand.theol.-graden. Det er dermed mulig å søke overgang til det seksårige løpet ved gjennomføring av årsenhet eller bachelorgrad i teologi og kristendom. MF tilbyr både bachelor- og mastergrad i teologi, og også her er det mulig å søke om overgang fra bachelor i teologi til cand.theol.-graden. Også MHS tilbyr bachelor- og mastergrad i teologi, i tillegg til cand.theol.-graden, men disse gradene utgjør i praksis det samme da cand.theol.-graden tilsvarer de to førstnevnte gradene i tillegg til pts. Kirkelig utdanningscenter i Nord (KUN) tilbyr også pts.

Institusjonene som utdanner potensielle pretekandidater er altså TF/PTS/KUN, MF og MHS. Dessuten er det tre utdanningsinstitusjoner som tilbyr teologiutdanning eller nærliggende fag: Ansgar teologiske høgskole (ATH), Norsk Lærerakademi (NLA) og Universitetet i Tromsø (UiT).

ATH tilbyr i dag bachelorgrad i teologi, tidligere bachelor i teologi med kristendom og livssyn. Dette studiet kvalifiserer en til å søke overgang til MFs cand.theol.-grad. NLA opprettet bachelorgrad i teologi høsten 2008, men har før dette tilbydd bachelor i kristendomskunnskap, samt grunnfag og mellomfag i kristendomskunnskap. NLA har i tillegg master i kristendomskunnskap, og innenfor denne graden er det mulighet for spesialisering i teologi. Ved fullført grad med teologispesialisering er man kvalifisert for opptak på pts ved MHS. Dessuten er det mulig å ta bachelor- og mastergrad i religionsvitenskap ved UiT, og ved valg av godkjent teologispesialisering kan man etter fullført mastergrad søke seg inn på pts ved KUN.

Alle disse mulige inngangene til studier som kan føre til prestatjeneste gjør at oversikt over antall studenter, er noe uklart. Særlig gjelder dette studiene som for eksempel sistnevnte ved UiT, der kun en andel av antall ferdige kandidater ved oppnådd mastergrad kvalifiseres til å søke på pts. Søknader om overgang fra mer generelle teologistudier til cand.theol.-graden bidrar også til at antall personer som på et eller annet tidspunkt er inne på cand.theol.-graden er noe uklart.

Studieprogram som er inkludert i denne rapporten

I denne undersøkelsen har vi valgt å kun inkludere studieprogrammet cand.theol., samt pts. Dette er for å gjøre materialet mer håndterbart. Det kan argumenteres for at antall personer som søker seg til cand.theol.-graden, får opptak og fullfører graden, ikke gjenspeiler totalgruppen av potensielle kandidater til prestatjeneste. Men tabellen som viser til antall personer som fullfører pts, vil fange opp dette antallet. Samtidig må antallet sees i sammenheng med antall fullførte ved VTP.

Cand.theol.-graden: Opptak, antall studieplasser og inntakskrav

Det er to opptak som er aktuelle når vi ser på søkere til teologiutdanningen; opptak som foregår via Samordna opptak (SO) samt lokale opptak som foregår direkte på lærestedet. SO er, som navnet understreker, et samordnet opptaksorgan som administrerer opptaket til høyere grunnutdanninger ved høgskoler og universitet i Norge.⁵⁷

TF har kun ett opptak i året til cand.theol.-graden, og dette foregår gjennom Samordna opptak der søknadsfristen er 15. april for ordinære søkere. I 2007 tilbød TF fem studieplasser på cand.theol.-graden, mens antallet plasser økte til ti i 2008. MF har to opptak i året til cand.theol.-graden; ett i april gjennom Samordna opptak og ett i desember via lokale opptak. I forbindelse med opptaket via Samordna opptak, annonserer MF at de tilbyr 20 studieplasser ved cand.theol.-graden. MHS har opptak til cand.theol.-graden gjennom Samordna opptak, mens opptak til master i teologi søkes lokalt på lærestedet. MHS tilbød 20 studieplasser ved cand.theol.-graden i 2007, og det samme antallet i 2008 via opptaket i Samordna opptak.

På MF og MHS er profesjonsstudiet åpent for alle. Det vil si at alle som har generell studiekompetanse eller tilsvarende, i utgangspunktet, er kvalifisert til å søke om opptak til cand.theol. På cand.theol.-studiet ved TF er ikke studiet angitt som ”åpent for alle”, men likevel kom alle som søkte graden, og som eventuelt ikke kom inn på andre studier de hadde prioritert høyere, inn i 2007. Dette indikerer at det var stor sjanse for søkere til cand.theol.-graden å komme inn året etter.⁵⁸

Det er to opplysninger som er verdt å merke seg angående opptaket til cand.theol.-graden. For det første er det slik at antall studieplasser kun er veiledende da lærestedene gjerne tar inn flere studenter enn antall angitte studieplasser. Dette beror blant annet på at lærestedene regner med frafall. Samtidig er det mulig å søke om overgang fra et studieprogram til et annet. Dette gjøres ved oppretting av ny studierett. Som nevnt åpner flere bachelorgrader i teologi og nærliggende fag opp for denne muligheten. Det betyr at tallene vi presenterer her, ikke nødvendigvis fanger opp alle disse tilfellene.

Tabell 5.1 viser antall søknader og antall studenter som er tatt opp ved cand.theol.-graden ved TF, MF og MHS i perioden 2003 til 2008. Vi har i stor grad benyttet oss av Database for statistikk om høgre utdannings (DBH/NSD) database for høyere utdanning, og disse definerer søknader som ”(...) antall søknadsalternativer til studieprogrammer på alle studienivåer, med unntak av doktorgradsnivå. Omfatter både eksterne søkere (via Samordna Opptak) og interne søknader. En person kan søke om opptak til flere programmer, ved samme institusjon eller ved forskjellige institusjoner, og samtlige søknadsalternativer vil da bli rapportert i data til DBH. Tallene omfatter med andre ord ikke antall personer” (DBH/NSD).⁵⁹ Opptak innebærer ”personer som har søkt og fått bekreftet opptak på studieprogrammer på alle studienivåer, unntatt doktorgradsprogrammer. Studenten har godtatt tilbudet, møtt opp, registrert seg som

⁵⁷ Se http://info.samordnaopptak.no/mer_fra_so/samordna_opptak, lest 26.01.09, kl. 10:47

⁵⁸ Se

<http://www.samordnaopptak.no/studier?ord=teologi+&laerestedkode=&utdomrkode=&stikkordnr=&type=studier>, lest 26.01.09, kl. 10:50

⁵⁹

http://dbh.nsd.uib.no/dbhvev/student/soknad_rapport.cfm?studkode=x&progkode=x&semester=x&sti=insttype.instkode,fakkode,ufakkode,progkode&insttype=x&arstall=2008&instkode=x&finans=egen&fakkode=x&ufakkode=x&beregning=Totalt.antall&valgt_sti=&grupperingstring=a.arstall&sti_hele=insttype,instkode,fakkode,ufakkode,progkode&sti_valgt=insttype,instkode,fakkode,ufakkode,progkode&viskode=0&nullvalue=-&brukersort=to&pageid=2, lest 15.12.08

student og betalt semesteravgift. Når en student har en utdanningsplan, skal denne være bekreftet før studenten er å betrakte som tatt opp ved institusjonen” (DBH/NSD).⁶⁰

Tabell 5.1. Antall søknader og antall personer som fikk opptak til cand.theol. fordelt på lærested i perioden 2003-08.

Lærested	2003		2004		2005		2006		2007		2008	
	Søk	Opp	Søk	Opp	Søk	Opp	Søk	Opp	Søk	Opp	Søk	Opp
TF	25 (15)	16 (10)	9 (5)	8 (4)	91 (27)	20 (6)	92 (54)	14 (6)	95 (34)	16 (4)	79 (24)	17 (8)
MF	186 (71)	72 (29)	172 (62)	69 (32)	158 (63)	55 (23)	123 (52)	46 (22)	121 (44)	35 (14)	115 (43)	37 (15)
MHS	46 (15)				25 (7)	7 (2)	26 (11)	6 (2)	28 (11)	1 (1)		
Totalt	257 (101)	88 (39)	181 (67)	77 (36)	274 (97)	82 (31)	241 (117)	66 (30)	244 (89)	52 (19)	194 (67)	54 (23)

Viser totalantall og kvinneandel (i parentes). Hentet fra DBH/NSD og de enkelte utdanningsinstitusjonene.

I den perioden vi viser her, har det som nevnt grunnet kvalitetsreformen skjedd endringer ved cand.theol.-graden. Dette kan ha uttelling på tallene. I 2003 forandret TF navn på studieprogrammet fra profesjonsstudiet i teologi til cand.theol.-studiet, det var dermed opptak til begge program dette året. Vi ser at antall søknader til cand.theol.-graden ved TF økte fra ni søknader i 2004 til 91 søknader i 2005. TF påpeker at det har vært noe underrapportering på grunn av omlegging av rapporteringsrutiner. Dette kan muligens forklare misforholdet mellom antall søknader samt tall på opptak av studenter i perioden vi viser til her. Samtidig ser vi at antall personer som får opptak på cand.theol.-graden ved TF, holder seg relativt stabilt, hvis vi ser bort fra 2004, der åtte personer fikk opptak, og økningen i antall opptatte studenter i 2005 som måler 20 personer.

Tallene for MF i 2003 er antall søknader og opptak av studenter til det som er betegnet som ”Teologistudiet”, mens tallene for de resterende årene viser antall søknader og opptak til ”Profesjonsstudium teologi – lavere grad”. MF melder at de fra og med høstopptaket i 2004 skilte mellom profesjonsstudiet lavere og høyere grad, fra 2004 er dermed kun opptak til lavere grad inkludert i tallene. Vi ser at antall søknader og antall opptatte studenter til cand.theol.-graden har sunket i perioden 2003-08. Merk at opprettede studieretter ikke er inkludert. MF rapporterer at den reelle opptaksaktiviteten har vært relativt stabil i perioden, det vil derfor være mer relevant å se på eventuelle endringer i rekrutteringstillene når vi ser på tabell 5.2 som viser antall ferdige kandidater ved cand.theol.-graden samt tabell 5.3 som viser antall ferdige kandidater ved pts.

For MHS viser tabell 5.1 antall søknader og opptak til cand.theol.-graden i 2003; de resterende årene viser søknads- og opptakstall for det som er angitt som ”Teologistudiet - teoretikum”. Hverken opptakstall for 2003 eller antall søknader og opptatte studenter for 2004 og for 2008 er gjengitt i DBH/NSD. Se avsnittet ”Cand.theol.-søkernes studieprioriteringer” for informasjon om antall søknader og opptakstall for 2008 via Samordna opptak. MHS tilbyr

⁶⁰

http://dbh.nsd.uib.no/dbhvev/student/opptak_rapport.cfm?studkode=x&kandkode=x&progkode=x&semester=x&sti=insttype,instkode,fakkode,ufakkode,progkode&insttype=x&arstall=2008&instkode=x&finans=egen&fakkode=x&ufakkode=x&beregning=Totalt.antall&valgt_sti=&grupperingstring=a.arstall&sti_hele=insttype,instkode,fakkode,ufakkode,progkode&sti_valgt=insttype,instkode,fakkode,ufakkode,progkode&viskode=0&nullvalue=-&brukersort=to&pageid=2, lest 15.12.08

som nevnt også en mastergrad i teologi, som igjen kvalifiserer til opptak ved pts, og som til dels har erstattet cand.theol.-graden. I 2004 var det 27 studenter som ble tatt opp på masterprogrammet, derav syv kvinner. Året etter, i 2005, sank opptakstallet til 18, der seks var kvinner. Også de påfølgende årene sank antall studenter som fikk opptak på master i teologi. Det var 15 personer som fikk opptak i 2006, derav fem kvinner. I 2007 var det totalt 14 studenter, blant disse fire kvinner, som fikk opptak på masterprogrammet i teologi. Totalt ti personer fikk opptak på masterprogrammet i 2008, deriblant fire kvinner (DBH/NSD og MHS). Også her vil det være mer nøyaktig å se på antall ferdige kandidater ved pts.

Cand.theol.-søkernes studieprioriteringer

Når man søker i Samordna opptak kan man sende ti søknader til ulike studieprogram, der søkeren rangerer studieønskene fra første til tiende prioritet. Prioriteringene sier noe om søkerens ønske og motivasjon til å søke på det enkelte studiet. Det vil derfor være interessant å se nærmere på hvor mange som har rangert cand.theol.-graden som førsteprioritet. Tall for dette finner en på Samordna opptak sine hjemmesider⁶¹. Her ligger det oversikt over søkerens prioriteringer de to siste årene, 2007 og 2008.⁶²

I perioden 2007 til 2008 sank antall søkere til cand.theol.-graden ved TF. I 2007 var det 78 søkere mens 62 personer søkte graden i 2008. Antall søkere som rangerte cand.theol.-graden som førsteprioritet var i 2007 15 søkere, mot 13 søkere i 2008. Antall søkere som fikk tilbud⁶³ i 2007 var 16, mens det i 2008 var 14 personer som fikk tilbud. Søkertallet til profesjonsstudiet i teologi på TF sank i perioden 2007-2008 med 20,5 %, og antall søkere med cand.theol.-studiet som førsteprioritet sank med 13,3 %.⁶⁴

MF hadde i 2007 88 søkere til cand.theol.-graden gjennom Samordna opptak, og av disse var det 22 personer som hadde graden som sin førsteprioritet. 21 søkere fikk tilbud om plass. I 2008 økte søkerantallet til 90 søkere, hvorav 24 søkere satte cand.theol. som førstevalg. 29 personer fikk tilbud om plass. Dette betyr at søkerantallet økte med 2,3 % i perioden, og antall søkere som satte cand.theol.-graden ved MF på førsteplass økte med 9,1 %.⁶⁵

MHS hadde 28 søkere til cand.theol.-graden i 2007, og 23 søkere i 2008. I prosent sank dermed antall søkere med 17,9 % fra 2007 til 2008. Antall søkere som satte opp studiet som sin hovedprioritet, var fem søkere både i 2007 og i 2008. Fire personer fikk tilbud om plass i 2007, mens det i 2008 var tre personer som fikk tilbud.⁶⁶

---

⁶¹ http://www.samordnaopptak.no/arkiv/statistikk/08/SO45_supp.xls, lest 3. desember kl. 13.26

⁶² Merk at disse tallene kun viser søknader og opptak gjennom Samordna opptak, og vil derfor ikke samsvare med tallene i tabell 5.1. Selv om TF kun har opptak gjennom Samordna opptak vil det være et misforhold mellom tallene gjengitt her og tallene gjengitt i tabell 5.1. Dette kommer mest sannsynlig av at studenter som får opptak gjennom Samordna opptaks restetorg ikke er inkludert, da disse opptakene foregår internt på lærestedene. (Se her for mer informasjon om restetorget: http://www.samordnaopptak.no/info/soeking_opptak/restetorget/). Når det gjelder misforhold mellom antall søknader oppgitt i tabell 5.1. og antall søkere angitt på Samordna opptaks hjemmeside, kan dette være fordi førstnevnte angir søknader, mens sistnevnte angir antall personer som har søkt. Men det er noe usikkerhet vedrørende dette, ta derfor forbehold ved lesning av tallene.

⁶³ Merk at dette er tilbud om plass og ikke opptak. Det er dermed ikke gitt at personen som fikk tilbud takket ja til plassen (jf. DBHs definisjon av opptak).

⁶⁴ http://www.samordnaopptak.no/arkiv/statistikk/08/SO45_supp.xls, lest 13.01.09 kl. 16.06.

⁶⁵ http://www.samordnaopptak.no/arkiv/statistikk/08/SO45_supp.xls, lest 13.01.09 kl. 16.06.

⁶⁶ http://www.samordnaopptak.no/arkiv/statistikk/08/SO45_supp.xls, lest 13.01.09 kl. 16.06.

Ferdige kandidater cand.theol.-grad og ferdige kandidater pts

Tabell 5.2 viser antall ferdige kandidater cand.theol. i perioden 2003 til 2008 ved TF, MF og MHS. Ferdige kandidater defineres av databasen DBH/NSD som "(...) personer som har gjennomført en **vitnemålgivende** utdanning med utgangspunkt i godkjente kandidatbenevnelser gitt av departementet på grunnlag av forskrift av 11.10 2002 om grader og yrkesutdanninger. (...)"⁶⁷.

Tabell 5.2. Antall ferdige kandidater ved cand.theol. fordelt på lærested i perioden 2003-08.

Lærested	2003	2004	2005	2006	2007	2008 ⁶⁸
TF	14 (4)	20 (8)	8 (4)	14 (8)	11 (4)	5 (3)
MF	36 (10)	36 (13)	30 (13)	20 (4)	23 (9)	16 (5)
MHS	12 (3)	16 (7)	4 (1)	Se ASPT	4 (0)	Se ASPT
Totalt	62 (17)	72 (28)	42 (18)	34 (12)	38 (13)	21 (8)

Viser totalantall og kvinneandel (i parentes). Hentet fra DBH/NSD og utdanningsinstitusjonene.

TF hadde en del etterregistreringer i perioden som illustreres i tabellen, blant annet grunnet utsatt eksamen. Personene dette gjelder har dermed ikke kommet med i talloversikten. TF mener dette særlig gjelder i perioden 2004-06, og at det kan dreie seg om to til tre kandidater per år.

MHS har rapportert antall kandidater med mastergrad i teologi fremfor oppnådd cand.theol.-grad, og dette gjør utslag på tallene for MHS. For øvrig er det i DBH/NSD meldt inn at 26 personer oppnådde teologi master ved MHS i 2006, og blant disse var ni kvinner. I 2007 var det totalt 14 personer, inkludert fire kvinner ferdige kandidater med oppnådd mastergrad i teologi. Syv personer står oppført med oppnådd mastergrad i 2008. To av disse er kvinner.

Vi ser at antall ferdige kandidater som har oppnådd cand.theol.-graden har sunket ved samtlige læresteder. Men som nevnt tidligere vil det mer korrekte bildet av antall ferdige kandidater vises i tabell 5.3. over ferdige kandidater ved pts, der antall studenter som kommer inn via andre teologiprogram er inkludert, i tillegg til personer som har blitt godkjent til prestedtjeneste gjennom evalueringsnemnda.

Praktisk-teologisk seminar (pts) er, som nevnt, obligatorisk i cand.theol.-graden – og dermed også obligatorisk for alle som ønsker å tjenestegjøre i Den norske kirke. Samtidig er det mulig å ta pts som et frittstående studium. På nettsiden til PTS ved Universitetet i Oslo står det at "Undervisningen ved Det praktisk-teologiske seminar skal bidra til å kalle og motivere til frimodig tjeneste i kirken med de løfter og forpliktelser som ordinasjon og vigsling til den

⁶⁷

http://dbh.nsd.uib.no/dbhnev/student/kandidater_rapport.cfm?kandttittel=x&prognavn=x&studkode=x&kandkode=x&progkode=x&semester=x&sti=insttype.instkode.fakkode.ufakkode.progkode&insttype=x&arstall=2008&instkode=x&finans=egen&fakkode=x&ufakkode=x&beregning=Totalt.antall&valgt_sti=&grupperingstring=a.ars tall&sti_hele=insttype.instkode.fakkode.ufakkode.progkode&sti_valgt=insttype.instkode.fakkode.ufakkode.prog kode&viskode=0&nullvalue=-&pageid=2&brukersort=to, lesedato: 13.01.09 kl. 16.40.

⁶⁸ Tallene ble hentet inn siste halvdel av 2008. Alle ferdige kandidater i 2008 har derfor ikke kommet med.

enkelte tjeneste innebærer.”⁶⁹ Se tabell 5.3 for antall personer som har fullført pts i perioden 2003-08.

Tabell 5.3. Antall ferdige kandidater ved pts fordelt på lærested i perioden 2003-08.

Lærested	2003	2004	2005	2006	2007	2008 ⁷⁰
PTS/UiO	24 (10)	20 (6)	13 (8)	17 (9)	12 (4)	11 (8)
MF	22 (10)	25 (12)	34 (14)	30 (8)	28 (13)	19 (8)
MHS	6 (2)	10 (6)	14 (8)	13 (4)	16 (5)	4 (1)
KUN ⁷¹	3 (0)	2 (0)	9 (5)	3 (1)	1 (1)	0
Totalt	55 (22)	57 (24)	70 (35)	63 (22)	57 (23)	34 (17)

Viser totalantall og kvinneandel (i parentes). Hentet fra DBH/NSD og utdanningsinstitusjonene

Antageligvis er hovedvekten av kandidatene til pts representert blant kandidatene til cand.theol.-graden, men også personer som kun har tatt pts vises i tabell 5.3. Dette ser vi ved at antall ferdige kandidater ved PTS/UiO, MF og MHS er høyere enn antall kandidater som har oppnådd cand.theol.-graden ved TF, MF og MHS.

I perioden 2003-08 var det størst andel ferdige kandidater ved pts i 2005, da 70 personer fullførte pts dette året. Det lave antallet i 2008 beror antageligvis på at datainnhenting ble foretatt før alle kandidatene ble registrert som ferdige. I perioden 2003-07 var det i gjennomsnitt i overkant av 60 personer i året som fullførte pts.

Når det gjelder KUN, er det en rekke personer som har gjennomført første semester ved KUN, men som har tatt andre semester ved en annen utdanningsinstitusjon, og omvendt. I tabellen ovenfor viser vi antall personer som har fullført andre semester Praktisk kirkelig årsstudium ved KUN. Det er én person som fullførte første del, eksamen PK1, våren 2008. Det er dermed mulig at denne personen fullførte eksamen PK 2 i løpet av 2008. For øvrig var det to personer som startet på det avsluttende semesteret høsten 2008.

Vi har også fått informasjon om alderen til personene som har fullført pts ved KUN.⁷² Det er like mange personer i alderen 31-40 år som det er personer i alderen 62 år eller eldre; disse utgjør ti personer totalt. Fire personer blant de som har fullført pts ved KUN, er mellom 51 og 61 år. Tre personer er 41-50 år, og kun én person er 30 år eller yngre. Gjennomsnittsalderen blant de uteksaminerte på pts ved KUN er altså relativt høy. I en artikkel publisert i Nordlys i 2006 skriver rektor ved KUN, Stig Lægdene, at blant de personene som tar praktisk-kirkelig utdanning, er det en gruppe eldre personer med annen utdanning bak seg.⁷³ Dette fenomenet,

⁶⁹ <http://www.tf.uio.no/praktikum/>, lest 23.01.09, kl. 13:53.

⁷⁰ Tallene ble hentet inn siste halvdel av 2008. Alle ferdige kandidater i 2008 har derfor ikke kommet med.

⁷¹ Tallene vi fikk fra KUN anga studentens starttidspunkt for pts. Vi har her tatt utgangspunkt i at studentene ble ferdig ett år etter angitt startsemester.

⁷² Alder er regnet ut fra fødselsår, det vil si at alderen på deltakerne ved KUN angir hvor gamle de er i dag, og ikke da de fullførte pts.

⁷³ <http://uit.no/getfile.php?PageId=1077&FileId=136>, lest 23.01.09, kl. 16:28.

der en velger å omskolere seg eller å bytte arbeidsbeite senere i livet, betegnes gjerne som *second career* (se Hansen & Huse, 2001: 34).

Godkjente til prestetjeneste gjennom evalueringsnemnda

Ordningen med godkjenning av personer uten cand.theol.-grad har, som nevnt, eksistert siden 2000, og totalt har 60 personer uten cand.theol.-grad blitt godkjent til prestetjeneste. Det er to mulige veier å søke om å bli godkjent for prestetjeneste; § 4, der en kan søke om tilkjenning av kompetanse og § 5, der en søker om fravik fra kompetansekravene. § 4 tilsier at personen må ha en mastergrad som er relevant for prestetjenesten, og 80 studiepoeng innenfor tradisjonell teologisk disiplin.⁷⁴ Dessuten må personen være 35 år eller eldre. Å bli godkjent til prestetjeneste etter § 5 innebærer at en biskop søker på bakgrunn av personens realkompetanse. Det er altså biskopen som legger til grunn en vurdering om at personen det søkes på vegne av er spesielt egnet og at det er et spesielt kirkelig behov for personens tjeneste.⁷⁵ Personen må dessuten være 45 år eller eldre.

Det første året ordningen eksisterte, i 2000, var det tolv personer som ble godkjent for prestetjeneste. I perioden vi tar utgangspunkt i her, 2003 til 2008, har det vært 37 personer som har blitt godkjent gjennom Kirkerådets evalueringsnemnd. Av disse er 16 kvinner; kvinneandelen utgjør dermed 43,2 %. Se tabell 5.4 for antall personer som har blitt godkjent til prestetjeneste gjennom evalueringsnemnda fra 2003 til 2008.

Tabell 5.4. Antall personer som har blitt godkjent til prestetjeneste gjennom Kirkerådets evalueringsnemnd i perioden 2003-08.

2003	2004	2005	2006	2007	2008
5	6	5	7	7	7
(1)	(1)	(3)	(3)	(5)	(3)

Hentet fra Kirkerådet.⁷⁶ Totalt og kvinneandel (i parentes).

Vi ser at antall personer som har blitt godkjent gjennom evalueringsnemnda, har holdt seg temmelig stabilt i perioden 2003 til 2008. Blant de 37 var det 26 personer som ble godkjent etter § 4 mens 11 personer ble godkjent etter § 5. Med andre ord er det over dobbelt så mange som blir godkjent på bakgrunn av tilkjenning av kompetanse, noe som bekrefter tanken om at det skal være en smal vei inn i prestetjenesten for personer som fraviker fra kompetansekravet.⁷⁷

Merk at personene som blir godkjent til prestetjeneste gjennom evalueringsnemnda, også må gjennomføre pts og Veien til prestetjeneste; disse er derfor inkludert i tabell 5.3 for pts og tabell 5.5 for Veien til prestetjeneste.

⁷⁴ Riktignok vedtok Kirkemøtet i 2008 at antall studiepoeng innenfor de tradisjonelle teologiske disipliner skal øke til 120 studiepoeng. <http://www.kirken.no/index.cfm?event=doLink&famId=65010>, lest 11.12.08, kl. 13.20

⁷⁵ <http://www.kirken.no/index.cfm?event=doLink&famId=65010>, lest 11.12.08, kl. 13.20

⁷⁶ <http://www.kirken.no/index.cfm?event=doLink&famId=65010>, lest 11.12.08, kl. 13.20

⁷⁷ Se <http://www.kirken.no/index.cfm?event=doLink&famId=65010>

Veien til prestedtjeneste

Veien til prestedtjeneste (VTP) blir omtalt som et innføringsprogram, og skal gjennomføres parallelt med cand.theol.-graden. For de som ønsker å bli prest i Den norske kirke er VTP obligatorisk. På nettsiden til VTP står det at formålet med programmet er:⁷⁸

- Å rekruttere, motivere og forberede til ordinasjon og prestedtjeneste,
- Å utvide deltakernes kjennskap til Den norske kirke,
- Å gi deltaker og veiledningsbiskop anledning til å bli kjent med hverandre,
- Å gi biskop som skal forestå ordinasjon, grunnlag for å prøve deltakerens skikkethet.

Deltakerne blir tilknyttet et bestemt bispedømme og dermed også en bestemt biskop. PTS/UiO (herunder også KUN), MF og MHS er samarbeidspartnere med VTP. VTP består av tre deler, O1, O2 og O3, og gjennomføres på ulike stadier av utdanningen. I løpet av perioden skal deltakerne ha stiftspraksis. Praksisen er lønnet og foregår på en periode på fem uker.⁷⁹ Se tabell 5.5 for antall personer som har fullført siste del av VTP, O3-samtale, fordelt på årene 2003 til 2008⁸⁰.

Tabell 5.5. Antall ferdige kandidater ved VTPs avsluttende del O3 i perioden 2003-08

År	Antall
2003	1
2004	12
2005	23
2006	36
2007	62
2008	23
Ukjent	108
Totalt	265

Hentet fra Bispemøtet.

Tabell 5.5 viser kun avsluttet år på 157 av personene som har fullført VTP. Bispemøtet, som har gitt oss disse tallene, mener at årsaken til at så mange ikke er registrert med år antageligvis beror på at deltakeren har gjennomført uten at de har hatt system for å fange opp at de har hatt O3-samtale. Men noen kan også ha droppet ut av programmet uten å fullføre, og dette er tilfellet for 27 personer (informasjon fra Bispemøtet). Det mest korrekte antallet personer som har fullført den avsluttende delen av VTP er dermed 238 personer, og ikke 265.⁸¹

⁷⁸ <http://vtp.kirken.no/>, lest 11.12.08, kl. 14.09

⁷⁹ <http://vtp.kirken.no/index.cfm?id=38765>, lest 11.12.08, kl. 15.00

⁸⁰ For 2008 er kun ett semester med i registreringen.

Vi ser at antall personer som fullfører O3, øker nærmere 50 % hvert år i perioden 2004 til 2007. At såpass mange er blitt registrert som fullført i 2007, betyr ikke nødvendigvis at dette antallet fullførte i 2007. Bispemøtet har opparbeidet seg bedre rutiner på registreringen av deltakere som har fullført VTP, og personer som tidligere ikke hadde blitt registrert som fullført, ble lagt inn i 2007. Med andre ord fullførte personene som ikke er kategorisert med årstall på ulike tidspunkt, noe som betyr at forskjellene mellom årene mest sannsynlig ikke er så store som de er portrettert her. For eksempel var det antageligvis flere enn én person som fullførte i 2003 (Bispemøtet). Med utgangspunkt i 238 ferdige kandidater har det i gjennomsnitt vært bortimot 40 personer i året som har fullført VTP i denne perioden.

Blant de 265 personene er 105 kvinner; kvinneandelen utgjør dermed 39,6 %. Hovedvekten av deltakerne, det vil si 102⁸² personer (38,5 %), er 30 år eller yngre.⁸³ Hvis vi slår sammen personene som er 30 år eller yngre, og personene som er mellom 31-40 år, tilsvarer dette totalt 193 av personene som har gjennomført VTPs siste del. Med andre ord er 72,8 % av personene som har fullført VTP, 40 år eller yngre. Det er 30 av deltakerne som er mellom 41 og 50 år, og 26 av deltakerne er i alderen 51-61 år. Seks personer er 62 år eller eldre.

48,7 % av deltakerne som har fullført VTP, har tatt utdanningen sin på MF og 23,4 % kommer fra PTS/UiO. 16,2 % har tatt utdanning ved MHS mens 3,8 % har utdanningen sin fra KUN.

Ordinerte til prestatjeneste

Siste port som bekrefter at en er kvalifisert og egnet til prestatjeneste, er ordinasjonen. Se tabell 5.6 for antall personer som har blitt ordinert til prestatjeneste i perioden 2003-2007, og hvilken type prestatjeneste de enkelte har blitt ordinert til.

---

⁸² I datasettet fra Bispemøtet er kun 255 personer oppgitt med fødselsår, det vil si at vi mangler aldersinformasjon om 10 personer (3,8 %).

⁸³ Alder er regnet ut fra fødselsår, det vil si at alderen på deltakerne ved VTP angir hvor gamle de er i dag, og ikke da de fullførte VTP.

Tabell 5.6. Antall personer ordinert til prestedtjeneste fordelt på type tjeneste i perioden 2003-07.

Type tjeneste	2003	2004	2005	2006	2007
Menighetsprest ⁸⁴	44 ⁸⁵ (15)	44 (18)	46 (21)	41 (21)	51 ⁸⁶ (21)
Feltprest	9 (1)	3 (0)	3 (2)	4 (1)	2 (1)
Sjømannsprest	0	2 (0)	0	0	0
Institusjonsprest ⁸⁷	4 (3)	1 (1)	3 (1)	1 (1)	4 ⁸⁸ (3)
Organisasjoner	4 (3)	5 (3)	2 (0)	4 (2)	10 (2)
Annet ⁸⁹	0	1 (0)	2 (1)	0	1 (0)
Totalt	61 (22)	56 (22)	56 (25)	50 (25)	68 (26)

Hentet fra Årbok for Den norske kirke (2004; 2005; 2006; 2007; 2008). Totalantall og kvinneandel (i parentes)

I 2003 ble totalt 61 personer ordinert til prestedtjeneste. De tre påfølgende årene sank antall ordinerte frem til 2006 da 50 personer ble ordinert til prestedtjeneste. I motsetning til det synkende totalantallet av ordinasjoner, har kvinneandelen økt. I 2007 økte også totalantallet av ordinasjoner til prestedtjeneste da 68 personer ble ordinert, 26 av disse er kvinner.

Hovedvekten av ordinasjonene er til tjeneste som menighetsprest. Vi kan anta at en stor andel av prestskapet en eller gang i løpet av karrieren har jobbet som menighetsprest. Riktignok ser vi at antall personer som ordineres til organisasjoner har økt. De totalt tre personene som er kategorisert som "annet", ble ikke ordinert til prestestilling. Se diagram 5.1 for oversikt over antall ferdige kandidater ved pts samt antall ordinasjoner til menighetsprestedtjeneste og annen prestedtjeneste i perioden 2003-07.

⁸⁴ Inkluderer vikarer og ungdomsprester.

⁸⁵ Inkludert én person ordinert til tjeneste i døveprostiet.

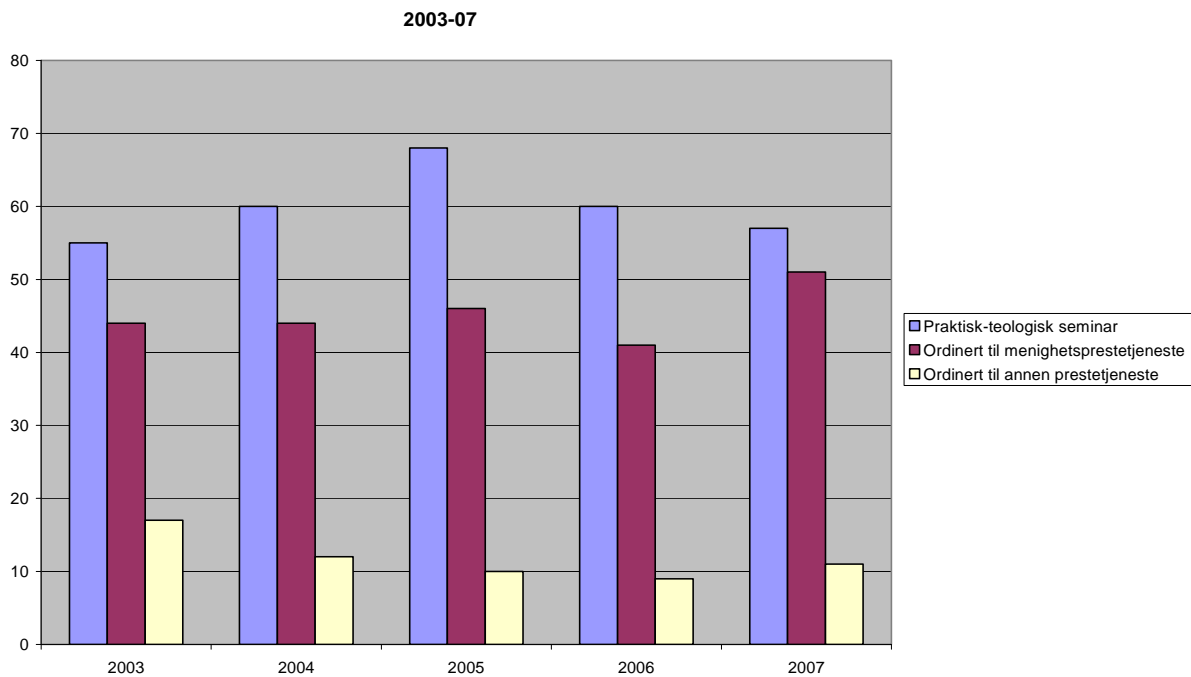
⁸⁶ Én person ordinert som leder for trosopplæringsprosjektet i tillegg til prestevikartjeneste.

⁸⁷ Institusjonsprest inkluderer prestedtjeneste ved fengsel, sykehjem, offentlige og regionale sykehus, private og diakonale sykehus, i tillegg til studentprestedtjenesten.

⁸⁸ Inkl. to ordinert til Retreatsenter.

⁸⁹ Utdanningsinstitusjoner.

Diagram 5.1. Antall ferdige kandidater ved pts og antall personer ordinert til menighetsprestetjeneste og antall personer ordinert til annen prestetjeneste i perioden 2003-07.

Vi ser at det var flere ordinasjoner til prestetjeneste enn det var ferdige kandidater ved pts i 2003 og i 2007. De øvrige årene var det et høyere antall personer som fullførte pts, enn det var antall personer som ble ordinert til prestetjeneste. Sistnevnte misforhold, mellom antall ordinasjoner og antall fullførte ved pts, er lite, men kan antyde antall personer som går over til andre stillinger, og som dermed velger seg et arbeidsmarked utenfor prestetjenesten.

Totalt i denne perioden var det 302 personer som fullførte pts, mens 291 personer ble ordinert til prestetjeneste. Gjennomsnittlig fullførte 60 personer i året pts, mens det i snitt var 58 personer i året som ble ordinert til prestetjeneste, uavhengig av type prestetjeneste. Gjennomsnittlig er det 45 personer i året som ordineres til menighetsprestetjeneste, mens gjennomsnittlig bortimot 12 personer i året ordineres til annen prestetjeneste.

Oppsummering

Søknads- og opptakstallene til cand.theol.-graden viser at det har vært en nedgang i antall søkere og antall opptatte studenter i perioden 2003-08. Nedgangen kan riktignok også skyldes omlegging av studieprogram, som ved MHS, eller noe usikre rapporteringsmetoder.

Tallene for pts og VTP gir oss et noe sikrere anslag av antall teologiske kandidater. I perioden 2003-07 var det i gjennomsnitt 60 personer i året som fullførte pts, og i gjennomsnitt 40 personer i året som fullførte VTP. Til sammenligning var det i gjennomsnitt 58 personer i året som ble ordinert til prestetjeneste. Særlig var det mange ordinasjoner i 2007, da 68 personer ble ordinert til prestetjeneste. De fleste som blir ordinert, ordineres til menighetsprestetjeneste. Men antall ordinasjoner til prestetjeneste innenfor organisasjoner har økt fra fire personer i 2004 til ti personer i 2007.

6. Arbeidsmarkedet for prester

I dette kapitlet ser vi nærmere på arbeidsmarkedet prester befinner seg i. Først viser vi til en studie som ser på arbeidsmarkedet for statsansatte; her for å vise tilgangen av presteutdannede til statlige stillinger. Det blir kort redegjort for antall personer som er delvis eller helt ledige med prest som yrkesønske. Videre ser vi på menighetsprester som har vurdert å forlate sin stilling til fordel for en stilling utenfor kirken. Vi gjør også rede for antall prester som har fratrudd sin stilling grunnet annen statlig prestestilling, annen stilling i kirken eller annen stilling utenfor kirken, samt antall prester som har fratrudd sin prestestilling grunnet alderspensjon, aldersfestet pensjon (AFP) og uførepensjon.

Teologer i det statlige arbeidsmarkedet

Med hjelp av et matematisk modellverktøy⁹⁰ fremskriver Pål Børing og Terje Næss i rapporten *Arbeidsmarkedet for statsansatte. Tilgang og etterspørsel etter arbeidskraft 2006-2030* (2008: 34-38) at antall teologer i arbeidsstyrken i 2030 vil utgjøre 1370 personer. Dette er en nedgang på 45 % sammenlignet med året 2006 da det var 2500 teologer i arbeidsstyrken. Beregningene viser at arbeidskrafttilbudet i staten innenfor teologgruppen vil minke; fra 2006 frem til 2030 vil teologer, regnet i årsverk, avta med 52 %. Her forstås staten som virksomheter tilsluttet det statlige tariffområdet i mars 2007 (Børing og Næss, 2008: 11). Når det kommer til teologer inngår dermed flere arbeidsplasser enn kun presteskapet ansatt ved bispedømmene, deriblant vil statlige høyskoler og universitet være inkludert her.

Børing og Næss (2008: 37) mener nedgangen i tilbudet på arbeidskraft i teologgruppen må komme av drastisk lave rekrutteringstall av teologer i staten. Fremskrivningene for tilbud og etterspørsel i staten i 2015 og i 2030 viser altså at det vil bli stor mangel på teologer. Regnet i årsverk vil dekningsgraden i 2015 være på -30 %, mens dekningsgraden i 2030 vil utgjøre -61 % (Børing og Næss, 2008: 64-65).

Med andre ord viser fremskrivningene at det ikke utdannes nok teologer til å tilfredsstille det statlige arbeidsmarkedet, gitt at mønsteret ved utdanningsvalg ikke forandrer seg. Selv om det statlige arbeidsmarkedet her favner bredere enn prestestillingene i Den norske kirke, tyder tallene på at tilsiget til prestestillingene ikke vil kunne innfri antall avganger. Vi ser nærmere på tilgang og avgang fra prestestillinger i perioden 2004-07 avslutningsvis i dette kapitlet.

Arbeidsledighet blant personer med prest som yrkesønske

Tabell 6.1 viser at antallet personer som er delvis eller helt ledige og som har prest som yrkesønske, har sunket fra 110 personer i 2003 til ingen arbeidsledige i 2007. Det er viktig å merke seg at vi ikke har kunnskap om bakgrunnen til personene som er ledige. For eksempel vet vi ikke hvorvidt disse personene er kvalifisert til prestetjeneste eller hvilken utdanningsbakgrunn de har.

---

⁹⁰ For nærmere informasjon om modellverktøyet og hvilken informasjon fremskrivningene er basert på, se Børing og Næss (2008).

Tabell 6.1. Antall personer som er helt eller delvis arbeidsledige med prest som yrkesønske

	2003	2004	2005	2006	2007
Antall	110	40	34	32	0

Hentet fra NAV

Vi kan ikke forklare hvorfor det har vært arbeidsledighet i prestegruppen i denne perioden, men muligens kan dette komme av at enkelte prester har hatt restriksjoner på hvor i landet de ønsker å bosette seg.

Prester som vurderer å forlate tjenesten som menighetsprest

I dette avsnittet skal vi se nærmere på antallet av menighetsprester som har vurdert å søke seg til en stilling utenfor kirken. For å finne omfanget av menighetsprester som vurderer dette, har vi benyttet datasettet til KIFOs rapportserie (2007/08), *Presters arbeidsforhold*, som Ida Maria Høeg nå er ansvarlig for. Videre ser vi på enkelte faktorer som kan påvirke menighetsprestenes vurdering av å søke seg til stilling utenfor kirken.

Undersøkelsen om presters arbeidsforhold er foretatt i ti av elleve bispedømmer⁹¹, og det var Oslo bispedømmekontor i 2006 som tok initiativ til undersøkelsen. Disse fikk også ansvar for å invitere med de andre bispedømmene. Foruten rapportene som ser på arbeidsforholdene til prestene ved Agder og Telemark, Bjørgvin og Nidaros bispedømme som planlegges ferdigstilt i februar 2009, er de øvrige rapportene publisert.⁹² Undersøkelsen tar for seg temaene arbeidsforhold og trivsel knyttet til prestedtjenesten, kompetanseutvikling, arbeidsveiledning, opplæring, identitet som prest, ledelse og samarbeid, konflikt og konflikthåndtering, sykefravær, arbeid og privatliv i tillegg til livsfasetilpasset prestedtjeneste. I denne rapporten har vi tatt utgangspunkt i spørsmålet "Har du siste året vurdert å slutte i din nåværende stilling?".

Det er 173 prester, i et utvalg på totalt 861⁹³, som sier at de har vurdert å søke seg til en stilling utenfor kirken. Disse utgjør 20,1 % av utvalget. Den største gruppen, 443 prester, som utgjør 51,5 %, sier at de ikke har vurdert å forlate sin nåværende prestedstilling. Videre er det 193 prester (22,4 %) som forteller at de har vurdert å forlate sin nåværende stilling til fordel for en annen stilling innenfor kirken, mens 22 prester (2,6 %) har vurdert å bytte til en stilling i eller utenfor kirken. 30 prester (3,5 %) har valgt å ikke besvare spørsmålet. Blant de mannlige prestene er det 21,6 % som sier at de har vurdert å forlate sin nåværende stilling til fordel for en stilling utenfor kirken, mot 18,2 % blant kvinnene som sier det samme.

I en levekårsundersøkelse om menighetsprestene som Stiftelsen Prest i Arbeid lanserte i 1999 kommer det frem at 21 % av utvalget har søkt annen stilling enn prestedstilling i løpet av de siste fem årene. 9 % svarer bekreftende på at de har planer om å søke seg til en annen stilling utenfor prestedtjenesten (PIA, 1999: 13). Det hadde vært interessant å vite hvor stor andel av respondentene i KIFO-undersøkelsen som faktisk har søkt seg til stillinger utenfor kirken, da dette ville gi en mer nøyaktig beskrivelse av mulig frafall fra prestedstillinger. I tillegg ville det

⁹¹ Nord-Hålogaland bispedømme deltar ikke i studien.

⁹² Rapportene til *Presters arbeidsforhold* finnes for øvrig i elektronisk format. Se <http://www.kifo.no/index.cfm?id=216746>

⁹³ I enkelte bispedømmer har også noen institusjonsprester og de som er kategorisert under "Annen prestedstilling" svart på undersøkelsen, disse har vi tatt ut i våre analyser, og er dermed ikke med i beregningen av utvalget benyttet her.

også gitt oss et bedre utgangspunkt for å kunne sammenligne tallene med PIA-undersøkelsen. Det vi kan anta på bakgrunn av disse tallene, er at det ikke har vært en vesentlig økning av personer som søker seg til stillinger utenfor kirken de siste ti årene. Vi vil se nærmere på antall prester som har fratrudd sin prestestilling senere i dette kapitlet.

Hovedvekten av prestene i KIFO-undersøkelsen som har vurdert å søke seg til en stilling utenfor kirken, er i alderen 40 til 49 år. 33 % av det totale antallet personer i alderen 40-49 år har overveid en stilling utenfor kirken. Ønsket om å bytte til en stilling utenfor kirken er altså størst blant prestene som har vært yrkesaktive i noen år, men som samtidig har en del år igjen i arbeidslivet. Dette samsvarer med funnene Sandberg og Torkildsen (i Huse og Hansen 2002: 74) gjorde i sin studie av menighetsprestene i Oslo som forlot sin prestestilling. Hovedvekten av disse menighetsprestene befant seg innenfor alderskategorien 34-44 år da de sluttet.

29,3 % av respondentene fra Bjørgvin bispedømme svarer bekreftende på at de har vurdert å søke seg til en stilling utenfor kirken. Dette er den høyeste prosentandelen når vi ser på respondentene innenfor hvert enkelt bispedømme som overveier en stilling utenfor kirken. Den laveste prosentandelen finner vi i Hamar bispedømme, der 11,4 % av respondentene bekrefter at de har vurdert å søke seg til en stilling utenfor kirken. 25,2 % av prestene med arbeidslokasjon på et tettsted overveier en stilling utenfor kirken. Derimot er det 16,7 % av prestene som arbeider i en mindre by som har vurdert det samme.

Innenfor de ulike stillingsbetegnelsene finner vi at det er størst prosentandel blant kapellanene som overveier å bytte til en stilling utenfor kirken, da disse utgjør 31,1 %. Blant prostiprestene er det kun 12,5 % som vurderer å finne seg en arbeidsplass utenfor kirken. I samsvar med dette viser også PIA-undersøkelsen (1999: 15) at hovedvekten av prestene som har søkt stillinger utenfor kirken innehar kapellanstilling. Disse utgjør 26 %.

Det er viktig å merke seg at talloversiktene vi gjengir her, kun er en presentasjon av hvordan respondentene fordeler seg innenfor de ulike kategoriene. Dette sier dermed ingenting om det er noen signifikante sammenhenger.

Med utgangspunkt i noen av funnene til Sandberg og Torkildsen (i Huse og Hansen, 2002: 63-94) skal vi i neste avsnitt gjøre noen analyser for å se om det er noen sammenheng mellom vurderingen om å slutte i sin prestestilling til fordel for en stilling utenfor kirken og holdninger vedrørende enkelte sider ved prestenes arbeidsforhold.

Presters arbeidsforhold og ønsket om å forlate kirken som arbeidsplass

Det har vært en del fokus på menighetsprestens arbeidsforhold gjennom studier som har sett nærmere på prestenes arbeidshverdag. De tidligere nevnte studiene til PIA (1999), Hansen og Huse (2001) samt Sandberg og Torkildsen (i Huse og Hansen, 2002: 63-94) omtaler blant annet sider ved prestenes arbeidsforhold som forklaringer på hvorfor enkelte menighetsprester forlater sin prestestilling. For eksempel finner de to sistnevnte forfatterne at de fire viktigste⁹⁴ årsakene til hvorfor menighetsprestene i deres utvalg sluttet som prest var ønsket om høyere lønn, ønsket om en stilling som muliggjorde bruk av annen kompetanse og andre egenskaper, ønsket om mindre helgearbeid i tillegg til at prestestillingen gikk ut over tiden sammen med familien (Sandberg og Torkildsen i Huse og Hansen, 2002: 79).

---

⁹⁴ Årsakene som hadde høyest skår på summen av det som ble ansett som ”meget viktig” og ”ganske viktig” (se Sandberg og Torkildsen i Huse og Hansen, 2002: 79, 89).

For å begrense analysene har vi her valgt å kun gå inn på hvorvidt respondentene i KIFO-undersøkelsen mener lønnen står i rimelig forhold til ansvar og innsats på jobben, hvordan respondentene vurderer arbeidsmengden, og hvorvidt respondentene opplever at det er en konflikt mellom arbeids- og privatliv. Disse samsvarer til dels med de faktorene Sandberg og Torkildsen finner som relevante ved menighetsprestenes valg om å fratre sin prestestilling. For å se nærmere på de nevnte faktorene har vi foretatt korrelasjonsanalyser der vi undersøker sammenhengen mellom to eller flere variabler. I analysene inkluderer vi kun respondentene som sier at de ikke har vurdert å slutte i sin nåværende stilling og respondentene som sier at de har vurdert å slutte i sin nåværende stilling til fordel for en stilling utenfor kirken. Utvalget her utgjør da 616 respondenter, det vil si 71,5 % av hele utvalget.

Korrelasjonsanalysene viser at det er signifikante sammenhenger mellom vurderingen om å søke seg til en stilling utenfor kirken og de overnevnte variablene (se appendiks for nærmere informasjon). Riktignok er graden av korrelasjon noe ulik i forhold til de enkelte variablene. Det er en relativt sterk sammenheng mellom overveielsen å søke seg til en stilling utenfor kirken og vurderingen av om lønnen samsvarer med graden av ansvar og innsats. Det vil si at respondentene som mener at lønnen ikke, i større eller mindre grad, samsvarer med ansvaret og innsatsen de legger i arbeidet sitt, har vurdert å søke seg til en stilling utenfor kirken. Sammenhengen mellom vurderingen av å søke seg til en annen stilling utenfor kirken og opplevelsen av konflikt mellom arbeids- og privatliv er noe svakere, mens sammenhengen mellom vurderingen av å søke seg til en annen stilling utenfor kirken og arbeidsmengden kan sies å være beskjeden.

Selv om vi her kan påvise en sammenheng mellom lønn og overveiingen av å søke seg til en stilling utenfor kirken blant menighetsprestene, er det langt flere faktorer som bør undersøkes for å kunne se hele situasjonsbildet. Som Sandberg og Torkildsen (i Huse og Hansen, 2002: 90) påpeker, er bildet sammensatt og kan derfor ikke kun besvares med utgangspunkt i enkeltårsaker (se også Hansen og Huse, 2001).

Datasettet til KIFOs undersøkelse om presters arbeidsforhold muliggjør en mer avansert analyse for å finne frem til påvirkende faktorer når det kommer til menighetsprester som vurderer å søke seg til en stilling utenfor kirken. Vi har ikke prioritert en slik analyse her.

Prester som går over til annen stilling i og utenfor kirken

Tabell 6.2 viser antall prester som har fratrudd sin prestestilling grunnet annen statlig prestestilling, annen stilling i kirken, ikke-kirkelig stilling og annen årsak. Disse kategoriene er hentet fra Kirkeavdelingens etatsstatistikk (2004; 2005; 2006; 2007).⁹⁵

---

⁹⁵ Vi er noe usikre på hva disse kategoriene innebærer. Det er særlig usikkert hva som forstås som en annen stilling i kirken. Dette kan både innebære andre prestestillinger og andre stillingsbetegnelser utenfor presteskapet. Det kan dessuten være at kategoriene er definert noe forskjellig fra bispedømme til bispedømme da det er disse som selv plasserer antall fratrudd fra stilling i de ulike kategoriene.

Tabell 6.2. Antall personer i faste prestestillinger (menighetsprest og fengselsprest) som har fratrudd sin stilling grunnet annen statlig prestestilling, annen stilling i kirken, annen stilling utenfor kirken og annen årsak fordelt på bispedømme i perioden 2004-08.

Bispedømme	2004	2005	2006	2007	2008 ⁹⁶
A & T	5 (0)	6 (1)	5 (0)	9 (2)	5
Bjørgvin	3 (0)	6 (2)	11 (0)	18 (2)	11 ⁹⁷
Borg	8 (0)	6 (1)	8 (3)	17 (4)	12
Hamar	2 (0)	8 (5)	6 (2)	5 (2)	22
Møre	2 (1)	2 (0)	2 (0)	9 (0)	6
Nidaros	4 (0)	7 (2)	7 (1)	6 (2)	7
N-H	13 (1)	8 (2)	6 (1)	8 (1)	11
Oslo	7 (2)	12 (3)	22 (9)	15 (3)	15 ⁹⁸
Stavanger	0	4 (0)	10 (1)	13 (0)	10 ⁹⁹
S-H	5 (2)	2 (0)	4 (0)	12 (0)	3 ¹⁰⁰
Tunsberg	3 (1)	5 (0)	7 (1)	9 (0)	8
Totalt	52 (7)	65 (16)	89 (18)	121 (16)	110

Viser totalantall og kvinneandel (i parentes). Hentet fra Kirkeavdelingens Etatsstatistikk (2004; 2005; 2006; 2007) og de enkelte bispedømmekontorene (2008).

I 2004 var det 34 personer som fratrudd sin stilling grunnet en annen statlig stilling i kirken, blant disse var fire kvinner. Denne gruppen utgjør 65,4 % av prestene som fratrudd sin stilling dette året. Hvis vi ikke tar med personene som forlot sin stilling til fordel for en annen statlig prestestilling, var det totalt 18 personer som fratrudd sin prestestilling i 2004. Det var fire personer som gikk over til en annen stilling i kirken, mens åtte personer valgte å fratre sin stilling til fordel for en stilling utenfor kirken. Seks personer fratrudd sin stilling på grunn av "annen årsak". Bispedømmet med høyest antall stillingsavganger var Nord-Hålogaland med 13 i antall, mens Stavanger bispedømme hadde ingen avganger.

Antall personer som gikk over til en annen statlig prestestilling økte til 42 i 2005. I prosent utgjør denne gruppen 64,6 %, altså en liten nedgang fra 2004 da totalantallet av personer som fratrudd sin stilling økte fra 52 personer i 2004 til 65 personer i 2005. Det var 23 personer som

⁹⁶ Vi har ikke kvinneandel på tallene for fratreden fra prestestilling for 2008.

⁹⁷ Estimert tall på bakgrunn av tidligere år.

⁹⁸ Estimert tall på bakgrunn av tidligere år.

⁹⁹ Det er noe usikkerhet knyttet til antall prester som har fratrudd sin stilling i Stavanger. Ta derfor noe forbehold.

¹⁰⁰ Det er ikke kartlagt på bakgrunn av hvilke årsaker de totalt fem personene forlot sin stilling i Sør-Hålogaland bispedømme. Men Sør-Hålogaland sier at fem personer totalt fratrudd sin stilling i 2008, og én av disse på bakgrunn av AFP. Denne personen er lagt inn i tabell 6.3 som viser antall fratrudd fra stilling på grunn av alderspensjon, AFP eller uførepensjon. De øvrige personene har vi fordelt i tabell 6.4. og i tabell 6.4.

forlot sin prestestilling i 2005, når vi ekskluderer personene som gikk over til en annen statlig prestestilling. Ti personer valgte å gå over til en annen stilling i kirken mens syv personer forlot sin stilling grunnet en ikke-kirkelig stilling. Seks personer fratradte sin prestestilling av "annen årsak". Det var Oslo som hadde flest avganger i 2005 da 12 personer forlot sin stilling. I motsetning var det kun to personer i Møre og to personer i Sør-Hålogaland som forlot sin stilling.

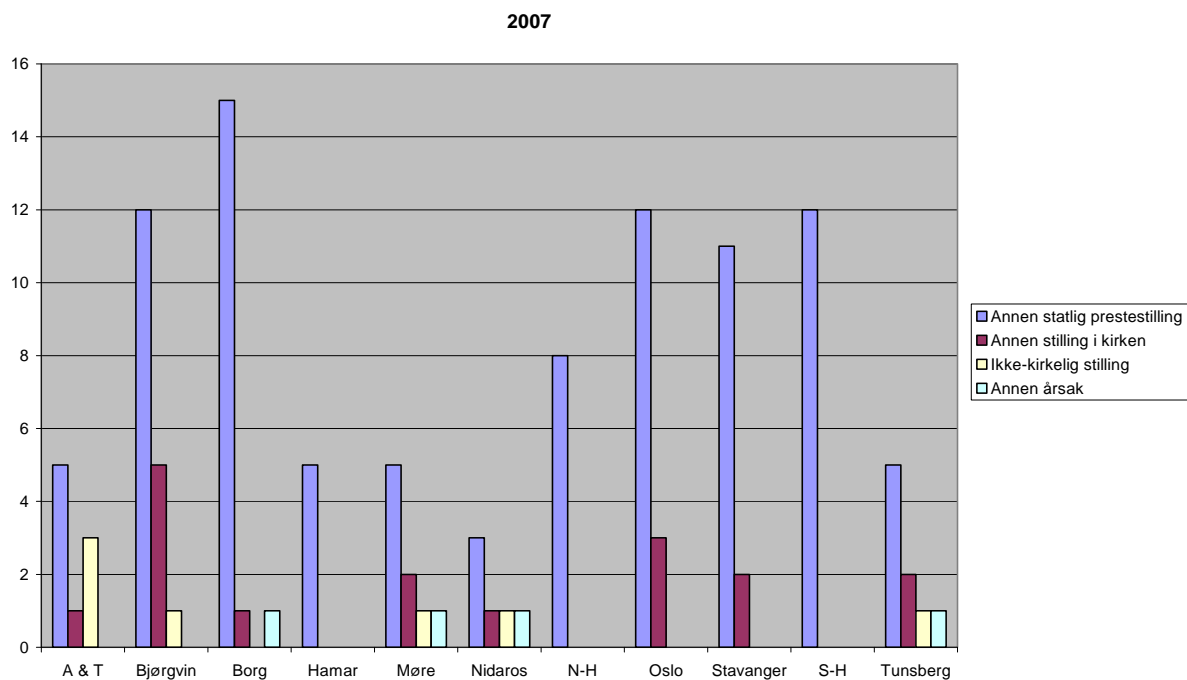
I 2006 var det en ytterligere økning da 57 personer gikk over til en annen statlig prestestilling. Men prosentandelen sank noe fra 2005-tallene da gruppen utgjør 64 % av totalantallet. Når vi ser bort fra de som gikk over til en annen statlig prestestilling, utgjør antallet 32 personer. 18,5 personer fratradte sin stilling grunnet annen stilling i kirken, og seks personer gikk over til en ikke-kirkelig stilling. Det var 7,5 personer som av annen årsak fratradte sin prestestilling. Også i 2006 var det Oslo som hadde høyest antall personer som valgte å fratre sin stilling med totalt 22 personer. I Møre var det kun to personer som fratradte sin stilling.

Tallene for 2007 viser at 93 personer gikk over til en annen statlig prestestilling. I motsetning til den nedadgående prosentandelen de tidligere årene, utgjør gruppen som byttet til en annen statlig prestestilling i 2007 hele 76,9 % av alle prestene som fratradte sin stilling dette året. Det var totalt 28 personer som forlot sin prestestilling grunnet de øvrige årsakene. 17 personer fratradte sin stilling grunnet annen stilling i kirken, mens syv personer gikk over til en ikke-kirkelig stilling. Fire personer valgte å fratre sin prestestilling grunnet "annen årsak". Totalt sett var det Bjørgvin bispedømme som hadde høyest antall stillingsavganger i 2007 med 18 stillingsavganger, mens kun fem personer fratradte sin stilling i Hamar bispedømme.

Se diagram 6.1 for antall prester som fratradte sin stilling i 2007 fordelt på årsakene annen statlig prestestilling, annen stilling i kirken, ikke-kirkelig stilling og annen årsak innenfor hvert bispedømme.

Diagram 6.1. Antall personer i faste prestestillinger (menighetsprest og fengselsprest) som fratrådte sin stilling grunnet annen statlig prestestilling, annen stilling i kirken, annen stilling utenfor kirken og annen årsak fordelt på bispedømme i 2007.¹⁰¹

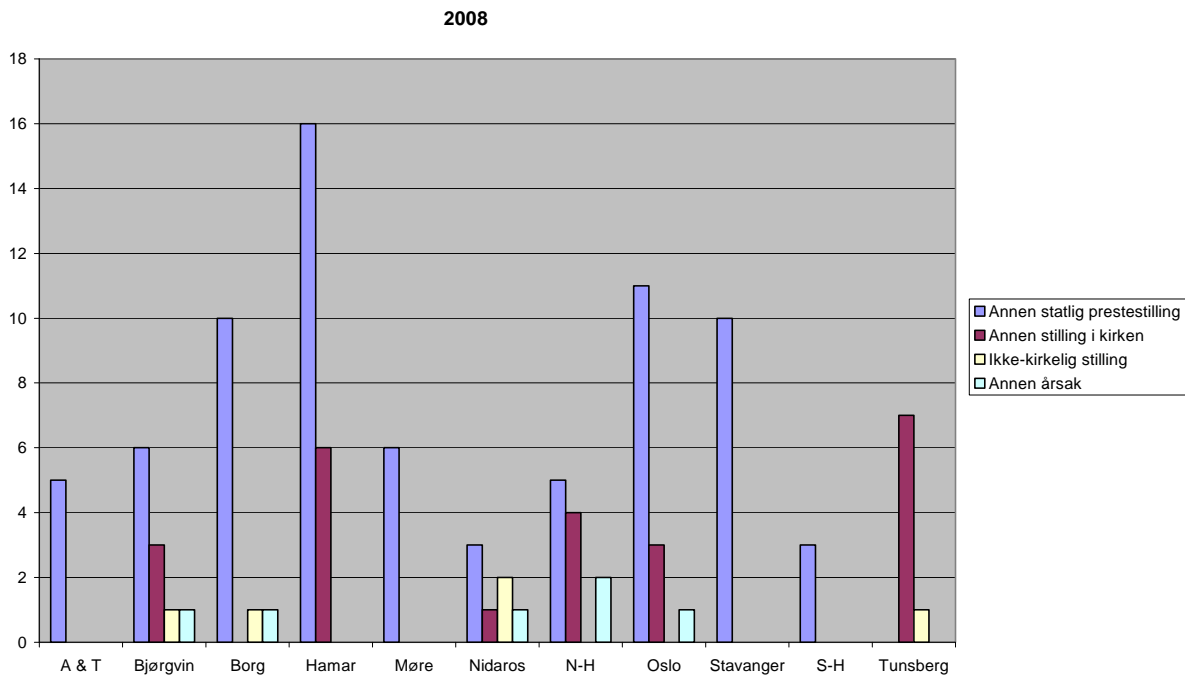

Den største andelen, det vil si 15 personer, som gikk over til en annen statlig prestestilling i 2007 arbeidet i Borg bispedømme. Blant prestene som fratrådte sin stilling til fordel for en annen stilling i kirken var den største andelen, tilsvarende fem personer, fra Bjørgvin bispedømme. Prestene som valgte å gå over til en ikke-kirkelig stilling kom fra Agder og Telemark-, Bjørgvin-, Møre-, Nidaros-, og Tunsberg bispedømme. Tre prester ved Agder og Telemark byttet til ikke-kirkelig stilling, og dette bispedømmet hadde dermed høyest antall avganger innenfor denne kategorien. Det var prester ved Borg-, Møre-, Nidaros- og Tunsberg bispedømme som fratrådte sin stilling av annen årsak.

Se diagram 6.2. for oversikt over antall prester i faste prestestillinger som har fratrådt sin stilling fordelt på årsakene annen statlig prestestilling, annen stilling i kirken, annen stilling utenfor kirken og det som er kategorisert som "annen årsak" i 2008.

¹⁰¹ Informasjon hentet fra Etatsstatistikken (2007: 25).

Diagram 6.2. Antall personer i faste prestestillinger som fratrådte sin stilling grunnet annen statlig prestestilling, annen stilling i kirken, annen stilling utenfor kirken og annen årsak fordelt på bispedømme i 2008.¹⁰²

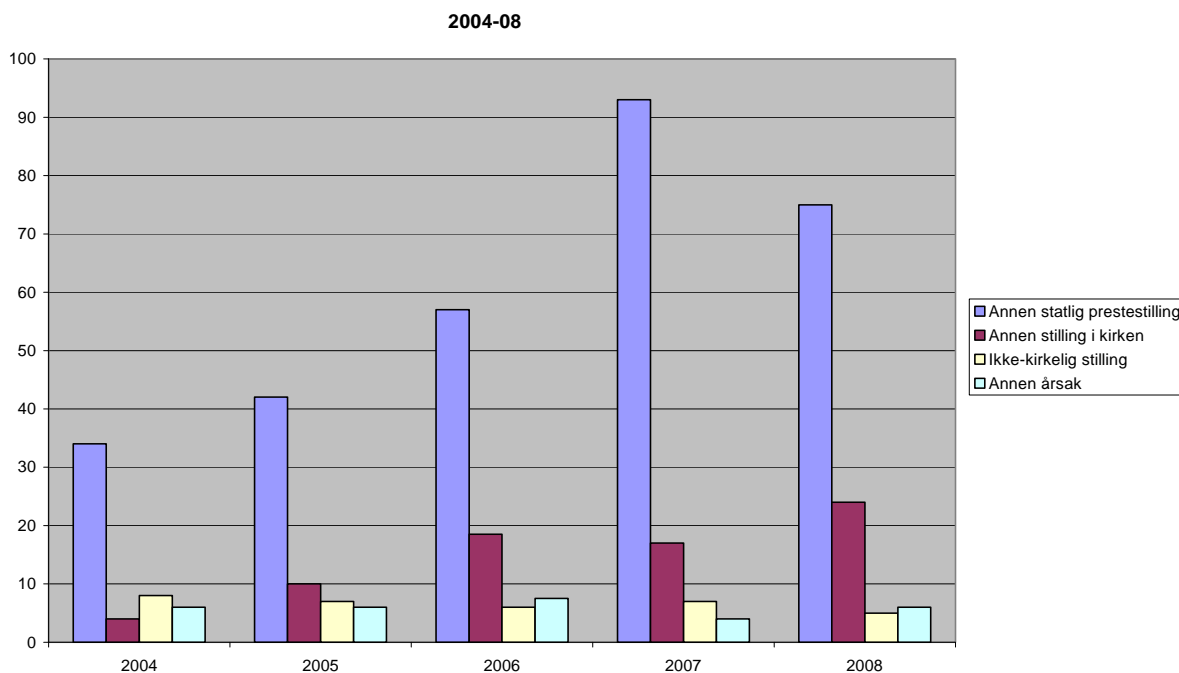
Det var 75 personer som gikk over til en annen statlig prestestilling i 2008. Disse utgjør 62,5 % av alle som fratrådte sin stilling. Med andre ord var det en lavere prosentandel i 2008 som gikk over til en annen statlig prestestilling enn det var i 2007. Det var 35 personer som forlot sin statlige prestestilling. 24 personer forlot sin stilling til fordel for en annen stilling i kirken, mens fem personer gikk over til annen stilling utenfor kirken. Det var seks personer som forlot sin prestestilling grunnet annen årsak. Hamar hadde størst andel avganger fra stilling på bakgrunn av de nevnte årsakene. Færrest avganger var det i Sør-Hålogaland.

Det var også i Hamar vi finner den største andelen personer som gikk over til en annen statlig prestestilling, 16 i antall. Syv personer i Tunsberg gikk over til en annen stilling i kirken, og hadde dermed flest avganger innenfor denne kategorien. I Nidaros var det to personer som forlot sin prestestilling til fordel for en stilling utenfor kirken, og hadde med dette høyest antall avganger på bakgrunn av denne årsaken. Den høyeste andelen personer som på grunnlag av annen årsak fratrådte sin stilling i 2008, finner vi i Nord-Hålogaland. Dette tilsvarer to personer.

Se diagram 6.3 for antall personer som har fratruddt sin stilling fordelt på årsaker i perioden 2004-08.

¹⁰² Informasjon hentet fra bispedømmekontorene. Tallene for Oslo og Bjørgvin er estimert på bakgrunn av tidligere år.

Diagram 6.3. Totalt antall personer i faste prestestillinger (menighetsprest og fengselsprest) som fratrådte sin stilling grunnet annen statlig prestestilling, annen stilling i kirken, annen stilling utenfor kirken og annen årsak i perioden 2004-08.¹⁰³

Vi ser her at de fleste prestene som har fratrådt sin stilling i perioden 2004 til 2008, har gjort dette til fordel for en ny statlig prestestilling. Dette er gjennomgående i hele perioden, dog sank antallet innenfor denne kategorien fra 93 personer i 2007 til 75 personer i 2008. Antallet personer som har gått over til en annen stilling i kirken har økt fra 2004 til 2008 fra fire personer førstnevnte år til 24 personer i 2008. Omfanget av prester som har gått over til en ikke-kirkelig stilling, har holdt seg temmelig stabilt i perioden. Tallene for 2008 viser oss at andelen prester innenfor denne kategorien har sunket noe fra tidligere år. I gjennomsnitt er det syv personer i året som forlater sin prestestilling til fordel for en stilling utenfor kirken. Det kan være at finanskrisen vil ha en påvirkning på antall personer som søker seg til stillinger utenfor kirken i 2009.

Prester som forlater kirken som arbeidsplass

Som vi har sett, er det relativt få menighetsprester som forlater sin prestestilling når vi sammenligner med antall prester som har gått over til en annen statlig prestestilling. I perioden 2004-07 var det samlet sett 101 prester som gikk over til en annen stilling i kirken, en annen stilling utenfor kirken eller på grunn av andre årsaker fratrådte sin prestestilling. Blant de bispedømmene vi har fått informasjon fra, var det totalt 35 som forlot sin prestestilling på bakgrunn av de samme årsakene i 2008. Derimot har totalt 301 personer gått over til en annen statlig prestestilling i perioden 2004-08. Som nevnt i kapittel 1 fant Sandberg og Torkildsen (i Huse og Hansen, 2002: 72) at kun 22 menighetsprester hadde fratrådt sin prestestilling i Oslo bispedømme i perioden 1980-99. Forfatterne mener det er grunn til å tro at den omtalte presteflukten er en myte som blant annet er skapt av mediene. Hvis vi sammenligner våre tall med Sandberg og Torkildsens tall ser vi riktignok at antallet menighetsprester som har forlatt sin stilling har økt. I perioden 2004-07 var det

¹⁰³ Informasjon hentet fra Etatsstatistikken (2004; 2005; 2006; 2007) og bispedømmekontorene.

gjennomsnittlig 25 personer i året som forlot sin menighetspreststilling. Prestene som valgte å gå over til en annen stilling i kirken tilsvarer 49,5 i antall, og utgjør dermed den største andelen av de som fratradte sin menighetspreststilling. Antallet prester som gikk over til en ikke-kirkelig stilling i perioden tilsvarer 28 personer. Med andre ord er det relativt få menighetsprester som forlater Den norske kirke som arbeidsplass. Som nevnt i forrige avsnitt, kan det antas at færre menighetsprester vil søke seg til stillinger utenfor kirken, og da særlig det private arbeidsmarkedet, i 2009 på grunn av finanskrisen. Sandberg og Torkildsen (i Huse og Hansen, 2002: 74) fant at en stor andel blant menighetsprestene (10 av 22 totalt) som forlot sin prestestilling, gjorde dette i 1987-89, en periode da det var økonomisk høykonjunktur og arbeidsledighetstallene var lave.

Avgang fra prestestillinger

For å kunne se omfanget av prester som fratrer sin prestestilling samlet, er det nødvendig å kartlegge det totale omfanget av avganger fra prestestillinger. Tabell 6.2 viser oversikt over antall prester som har fratradt sin prestestilling på grunn av alderspensjon, AFP eller uførepensjon i perioden 2004 til 2008.

Tabell 6.3. Antall personer i faste prestestillinger (menighetsprest og fengselsprest) som fratrådte prestestilling grunnet alderspensjon, AFP og uførepensjon fordelt på bispedømme i perioden 2004-08.

Bispedømme	2004	2005	2006	2007	2008 ¹⁰⁴
A & T	1 (0)	1 (0)	5 (0)	2 (0)	6
Bjørgvin	3 (0)	3 (0)	7 (0)	7 (1)	5 ¹⁰⁵
Borg	1 (0)	2 (0)	5 (1)	5 (0)	4
Hamar	1 (0)	3 (0)	2 (1)	4 (2)	2
Møre	3 (0)	1 (0)	0	2 (0)	1
Nidaros	6 (1)	3 (1)	6 (1)	2 (0)	1
N-H	2 (0)	0	1 (0)	2 (0)	0
Oslo	3 (1)	4 (0)	4 (2)	5 (0)	5 ¹⁰⁶
Stavanger	0	3 (0)	4 (0)	6 (1)	2
S-H	0	1 (0)	0	1 (0)	2
Tunsberg	0	1 (0)	7 (0)	4 (0)	5
Totalt	21 (2)	22 (1)	41 (5)	41 (4)	33

Inkl. totalantall og kvinneandel (i parentes). Hentet fra Kirkeavdelingens Etatsstatistikk (2004; 2005; 2006; 2007). Tall for 2008 er hentet fra bispedømmekontorene.

I 2004 var det ni personer som fratrådte sin prestestilling grunnet alderspensjon, mens fire personer fratrådte på grunn av AFP. Åtte personer meldte avskjed på grunn av uførepensjon. Flest avganger fra prestestilling hadde Nidaros med totalt seks avganger. I Stavanger, Sør-Hålogaland og Tunsberg var det ingen som gikk av sin stilling på grunn av alderspensjon, AFP eller uførepensjon i 2004.

Totalt var det 16 personer som gikk over i alderspensjon eller AFP i 2005, åtte personer i hver gruppe. Seks personer fratrådte sin stilling grunnet uførepensjon. Flest avganger var det i Oslo. Derimot var det ingen som gikk av sin stilling i Nord-Hålogaland.

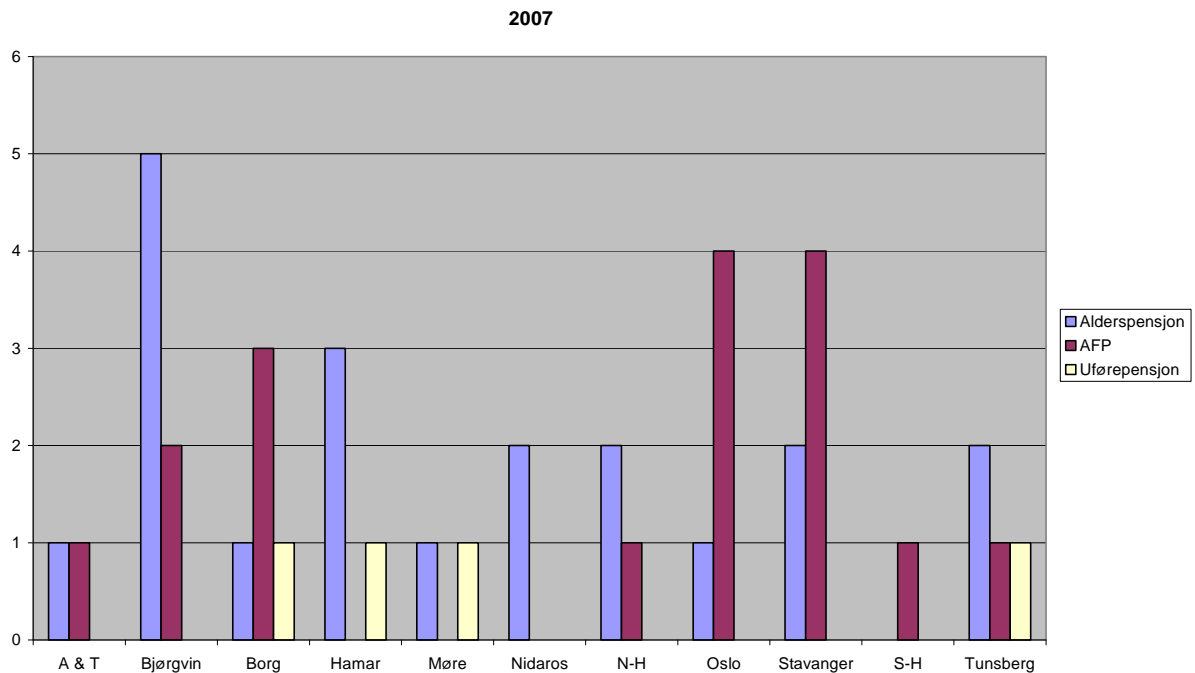
I 2006 økte andelen personer som fratrådte sin stilling grunnet alderspensjon og AFP, da totalt 33 personer fratrådte; 13 personer med alderspensjon og 20 personer med AFP. Åtte personer fratrådte sin prestestilling grunnet uførepensjon. Tunsberg og Bjørgvin hadde syv avganger hver, mens ingen fratrådte sin stilling i Møre eller Sør-Hålogaland dette året. Se diagram 6.4 for oversikt over antall personer som har fratrudd sin stilling i 2007 fordelt på årsakene alderspensjon, AFP og uførepensjon og bispedømme.

¹⁰⁴ Vi har ikke kvinneandel på tallene for avskjed fra prestestilling for 2008.

¹⁰⁵ Estimert antall på bakgrunn av tidligere år.

¹⁰⁶ Estimert antall på bakgrunn av tidligere år.

Diagram 6.4. Antall personer i faste prestestillinger (menighetsprest og fengselsprest) som fratrådte prestestilling grunnet alderspensjon, AFP og uførepensjon fordelt på bispedømme i 2007.¹⁰⁷

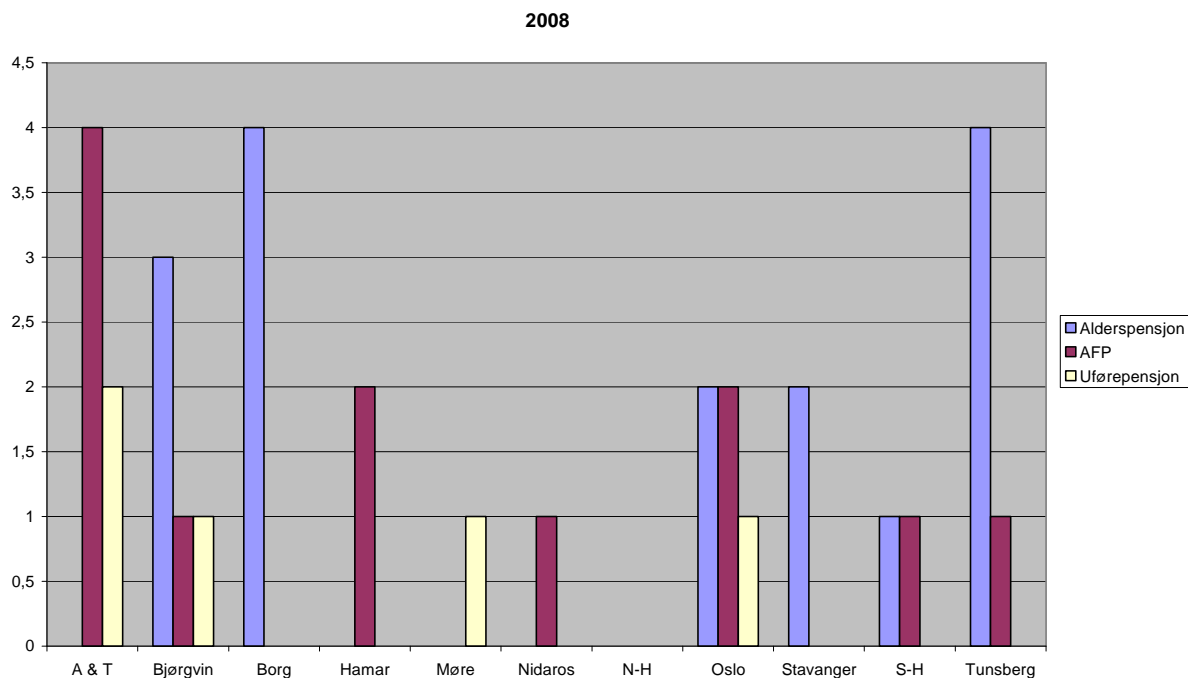
Det var 20 personer som fratrådte grunnet alderspensjon i 2007. 17¹⁰⁸ personer fratrådte sin stilling grunnet AFP. Fire personer gikk over til uførepensjon. Høyest andel personer som gikk over i alderspensjon var det i Bjørgvin, tilsvarende fem personer. Det var fire personer ved Oslo bispedømme og fire personer ved Stavanger bispedømme som fratrådte sin stilling grunnet AFP, disse bispedømmene hadde dermed størst andel innenfor denne kategorien. Det var totalt fire personer som gikk av med uførepensjon ved Borg-, Hamar-, Møre- og Tunsberg.

Se diagram 6.5 for antall personer fordelt på bispedømme, som fratrådte sin stilling på grunn av alderspensjon, AFP og uførepensjon i 2008.

¹⁰⁷ Informasjon hentet fra Etatsstatistikken (2007: 25).

¹⁰⁸ I Etatsstatistikken (2007: 25) står det oppgitt at 16 prester totalt fratrådte sin stilling grunnet AFP, men når en går inn på hvert enkelt bispedømme observerer vi at totalantallet tilsvarende 17 prester.

Diagram 6.5. Antall personer i faste prestestillinger som fratrådte prestestilling grunnet alderspensjon, AFP og uførepensjon fordelt på bispedømme i 2008.¹⁰⁹

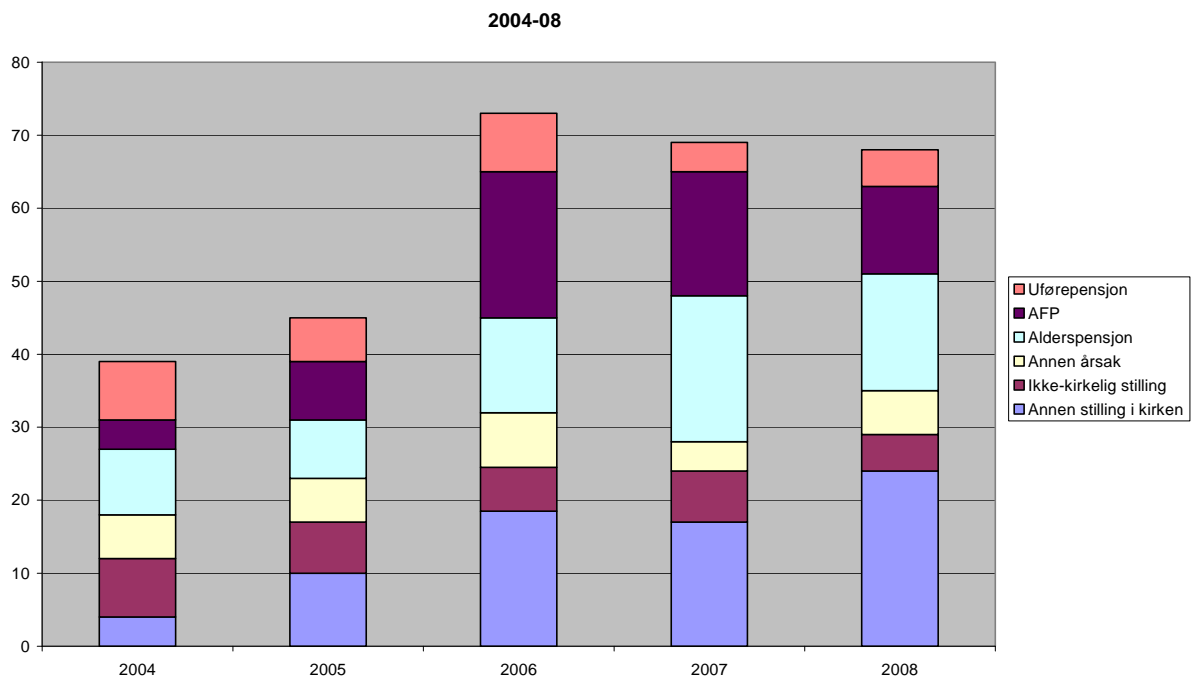

Totalt var det 16 personer som fratrådte sin stilling på grunn av alderspensjon i 2008. Tolv personer fratrådte på grunn av AFP, mens fem gikk av med uførepensjon. Størst andel som gikk av med alderspensjon dette året finner vi i Borg og Tunsberg, med åtte personer totalt. Det var fire personer i Agder og Telemark som gikk av med AFP, det største antallet innenfor hvert bispedømme på bakgrunn av denne årsaken. Agder og Telemark hadde også størst andel personer som fratrådte sin stilling grunnet uførepensjon i 2008, her to personer i antall.

Diagram 6.6 viser totalt antall personer som har forlatt sin prestestilling, det vil si inkludert alle de øvrige kategoriene portrettert i de tidligere diagrammene bortsett fra de som har gått over til en annen statlig prestestilling i perioden 2004-08.

¹⁰⁹ Informasjon hentet fra bispedømmekontorene. Tallene for Bjørgvin og Oslo er estimert på bakgrunn av tidligere år.

Diagram 6.6. Totalt antall personer i faste prestestillinger (menighetsprestestillinger og fengselsprestestillinger) som har fratrådt sin prestestilling grunnet annen stilling i kirken, annen stilling utenfor kirken, alderspensjon, AFP, uførepensjon og annen årsak i perioden 2004-08.

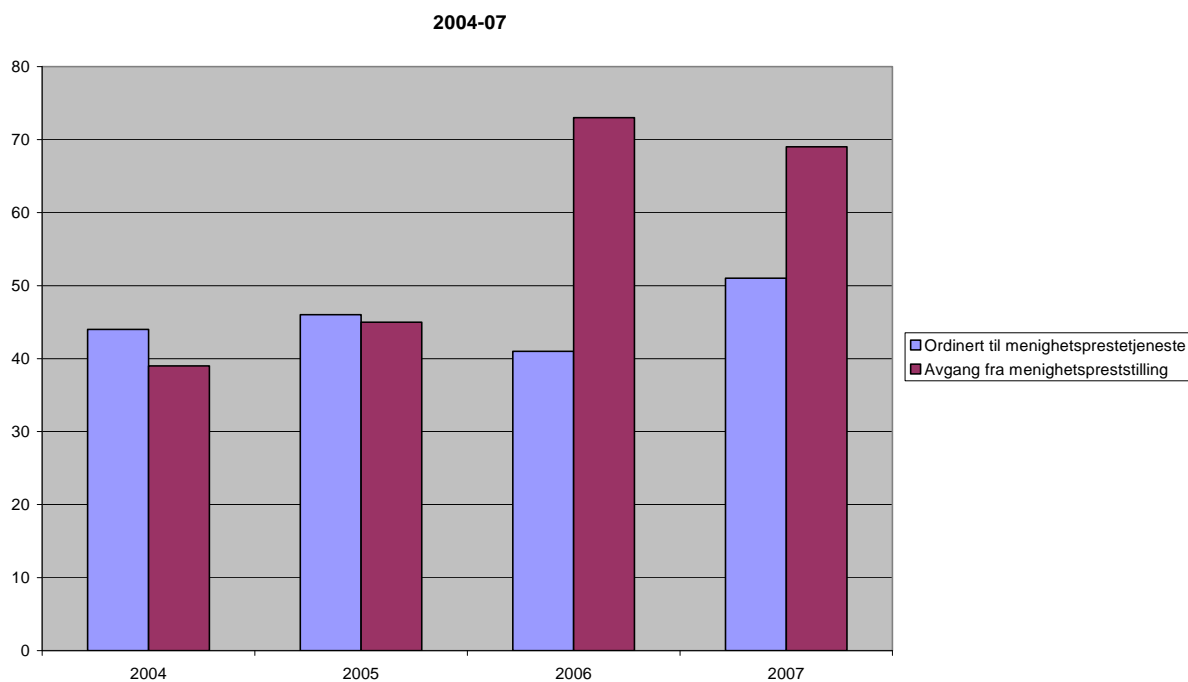
I 2004 var antallet som fratrådte sin menighetsprestestilling 39, men de to påfølgende årene økte antallet til 45 personer i 2005 og 73 personer i 2006. I 2007 var det 69 personer som fratrådte sin menighetsprestestilling, mens tallet for 2008 tilsvarer 68 personer. Det var altså høyest antall avganger fra menighetsprestestilling i 2006. I hele perioden var det flest avganger grunnet annen stilling i kirken, tilsvarende 73,5 personer. Vi er usikre på hva "annen stilling i kirken" innebærer, men det er grunn til å tro at andre prestestillinger tilknyttet Den norske kirke er innlemmet i denne kategorien.

På bakgrunn av disse tallene vil vi videre se på hvordan tilgangen og avgangen fra menighetsprestestillingene har vært i perioden 2004-07¹¹⁰, se diagram 6.7.

¹¹⁰ Her inkluderer vi ikke tallene for 2008 da vi ikke har oversikt over antall ordinasjoner til prestetjeneste dette året.

Diagram 6.7. Antall ordinerte til menighetsprestetjeneste og antall avganger fra menighetspreststilling i perioden 2004-07.¹¹¹

Vi ser at antall avganger fra menighetspreststillinger fra og med 2006 er høyere enn antall ordinasjoner til menighetsprestetjeneste. Merk at vi her kun har inkludert personene som har blitt ordinert til tjeneste som menighetsprest. Hvis vi sammenligner antall avganger fra menighetspreststillinger i 2007 med antall ordinasjoner til prestetjenesten totalt – uavhengig hvilke type tjeneste, tilsvarer tilgangen til prestetjeneste bortimot det samme antallet som avgangen (se tabell 5.6).

Eigil Morvik (i Huse og Hansen 2002: 95-123; Morvik 2001) estimerer at det i gjennomsnitt er behov for 56 nye prester hvert år for å opprettholde en balanse i forhold til den naturlige presteavgangen (avgang grunnet alderspensjon og AFP). Morviks prognose siktet til årene 2000-2010. Sammenlignet med våre tall om avganger grunnet alderspensjon og AFP, er estimatet noe overdimensjonert. Men ved inkludering av andre typer avganger, overgang til andre stillinger, er estimatet mer holdbart.

Fremtidig avgang fra prestestilling

Vi har spurt de enkelte bispedømmene om antall menighetsprester som kommer til å fratre sin prestestilling grunnet alderspensjon og AFP i 2009. Agder og Telemark, Nidaros, Nord-Hålogaland, Stavanger og Tunsberg har oppgitt informasjon om dette.

I **Agder og Telemark** vil tre personer fratre sin stilling i den nærmeste fremtid. Disse arbeider i Skien, Lister og Otredal prosti. Stillingene vil bli lyst ut.

Nidaros melder at én person i Sør-Innherad prosti kommer til å gå av sin stilling på grunn av alderspensjon i nærmeste fremtid.

¹¹¹ Informasjon hentet fra Etatsstatistikken (2004; 2005; 2006; 2007) og Årbok for Den norske kirke (2005; 2006; 2007; 2008).

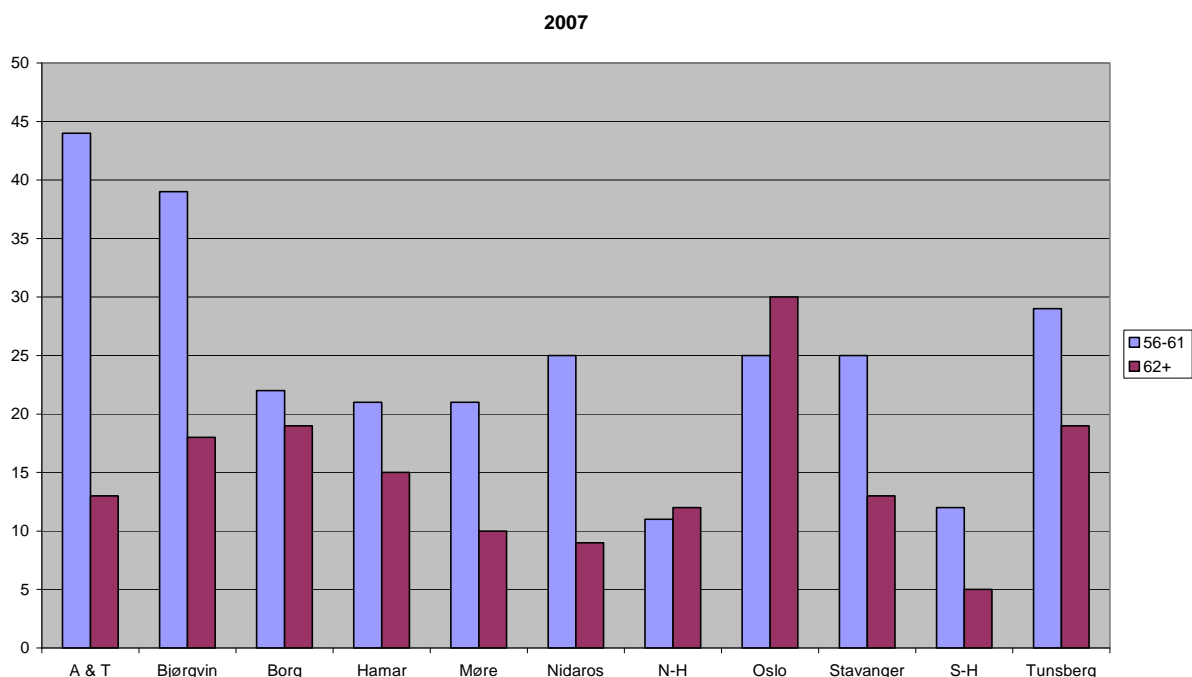
I **Nord-Hålogaland** kommer to personer til å fratre sin stilling i den nærmeste fremtid. Disse stillingene er lokalisert i Domprostiet og i Indre Troms prosti. Stillingene vil bli lyst ut i nærmeste fremtid (innhentet informasjon 23. januar 2009).

I **Stavanger** er det to personer som kommer til å fratre sin stilling på grunn av alderspensjon, og to personer på grunn av AFP. Stillingene er i Jæren og Nordre Ryfylke prosti.

Tunsberg forteller at fire har meldt om avgang i 2009. Disse arbeider i Domprostiet, Sandefjord, Drammen og Ringerike prosti. Stillingene blir fortløpende lyst ut. Tunsberg sier at de har vikardekning i vakanseperioden.

Da vi har kunnskap om prestenes alder, kan vi også estimere omfanget av avganger fra prestestillinger i den nærmeste fremtid, se diagram 6.8. for oversikt over antall prester som er 56 år eller eldre, basert på tall fra 2007¹¹².

Diagram 6.8. Antall prester i alderen 56-61 og i alderen 62 år eller eldre fordelt på bispedømme i 2007.

I 2007 var 274 prester i alderen 56-61 år. 163 prester var 62 år eller eldre. Totalt utgjør prestene i disse to aldersgruppene 437 personer. Gitt at disse prestene benytter seg av AFP-ordningen som muliggjør særskilte vilkår ved avgang ved fylte 62 år, vil antall avganger øke fem¹¹³ år fra nå. Samtidig er de 163 prestene som er 62 år eller eldre et tegn på at det er en del prester som ikke benytter seg av denne ordningen. En del av presteskaper jobber frem til de er 67 år. Forsøk med redusert arbeidstid, et prøveprosjekt som skal tilrettelegge for arbeidstakere som er i alderen 62 år eller eldre, for å beholde de i arbeid, kan dessuten ha en påvirkningskraft på dette. Prøveprosjektet omfatter presteskaper i Borg og Nidaros bispedømme, i tillegg til tre andre yrkesgrupper. Prosjektet har en varighet på to år, og avsluttes i 2009.

¹¹² Vi har valgt å benytte Etatsstatistikkens (2007: 15) informasjon om presteskaperens alder, da vi ikke har fullstendig informasjon om dette for 2008 fra bispedømmene.

¹¹³ Regnet ut på bakgrunn av at prestenes alder ble innhentet i 2007.

Oppsummering

Tallene for tilsig og avgang fra menighetsprestgruppen har variert omkring 50-70 personer i året i den perioden vi studerer. Tallene for utdanning er først og fremst uoversiktlige. De tyder delvis på nedgang, men dette må sees i sammenheng med ustabilitet i studieordningene, og nye utdanningsveier. Sammen med tall for ordinasjon er tall for fullført pts de mest pålitelige, og de inkluderer tall fra VTP og KR's godkjenningsnemnd. I den perioden vi har studert, har avganger fra menighetspreststillingene økt noe mer enn tilgangen av nyutdannede. I perioden 2004-07 var det i gjennomsnitt i overkant av 56 personer i året som fratradte sin menighetspreststilling, mens i overkant av 45 personer i året ble ordinert til menighetsprestetjeneste.

En statistisk fremskriving av rekruttering til studiene og til offentlige teologstillinger, som i stor grad tilsvarende vår gruppe, tyder på nedgang på lang sikt. Aldersprofilen i presteskaper tilsier økt avgang på grunn av alder, estimert med en økende virkning fra omtrent fem år fra nå. Samtidig er det en rekke prester som jobber i flere år etter at de har fylt 62. Denne typen analyser er dermed beheftet med veldig store usikkerhetsmarginer, men ikke større enn at det gir grunnlag for bekymring for nyproduksjonen av prestekandidater på litt lengre sikt.

En av usikkerhetsfaktorene er eksistensen av en gruppe kvalifiserte personer i andre stillinger (potensielle søkere) av om lag samme størrelse som menighetsprestgruppen. Vi tror de aller fleste i denne gruppen utfører arbeid som har stor grad av kirkelig relevans, og at disse i stor grad oppfatter seg selv som en del av det kirkelige feltet i en vid betydning, en "andrelinje". Denne gruppen bør kartlegges bedre, også med tanke på om de utgjør et potensial som søkere på de stillingene vi har undersøkt.¹¹⁴

---

¹¹⁴ Observasjoner fra søkerlister tyder på dette.

7. Prestebemanningen i Den norske kirke – en drøfting

Det vi har presentert i denne rapporten har gitt oss et utgangspunkt for å kunne si noe om hvordan bemanningsdekningen og rekrutteringssituasjonen for menighetspreststillinger er, hva som kjennetegner dekningen i tillegg til en vurdering av situasjonen. I dette kapitlet gjør vi først rede for en studie Svenska kyrkan har foretatt om den samme tematikken. Videre ser vi på bemannings- og rekrutteringssituasjonen for menighetspreststillingene i Den norske kirke fra to ulike sider: Først ser vi på hvordan bemanningssituasjonen kan sies å være en regional problemstilling, da det er enkelte områder, og særlig i nord, som kan sies ha et bemanningsproblem. Så ser vi på hvordan antall nyutdannede prester og omfanget av avganger fra prestestillinger vil kunne føre til et mulig rekrutteringsproblem til menighetspreststillinger på sikt. Vi sier dessuten noe om hvilke områder innenfor feltet vi mangler kunnskap om. Kapitlet avsluttes med en flytmodell som viser omfanget ved de ulike bevegelsesmønstrene fra presteutdanning til avgang fra prestestillinger.

Til sammenligning: Rekrutteringssituasjonen i Svenska kyrkan

Som nevnt i kapittel 1 betraktes ikke bemanningssituasjonen for prestene i Svenska kyrkan som et kritisk problem på nåværende tidspunkt. I 2009 er det planlagt 118 ordinasjoner til preste-tjeneste. Samtidig er 54 % av presteskaperet i Svenska kyrkan over 50 år, en andel som tyder på en relativt stor avgang i den nærmeste fremtid (Petersson 2008: 29-31).

Flere stift vil antageligvis få problemer med å opprettholde balansen mellom tilsiget av prester og avganger fra prestestillinger. Stillinger som står vakante på nåværende tidspunkt, antas å opphøre som følge av strukturendringer. Stiftsmedarbeiderne som har tilknytning til disse stiftene, mener det er vanskelig å forutse hvordan situasjonen vil utvikle seg, dette på bakgrunn av et økende fenomen der prester etter en viss tidsperiode velger å forlate kirken som arbeidsplass (Petersson 2008: 33).

Rekrutteringen til grissgrendte strøk oppleves som utfordrende for en del stift, og en rekke stillinger lokalisert på slike områder vil avvikles, også her på grunn av strukturendringer. Én årsak til den utfordrende rekrutteringssituasjonen i enkelte områder kommer av at det kan være vanskelig for ektefelle å få jobb (Petersson 2008: 33).

Disse opplysningene tyder på at Svenska kyrkan opplever, eller vil komme til å oppleve i den nærmeste fremtid, noen av de samme problemstillingene vi har antydnet i denne rapporten i forhold til menighetspreststillingene i Den norske kirke. Som nevnt er én problemstilling knyttet til et ubalansert forhold mellom tilsiget av nyutdannede prester og avganger, og er dermed en mer generell problematikk knyttet til bemanningssituasjonen til prestestillinger. En annen problemstilling er knyttet til enkelte avgrensede geografiske områder, såkalte grissgrendte strøk, der det er vanskelig å få søkere til stillinger. Den førstnevnte problemstillingen er en fremtidig problematikk, mens bemanningssituasjonen for enkelte prestestillinger som er lokalisert i bestemte geografiske områder er en problemstilling som synes å eksistere i dag.

Bemanningsdekningen ved menighetspreststillinger: En regional problemstilling

Vakanser i prestestillinger har gjerne blitt brukt som et mål på hvordan en kan vurdere bemanningsdekningen, og er videre blitt benyttet som argument for at situasjonen for

prestestillingene i Den norske kirke kan betraktes som kritisk. Som vi har nevnt tidligere, kan ikke antall vakante stillinger alene fortelle oss noe om situasjonens tilstand. Å se på antall vakante stillinger i sammenheng med eventuelt hvor lenge en stilling er vakant, hvorvidt stillingen blir dekket og i hvilken grad den blir dekket – i tillegg til hvilke kvalifikasjoner personen som dekker stillingen har – gir oss et noe mer presist bilde av bemanningssituasjonen. Samtidig er det nødvendig å se dette i forhold til andre faktorer, som for eksempel antall stillingsutlysninger og antall søknader på de enkelte stillingene. Ved å samle disse faktorene mener vi at det er mulig å oppnå et bedre mål som kan beskrive situasjonen ved bemanningen av prestestillingene.

Vi så i kapittel 4, der vi gjorde rede for bemanningsdekningen av menighetspreststillinger og hva som kjennetegnet dekningen, at det er enkelte prostier i bestemte geografiske områder som skiller seg ut i negativ forstand. Dette gjør seg særlig gjeldende når vi ser på stillinger som har blitt lyst ut flere ganger på grunn av ingen søkere eller ingen kvalifiserte søkere. Bispedømmene i nord utpeker seg, og Sør-Hålogaland ser ut til å stå i en særstilling på bakgrunn av at samtlige stillinger de lyste ut i 2008 måtte lyses ut i flere omganger. Vi har valgt å omtale dette som et klart avgrensbart bemanningsproblem som gjelder mellom 30-60 stillinger, ikke kun i nord, men også utkantprostier lokalisert i andre bispedømmer. Tallene vi viser i denne rapporten antyder ikke at det er et generelt problem ved bemanningsdekningen til menighetspreststillinger i Den norske kirke på landsbasis.

At utkantstrøk og Nord-Norge har problemer med å rekruttere til sine prestestillinger, er ikke en spesiell situasjon for Den norske kirke, men er kjent for å være en generell problematikk knyttet til flere yrkesgrupper.

Bemanningsdekningen av prestestillinger i bestemte geografiske områder ser ut til å være en nåværende problematikk. Som nevnt tidligere har vi ingen grunn for å anse denne bemanningssituasjonen som forbundet til aldersprofilen i presteskabet.

Tilgangen på menighetsprester og avganger fra menighetspreststilling

Den andre problemstillingen ved rekrutteringssituasjonen for menighetspreststillinger er tilknyttet omfanget av nye prestekandidater og omfanget av avgangen fra prestestillinger. Som vi har vist i denne rapporten utgjør antallet menighetsprester som forlater sin prestestilling til fordel for en stilling utenfor kirken, svært få. Avgangen fra menighetspreststillinger som på sikt vil kunne føre til et mulig problem, er dermed forbundet med aldersprofilen til presteskabet. Basert på tall fra 2007 vet vi at 437 prester er i alderen 56 år eller eldre. Dette tyder på økt avgang fra prestestillinger. Gitt at prestene benytter seg av AFP-ordningen, vil den økende virkningen trå i kraft omtrent fem år fra nå. Samtidig tilsier tidligere erfaring at en del av presteskabet holder seg lenge i arbeid. Tallene på nyutdannede prester er noe uoversiktlig, men tyder delvis på en nedgang. Riktignok har det i perioden vi har studert, vært gjennomsnittlig 58 personer i året som har blitt ordinert til prestejeneste, to personer mer i året enn antallet Morvik (2001; i Huse og Hansen, 2002) har estimert som et nødvendig antall for å utjevne antall avganger fra prestestillinger. Samtidig er antall ordinasjoner til menighetsprestejeneste noe lavere.

Et mulig fremtidig problem ved tilsiget til menighetspreststillinger, og andre prestestillinger, vil oppstå hvis nedgangen i antall teologistudenter øker. Samtidig finnes det flere potensielle søkere til presteutdanningen i de enkelte bachelor- og masterprogrammene i teologi og nærliggende fag som tilbys ved en rekke utdanningsinstitusjoner. Som tidligere nevnt,

eksisterer det også en mulig søkergruppe blant kvalifiserte personer som befinner seg i andre stillinger som har stor grad av kirkelig relevans.

Hva mangler vi sikker kunnskap om, og hva mangler vi kunnskap om overhodet?

Ifølge Børing og Næss' (2008) beregninger var det i 2006 2500 teologer i arbeidsstyrken. I denne rapporten har vi gjort rede for 1828 stillinger/personer i prestestilling tilknyttet Den norske kirke eller annen institusjon, eller person som innehar annen stilling tilknyttet KA-området. Det vil si at vi har kartlagt 73 % av teologene. Den resterende andelen har vi beskjeden kunnskap om.

Et funn vi har gjort i arbeidet med denne rapporten, er at det er behov for bedre rapporteringssystemer både når det kommer til utdanningsfeltet samt de ordinerte prestene og ikke-ordinerte presteutdannede sine bevegelser i arbeidsmarkedet. Særlig er det behov for kunnskap om de som er presteutdannet, ordinert eller ikke-ordinert, som ikke jobber i en prestestilling.

Kompetansekartet innehar riktignok noe informasjon vedrørende prester og teologikandidaters tidligere og nåværende stillinger. Kompetansekartet eies av Kultur- og kirkedepartementet, mens sekretariatet er lagt til Presteforeningen. For de som er ordinert, er det obligatorisk å stå oppgitt med navn og adresse, i tillegg til fødselsår og år for avgitt teologisk embetseksamen og ordinasjonsår. For kandidater som har teologisk embetseksamen, men ikke er ordinert, er dette derimot frivillig, og de må aktivt gi beskjed hvis de ønsker å stå i kartet. Foruten informasjonen som er obligatorisk for de ordinerte, er det opp til hver enkelt å vurdere hvor mye informasjon som de legger inn i kartet. De som har lagt inn fullstendig informasjon, har beskrevet utdanning, år og lærested, tidligere stillinger, nåværende stillinger i tillegg til verv og annen kompetanse.¹¹⁵ På nåværende tidspunkt mangler kartet en del informasjon om prestene i Norge.

I Etatsstatistikken (2007: 75) er det oppgitt hvor mange prostier som har tatt i bruk Kompetansekartet. Av bispedømmene er det Borg, Hamar, Nidaros, Sør-Hålogaland og Tunsberg som har gjort dette. I Borg bispedømme er det ett av åtte prostier som har tatt i bruk Kompetansekartet, mens det i Hamar er ett av elleve prostier som har gjort dette. Tre av tolv prostier i Nidaros benytter Kompetansekartet. Både i Sør-Hålogaland og i Tunsberg har 100 % av de tilhørende prostiene tatt i bruk Kompetansekartet. Totalt vil dette si at 21,7 % av alle prostiene benytter Kompetansekartet aktivt. Dette var en økning på 10 prostier fra 2006 (Etatsstatistikken 2007: 75). Kultur- og kirkedepartementet og Presteforeningen oppdaterer nå kartet ved å pålegge ordinerte og tilsatte prester i Den norske kirke til å legge inn informasjon. Når dette er på plass, vil kartet være en kilde til kunnskap om ordinerte prester.

Flytmodell

Foreløpig i denne rapporten har vi oppgitt mange talloversikter. For å klargjøre tendensene tallene viser til, har vi valgt å lage en flytmodell¹¹⁶ som gir noen indikasjoner på hvordan omfanget av bevegelsesmønstrene fra teologiutdanningen til avgangen fra prestestillinger

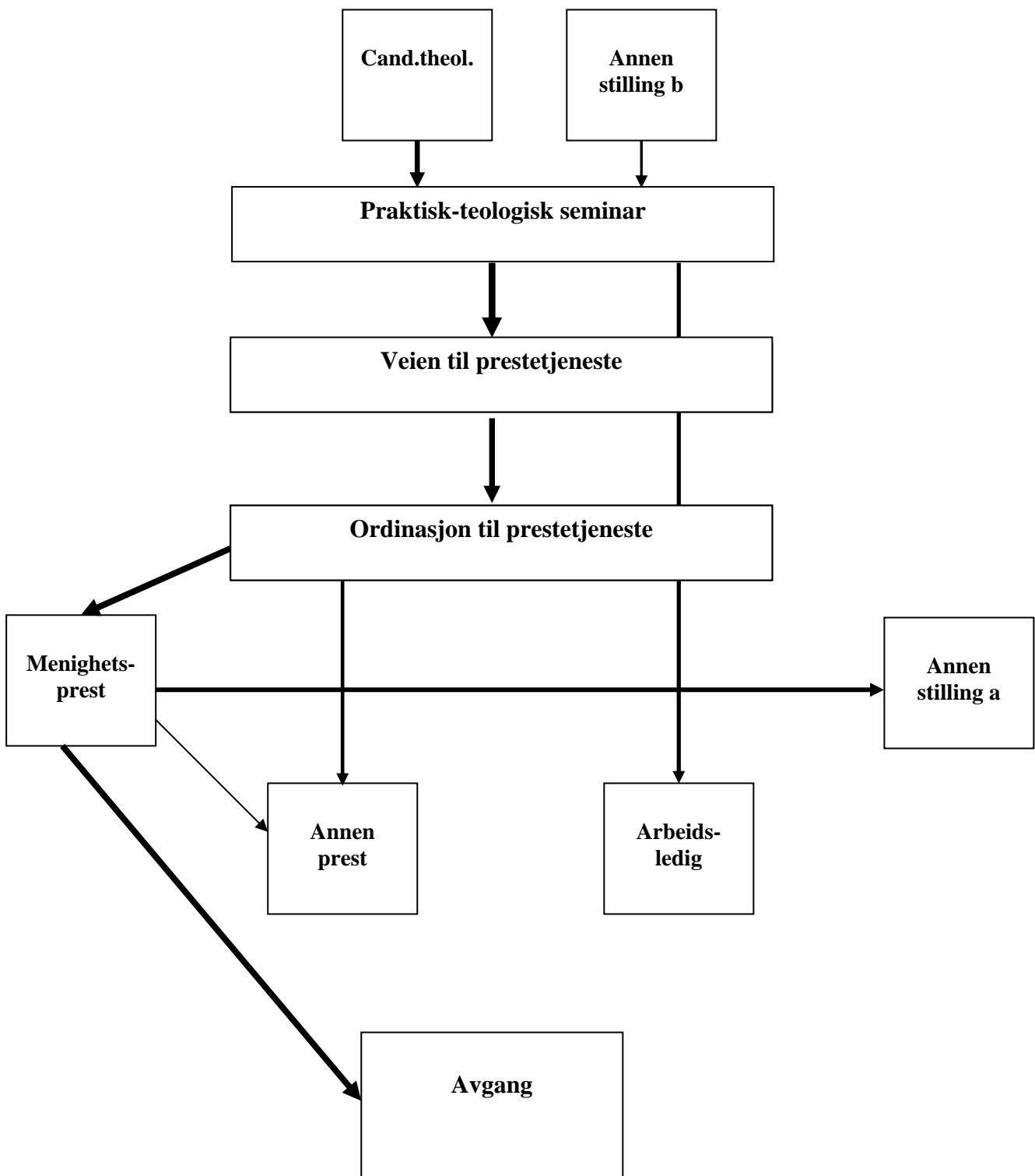
---

¹¹⁵ <http://80.239.13.80/cgi-bin/wspd.cgi.sh/WService=wspf/omkompetanse.htm>, lest: 31.01.09

¹¹⁶ Flytmodellen er konstruert på bakgrunn av Nifustep-rapporten *Fremtidig tilgang på høyt utdannet arbeidskraft i offentlig sektor* (Næss, 2005: 14). Tallene som benyttes i flytmodellen er våre egne innhentede tall som er gjengitt tidligere i denne rapporten. Se tabell i appendiks som viser tallene flytmodellen er konstruert ut fra.

arter seg. Flytmodellen er ment som et pedagogisk verktøy som skal samle opp hovedtrekk i perioden vi her har studert når det kommer til flyten av prestekandidater fra utdanningen, ut i arbeidslivet og videre avgang.

Modell 7.1. Viser tilgang og avgang av prestekandidater og utdannede prester basert på observasjoner fra årene 2006-07. Tykkelsen på pilene betegner omfanget av de enkelte bevegelsesmønstrene.

Flytmodellen viser løpet fra utdanning gjennom fullført cand.theol.-grad, videre til fullført pts, VTP og siste port i utdanningsløpet for prester: Ordinasjon til prestedtjeneste. Det som er angitt som ”annen stilling b”, fanger opp personer som har valgt å bli prest senere i livsløpet. Her omfattes personer som har blitt godkjent til prestedtjeneste gjennom Kirkerådets godkjenningnemnd.¹¹⁷ Ordinasjon til prestedtjeneste fører til to ulike arbeidsmarked; det ene markedet tilsvarer markedet menighetsprestene befinner seg, det andre markedet der en finner andre typer prester. Vi har også lagt til omfanget av arbeidsledige samt den avsluttende bevegelsen i yrkeskarrieren: Avgang.

I utdanningsløpet ser vi at omfanget av fullførte ved pts er større enn antall fullførte ved cand.theol. og VTP. Videre viser omfanget av ordinasjoner et relativt bra tilsig til prestedtjenesten, men her ser vi at de ordinerte prestene deler seg mellom stillinger som menighetsprest og annen prestedstilling. Som vi har sett tidligere i rapporten utgjør den største andelen de som ordineres til menighetsprestedtjeneste, men ikke et ubetydelig antall ordineres til andre typer prestedstillinger.

Som nevnt tidligere, vet vi lite om gruppen som har meldt seg arbeidsledige, og som har prest som yrkesønske. Det har vi forsøkt å illustrere her ved å vise til at gruppen kan innebære personer som ikke nødvendigvis er ordinerte. Merk også at omfanget av arbeidsledige kan virke noe overdimensjonert.

De som forlater stillingen som menighetsprest, utgjør her tre grupper; de som fratrer sin stilling grunnet (1) alderspensjon, AFP, uførepensjon og av annen årsak, (2) de som går over til en ”annen stilling a” samt (3) de som går over til en annen prestedstilling. Sistnevnte bevegelse vet vi ikke omfanget av, men det totale omfanget av de som går fra menighetsprestedstilling til ”annen stilling a”, vil inkludere overgang til andre prestedstillinger (jf. årsak ”fratrådt stilling pga annen statlig prestedstilling” og årsak ”fratrådt stilling pga annen stilling i kirken”). Vi ser at tilsiget til menighetsprestedstillingene og den naturlige avgangen er i god balanse. Men den totale avgangen har et noe større omfang enn tilsiget.

Vi kan observere at det er bevegelser fra ”annen stilling a” til menighetsprest, fra annen prest til menighetsprest samt fra arbeidsledig til menighetsprest. Disse bevegelsene vet vi ikke omfanget av.

Flytmodellen illustrerer som nevnt tilsiget til menighetsprestedstillingene og avgangen fra menighetsprestedstillingene, men fanger ikke opp den geografiske problematikken.

---

¹¹⁷ En kan argumentere for at personer som tar pts ved KUN også kan inkluderes her, da enkelte av disse representerer *second career*-fenomenet. Vi har riktignok valgt å ikke gjøre dette.

Litteratur

- Børing, og Næss, Terje 2008: *Arbeidsmarkedet for statsansatte. Tilgang og etterspørsel etter arbeidskraft 2006-2030*. NIFU STEP-rapport 49/2008.
- Bispemøtet, 2008: Kladd til årsrapport for Veien til prestatjeneste (VTP) 2009.
- Gravdahl, Berit og Rødstøl, Kristine 2007: *Prest i Oslo. En rapport om presters arbeidsforhold i Oslo bispedømme*. Oslo: KIFO
- Hansen, Cathrine og Huse, Morten 2001: *Lærdommer utenfra. En studie av prester som ikke er i menighetstjeneste*. KIFO Rapport nr. 13. Trondheim: Tapir Akademiske Forlag
- Høeg, Ida Marie 2008: *Prest i Borg. En rapport om presters arbeidsforhold i Borg bispedømme*. Oslo: KIFO
- Høeg, Ida Marie 2008: *Prest i Møre. En rapport om presters arbeidsforhold i Møre bispedømme*. Oslo: KIFO
- Høeg, Ida Marie 2008: *Prest i Stavanger. En rapport om presters arbeidsforhold i Stavanger bispedømme*. Oslo: KIFO
- Høeg, Ida Marie 2008: *Prest i Sør-Hålogaland. En rapport om presters arbeidsforhold i Sør-Hålogaland bispedømme*. Oslo: KIFO
- Høeg, Ida Marie 2008: *Prest i Tunsberg. En rapport om presters arbeidsforhold i Tunsberg bispedømme*. Oslo: KIFO
- Kirkerådet ved Morvik, Eigil, 2001: *Bemanning i Den norske kirke. Opptrappingsplan for kirkelig bemanning*. Oslo: Kirkerådet.
- Kultur- og kirkedepartementet, Kirkeavdelingen 2007: *Etatsstatistikk 2007. Statistikk utarbeidet på grunnlag av innleverte statistikkskjema fra bispedømmene i Den norske kirke*.
- Kultur- og kirkedepartementet, Kirkeavdelingen 2006: *Etatsstatistikk 2007. Statistikk utarbeidet på grunnlag av innleverte statistikkskjema fra bispedømmene i Den norske kirke*.
- Kultur- og kirkedepartementet, Kirkeavdelingen 2005: *Etatsstatistikk 2007. Statistikk utarbeidet på grunnlag av innleverte statistikkskjema fra bispedømmene i Den norske kirke*.
- Kultur- og kirkedepartementet, Kirkeavdelingen 2004: *Etatsstatistikk 2007. Statistikk utarbeidet på grunnlag av innleverte statistikkskjema fra bispedømmene i Den norske kirke*.
- Kultur- og kirkedepartementet 2007-2008: Stortingsmelding 17: *Staten og Den norske kirke*
- Kultur- og kirkedepartementet 2007-2008: Veiledning for utfylling av statistikkrapporteringsskjemaet for 2007
- Morvik, Eigil 2002: ”«...men arbeiderne er få». Stillingsutvikling og rekrutteringsbehov i lys av opptrappingsplan for kirkelig bemanning”. I Huse, Morten og Hansen, Cathrine (red.): *Møteplass for presteforskning. Presten i norsk kirke- og samfunnsliv*. KIFO Rapport nr. 22. Trondheim: Tapir Akademiske Forlag.
- Næss, Terje 2005: *Fremtidig tilgang på høyt utdannet arbeidskraft i offentlig sektor. En konsekvensanalyse for perioden 2002-2020*. NIFU STEP arbeidsnotat 30/2005
- Petersson, Marianne 2008: *Kartläggning av rekryteringsläget i landets samtliga stift. Ett project inom kyrkokansliet, avdelingen för kyrkoliv och samhällsansvar*.
- PIA 1999: *Menighetsprestens levkår*. Oslo: PIA-stiftelsen
- Sandberg, Magne og Torkildsen, Pål E. 2002: ”Prester på rømmen? Hvor mange menighetsprester slutter – og hvorfor slutter de?” I Huse, Morten og Hansen, Cathrine (red.): *Møteplass for presteforskning. Presten i norsk kirke- og samfunnsliv*. KIFO Rapport nr. 22. Trondheim: Tapir Akademiske Forlag
- Årbok for Den norske kirke 2008. Oslo: Kirkens informasjonstjeneste

Årbok for Den norske kirke 2007. Oslo: Kirkens informasjonstjeneste
Årbok for Den norske kirke 2006. Oslo: Kirkens informasjonstjeneste
Årbok for Den norske kirke 2005. Oslo: Kirkens informasjonstjeneste
Årbok for Den norske kirke 2004. Oslo: Kirkens informasjonstjeneste
Årbok for Den norske kirke 2003. Oslo: Kirkens informasjonstjeneste

Internett:

Database for statistikk om høgreutdanning/Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste:

http://dbh.nsd.uib.no/dbhvev/student/soknad_rapport.cfm?studkode=x&progkode=x&semester=x&sti=insttype,instkode,fakkode,ufakkode,progkode&insttype=x&arstall=2008&instkode=x&finans=egen&fakkode=x&ufakkode=x&beregning=Totalt.antall&valgt_sti=&grupperingstring=a.arstall&sti_hele=insttype,instkode,fakkode,ufakkode,progkode&sti_valgt=insttype,instkode,fakkode,ufakkode,progkode&viskode=0&nullvalue=-&brukersort=to&pageid=2, lest 15.12.08

http://dbh.nsd.uib.no/dbhvev/student/opptak_rapport.cfm?studkode=x&kandkode=x&progkode=x&semester=x&sti=insttype,instkode,fakkode,ufakkode,progkode&insttype=x&arstall=2008&instkode=x&finans=egen&fakkode=x&ufakkode=x&beregning=Totalt.antall&valgt_sti=&grupperingstring=a.arstall&sti_hele=insttype,instkode,fakkode,ufakkode,progkode&sti_valgt=insttype,instkode,fakkode,ufakkode,progkode&viskode=0&nullvalue=-&brukersort=to&pageid=2, lest 15.12.08

http://dbh.nsd.uib.no/dbhvev/student/kandidater_rapport.cfm?kandtittel=x&prognavn=x&studkode=x&kandkode=x&progkode=x&semester=x&sti=insttype,instkode,fakkode,ufakkode,progkode&insttype=x&arstall=2008&instkode=x&finans=egen&fakkode=x&ufakkode=x&beregning=Totalt.antall&valgt_sti=&grupperingstring=a.arstall&sti_hele=insttype,instkode,fakkode,ufakkode,progkode&sti_valgt=insttype,instkode,fakkode,ufakkode,progkode&viskode=0&nullvalue=-&pageid=2&brukersort=to, lesedato: 13.01.09 kl. 16.40.

Den norske kirke:

<http://www.kirken.no/index.cfm?event=doLink&famId=65010>, lest 11.12.08, kl. 13.20

<http://www.kirken.no/index.cfm?event=doLink&famId=65010>, lest 11.12.08, kl. 13.20

<http://vtp.kirken.no/>, lest 11.12.08, kl. 14.09

<http://vtp.kirken.no/index.cfm?id=38765>, lest 11.12.08, kl. 15.00

Kultur- og kirke departementet:

St.prp. nr 1, 2007-2008:

<http://www.regjeringen.no/pages/2013408/PDFS/STP200720080001KKDDDDPDFS.pdf>,
lest 1.2.09

Kvalifikasjonskrav for tilsetting som menighetsprest i Den norske kirke:

http://www.regjeringen.no/upload/kilde/kkd/hdk/2006/0014/ddd/pdfv/284039-kvalifikasjonskrav_for_tilsetting_som_menighetsprest_i_dnk.pdf

Samordna opptak:

http://info.samordnaopptak.no/mer_fra_so/samordna_opptak, lest 26.01.09, kl. 10:47

http://www.samordnaopptak.no/studier?ord=teologi+&laerestedkode=&utdomrkode=&stikko_rdnr=&type=studier, lest 26.01.09, kl. 10:50

http://www.samordnaopptak.no/arkiv/statistikk/08/SO45_supp.xls, lest 3. desember kl. 13.26

TF/PTS:

<http://www.tf.uio.no/praktikum/>, lest 23.01.09, kl. 13:53.

Presteforeningen/Kompetansekartet:

<http://80.239.13.80/cgi-bin/wspd CGI.SH/WService=wspf/omkompetanse.htm>, lest: 31.01.09

Tidsskrifter og aviser:***Inter Collegas #1-2008:***

<http://www.prest.no/inter-collegas-nr-1-2008.4454292-31229.html>, lest 19.09.08

Kristelig Dagblad:

<http://www.kristelig-dagblad.dk/artikel/293229:Danmark--Teologistudier-er-ramt-af-krise>, lest 19.09.08.

Nordlys, hentet fra Kirkelig utdanningscenter i Nord, Universitetet i Tromsøs nettside:

<http://uit.no/getfile.php?PageId=1077&FileId=136>, lest 23.01.09, kl. 16:28.

Vårt land:

<http://www.vl.no/kristenliv/article3564251.ece>, lest 11.12.08, kl. 16.20.

Appendiks

Tabeller til kapittel 5

Kirkerådets evalueringsnemnd

*Antall godkjente gjennom evalueringsnemnda
fordelt på kjønn i perioden 2003-08*

Kjønn	Antall	Prosent	Kumulativ prosent
Mann	21	56.8	56.8
Kvinne	16	43.2	100.0
Total	37	100.0	

Veien til prestejeneste

Antall personer som har fullført O3 fordelt på år

År	Antall	Prosent	Kumulativ prosent
2003	1	.4	.6
2004	12	4.5	8.3
2005	23	8.7	22.9
2006	36	13.6	45.9
2007	62	23.4	85.4
2008	23	8.7	100.0
Ukjent	108	40.8	
Total	265	100.0	

Antall personer som har fullført O3 fordelt på kjønn

	Antall	Prosent	Kumulativ prosent
Mann	160	60.4	60.4
Kvinne	105	39.6	100.0
Total	265	100.0	

Antall personer som har fullført O3 fordelt på lærested

Lærested	Antall	Prosent	Kumulativ prosent
MF	129	48.7	50.8
TF	62	23.4	75.2
MHS	43	16.2	92.1
ATH	1	.4	92.5
KUN	10	3.8	96.5
NLA	3	1.1	97.6
Andre	6	2.3	100.0
Ukjent	11	4.2	
Total	254	95.8	

Antall personer som har fullført O3 fordelt på alder

Alder	Antall	Prosent	Kumulativ prosent
<30	102	38.5	40.0
31-40	91	34.3	75.7
41-50	30	11.3	87.5
51-61	26	9.8	97.6
62+	6	2.3	100.0
Total	255	96.2	
Ukjent	10	3.8	
Total	265	100.0	

Tabeller til kapittel 6

Fra datasettet til KIFO-undersøkelsen "Presters arbeidsforhold"

*Har du siste året vurdert å slutte i din nåværende stilling?
Hvis ja, hva var mest aktuelt?*

	Antall	Prosent	Kumulativ prosent
Nei	443	51.5	53.3
Ja, annen stilling i kirken	193	22.4	76.5
Ja, annen stilling utenfor kirken	173	20.1	97.4
Ja, annen stilling i eller utenfor kirken	22	2.6	100.0
Total	831	96.5	
Ubesvart	30	3.5	
Total	861	100.0	

Har du siste året vurdert å slutte i din nåværende stilling? Krysstabell med kjønn

	Kjønn		Total
	Mann	Kvinne	
Nei	346 53,0 %	95 54,0 %	441 53,2 %
Ja, annen stilling i kirken	150 23,0 %	43 24,4 %	193 23,3 %
Ja, annen stilling utenfor kirken	141 21,6 %	32 18,2 %	173 20,9 %
Ja, annen stilling i eller utenfor kirken	16 2,5 %	6 3,4 %	22 2,7 %
Total	653 100 %	176 100 %	829 100 %

% innenfor kjønn.

Har du siste året vurdert å slutte i din nåværende stilling? Krysstabell med alder

	Alder					
	30 år eller yngre	31-39 år	40-49 år	50-59 år	60 år eller eldre	Total
Nei	15 55.6 %	64 44.8 %	86 43.7 %	166 52.5 %	111 75.5 %	442 53.3 %
Ja, annen stilling i kirken	7 25.9 %	34 23.8 %	40 20.3 %	91 28.8 %	21 14.3 %	193 23.3 %
Ja, annen stilling utenfor kirken	5 18.5 %	37 25.9 %	65 33 %	53 16.8 %	13 8.8 %	173 20.8 %
Ja, annen stilling i eller utenfor kirken	0 .0 %	8 5.6 %	6 3 %	6 1.9 %	2 1.4 %	22 2.7 %
Total	27 100 %	143 100 %	197 100 %	316 100 %	147 100 %	830 100 %

% innenfor alder

Har du siste året vurdert å slutte i din nåværende stilling? Krysstabell med bispedømme.

	Bispedømme				
	Oslo	Borg	Hamar	Tunsberg	Agder og Telemark
Nei	53 47.7 %	41 54.7 %	55 62.5 %	45 50 %	42 59.2 %
Ja, annen stilling i kirken	28 25.2 %	19 25.3 %	19 21.6 %	19 21.1 %	13 18.3 %
Ja, annen stilling utenfor kirken	27 24.3 %	12 16 %	10 11.4 %	22 24.4 %	16 22.5 %
Ja, annen stilling i eller utenfor kirken	3 2.7 %	3 4 %	4 4.5 %	4 4.4 %	0 .0 %
Total	111 100 %	75 100 %	88 100 %	90 100 %	71 100 %

% innenfor bispedømme

Har du siste året vurdert å slutte i din nåværende stilling? Krysstabell med bispedømme.

	Bispedømme					
	Stavanger	Bjergvin	Møre	Sør-H	Nidaros	Total
Nei	32 47.8 %	63 54.3 %	34 56.7 %	24 39.3 %	54 58.7 %	443 53.3 %
Ja, annen stilling i kirken	15 22.4 %	19 16.4 %	13 21.7 %	22 36.1 %	26 28.3 %	193 23.2 %
Ja, annen stilling utenfor kirken	17 25.4 %	34 29.3 %	11 18.3 %	12 19.7 %	12 13 %	173 20.8 %
Ja, annen stilling i eller utenfor kirken	3 4.5 %	0 .0 %	2 3.3 %	3 4.9 %	0 .0 %	22 2.6 %
Total	67 100 %	116 100 %	60 100 %	61 100 %	92 100 %	831 100 %

% innenfor bispedømme

Har du siste året vurdert å slutte i din nåværende stilling? Krysstabell med arbeidssted.

	Arbeidssted				
	Mindre sted	Tettsted	Mindre by	Større by	Total
Nei	105 52.2 %	110 48.7 %	92 61.3 %	118 53.2 %	425 53.2 %
Ja, annen stilling i kirken	52 25.9 %	54 23.9 %	30 20 %	50 22.5 %	186 23.3 %
Ja, annen stilling utenfor kirken	36 17.9 %	57 25.2 %	25 16.7 %	50 22.5 %	168 21 %
Ja, annen stilling i eller utenfor kirken	8 4 %	5 2.2 %	3 2 %	4 1.8 %	20 2.5 %
Total	201 100 %	226 100 %	150 100 %	222 100 %	799 100 %

% innenfor arbeidssted

Har du siste året vurdert å slutte i din nåværende stilling? Krysstabell med stillingsnavn.

	Stillingsnavn					
	Prost	Sokneprest	Kapellan	Prostiprest	Seniorprest	Total
Nei	49 73.1 %	277 52.6 %	63 39.1 %	28 70 %	15 75 %	432 53 %
Ja, annen stilling i kirken	9 13.4 %	131 24.9 %	41 25.5 %	7 17.5 %	1 5 %	189 23.2 %
Ja, annen stilling utenfor kirken	9 13.4 %	104 19.7 %	50 31.1 %	5 12.5 %	4 20 %	172 21.1 %
Ja, annen stilling i eller utenfor kirken	0 .0 %	15 2.8 %	7 4.3 %	0 .0 %	0 .0 %	22 2.7 %
Total	67 100 %	527 100 %	161 100 %	40 100 %	20 100 %	815 100 %

% innenfor stillingsnavn

Bivariat korrelasjonsanalyse. Pearsons r

	Lønn står i rimelig forhold til ansvar og innsats
Nei, har ikke vurdert å slutte/ Ja, vurdert å søke stilling utenfor kirken	-,288**

** signifikant på ,01-nivå
N=614

Bivariat korrelasjonsanalyse. Pearsons r

	Vurdering av arbeidsmengden
Nei, har ikke vurdert å slutte/ Ja, vurdert å søke stilling utenfor kirken	-,132**

** signifikant på ,01-nivå
N=599

Bivariat korrelasjonsanalyse. Pearsons r

	Grad av konflikt mellom arbeids- og privatliv
Nei, har ikke vurdert å slutte/ Ja, vurdert å søke stilling utenfor kirken	-,219**

** signifikant på ,01-nivå
N= 616

Tabell til kapittel 7

Flytmodellen

	2006	2007
Fullført Cand.theol.	34	38
Fullført pts	63	57
Fra annen stilling b til pts ¹¹⁸	7	7
Fullført VTP	Ca. 40	Ca. 40
Ordinasjon til menighetsprest	41	51
Ordinasjon til annen prestestilling	9	16
Arbeidsledighet	32	0
Menighetsprest ¹¹⁹	Ca. 1300 ¹²⁰	1302
Annen prestestilling ¹²¹	Ca. 349	418
Avgang fra menighetsprest til annen stilling a ¹²²	24,5	24
Fra menighetsprest til avgang ¹²³	48,5	45

¹¹⁸ Personer godkjent til prestetjeneste gjennom Kirkerådets evalueringsnemnd.

¹¹⁹ Menighetsprester lønnet av bispedømmekontorene.

¹²⁰ Kun et estimat da prosti- og seniorprester her inngår i den større kategorien "andre prestestillinger".

¹²¹ Inkluderer alle prestestillinger som er gjengitt i tabell 3.3. Menighetsprester lønnet av kirkelig fellesråd samt angitte tall for antall prester ansatt i Trosopplæringen er også inkludert i tallene for 2006.

¹²² Fra etatsstatistikken (2006; 2007): Fratreden pga annen stilling i kirken og annen stilling utenfor kirken.

¹²³ Fra etatsstatistikken (2006; 2007): Fratreden pga alderspensjon, AFP, uførepensjon og "annen årsak". Vi har valgt å inkludere "annen årsak" i avgangstallene da disse mest sannsynlig ikke har gått over til en annen stilling.

© KIFO Stiftelsen Kirkeforskning 2009
ISBN 978-82-92972-06-9

Trykk: KIFO, Oslo
www.kifo.no